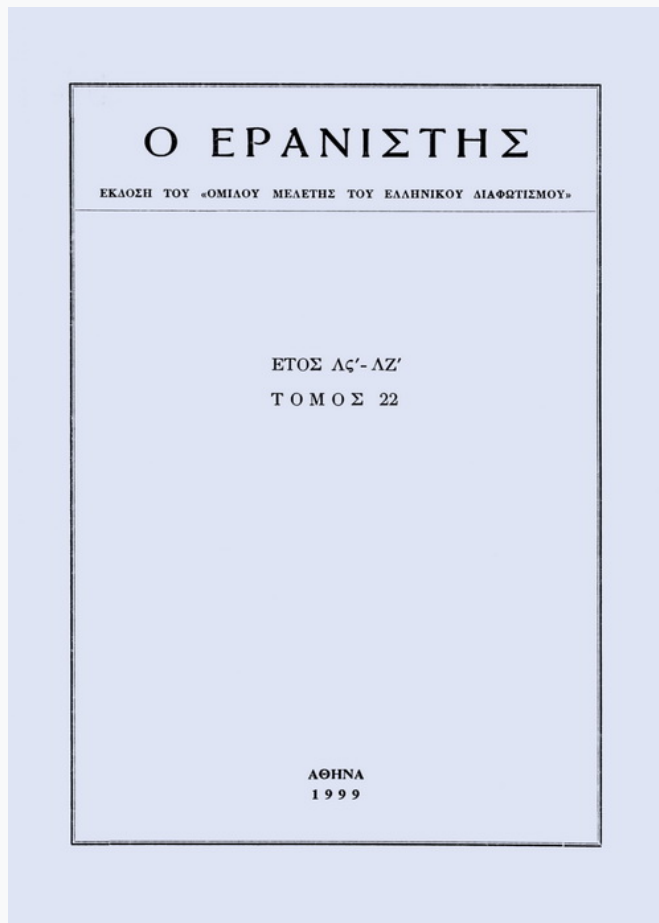

The Gleaner

Vol 22 (1999)

Βιβλία με συνδρομητές. ΙΙ. Από τα χρόνια της Επανάστασης έως το 1832

Φίλιππος Ηλιού

doi: [10.12681/er.187](https://doi.org/10.12681/er.187)

To cite this article:

Ηλιού Φ. (1999). Βιβλία με συνδρομητές. ΙΙ. Από τα χρόνια της Επανάστασης έως το 1832. *The Gleaner*, 22, 172–240. <https://doi.org/10.12681/er.187>

BIBLIA ME ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

II. ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ
ΕΩΣ ΤΟ 1832

... ποιός ἔγραφε καὶ γιὰ ποιόν
ποιός διάβαζε καὶ γιατί ...

LUCIEN FEBVRE

ΣΥΝΕΧΙΖΩ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων πού ἔχουν δημοσιευθεῖ μετὰ τὴ μέθοδο τῆς προεγγραφῆς συνδρομητῶν. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἔρευνάς μου¹ κάλυπτε τὰ χρόνια τῆς ἐμφάνισης καὶ τῆς σταθεροποίησης αὐτοῦ τοῦ τρόπου, μετὰ τὸν ὅποιο Ἕλληνες συγγραφεῖς καὶ ἐκδότες, ἀκολουθώντας δυτικὰ πρότυπα, κυρίως ἰταλικά, θέλησαν νὰ στηρίξουν τὰ ἐκδοτικά τους ἐγχειρήματα, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς δυσκολίες πού δημιουργοῦσε ἡ ἀνεπαρκὴς ὀργάνωση τῶν δικτύων παραγωγῆς καὶ διακίνησης τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων, ἰδίως ἐκείνων πού ἀπευθύνονταν σὲ ἓνα λόγιο κοινό. Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ ὅτι τὰ χρόνια αὐτά, 1749-1821, συμπίπτουν μετὰ τὴν περίοδο τῆς ἐμφάνισης καὶ τῆς ἀκμῆς τῶν κινήματων τοῦ νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ. Τότε κυκλοφόρησαν, μετὰ προεγγραφή συνδρομητῶν, περισσότερα ἀπὸ 140 βιβλία: ἀπὸ αὐτά, τὰ 112 δημοσιεύουν, στὶς τελευταῖες, κατὰ κανόνα, σελίδες τους, τὰ ὀνόματα τῶν «φιλομούσων καὶ φιλοπάτριδων» οἱ ὅποιοι εἶχαν ἀνταποκριθεῖ στὶς ἐκκλήσεις τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν καὶ μετὰ τὶς προεγγραφές τους εἶχαν στηρίξει τὶς ἀντίστοιχες ἐκδοτικὲς προσπάθειες. Ὁ ἀριθμὸς τους ἀνέρχεται σὲ λίγο περισσότερους ἀπὸ 23.000 καὶ τὰ ἀντίτυπα πού εἶχαν παραγοράσει εἴταν λίγο περισσότερα ἀπὸ 49.000.

1. Φίλιππος Ἡλιοῦ, «Βιβλία μετὰ συνδρομητές. I. Τὰ χρόνια τοῦ Διαφωτισμοῦ (1749-1821)», π. Ὁ Ἑραριστής, τ. 12, Ἀθήνα 1975, σ. 101-179 καὶ ἐπίσης «Βιβλία μετὰ συνδρομητές (1749-1821). Νέα στοιχεῖα», π. Ὁ Ἑραριστής, τ. 16, 1980, σ. 285-295. Ἀνάλυση τῶν περιεχομένων τῶν καταλόγων τῶν συνδρομητῶν κατὰ τὴν πρώτη εἰκοσαετία τοῦ 19ου αἰώνα δημοσίευσα στὸν πρῶτο τόμο τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας τοῦ 19ου αἰώνα, Ἀθήνα 1997, σ. μζ'-νζ'. Γιὰ μιὰ εἰδικὴ κατηγορία συνδρομητῶν βλ. Φίλ. Ἡλιοῦ, «Ἁγιογράφοι, ζωγράφοι, χαράκτες καὶ σταμπαδόροι. Ἡ μαρτυρία τῶν καταλόγων συνδρομητῶν», στὸν τόμο Μεταβυζαντινὰ Χαρακτικά. Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδας, Θεσσαλονίκη 1999, σ. 41-58.

Ἔχω σημειώσει ἄλλοῦ¹ ποιοὶ θεωρῶ ὅτι εἶταν οἱ οἰκονομικοὶ ὄροι, οἱ κοινωνικὲς πλαισιώσεις καὶ οἱ πολιτισμικὲς προκλήσεις ποὺ συντέλεσαν στὴν ἀνάπτυξη τοῦ εἴδους. Δὲν θὰ ἐπανέλθω. Θὰ προσθέσω, μόνο, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς ἐκδοσης βιβλίων θὰ ἐξακολουθήσει νὰ λειτουργεῖ καὶ νὰ δίνει, ὡς ἓνα βαθμὸ, τὸν τόνο στὴν ἐκδοτικὴ ζωὴ ἕως καὶ τὶς ἀρχὲς τῆς τρίτης δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνα.²

Στὶς διαδρομὲς αὐτές, μέσα στοὺς μεγάλους χρόνους τῆς ἱστορίας, ἡ περίοδος ποὺ σημαδεύεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση καὶ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ ἀνεξάρτητου ἑλληνικοῦ κράτους (1821-1832) ἐμφανίζει, ὡς πρὸς τὰ θέματα αὐτά, μιὰ ἰδιάζουσα σημασία. Συγγραφεῖς, τυπογράφοι καὶ ἐκδότες συνεχίζουν νὰ προσφεύγουν στὴ δοκιμασμένη μέθοδο, ἢ ὅποια ἐπέτρεπε νὰ καλυφθοῦν οἱ ἐκδοτικὲς δαπάνες καὶ, ἐνίοτε, ἀπέφερε καὶ κέρδη. Ἀλλὰ οἱ νέοι ὄροι ποὺ διαμορφώθηκαν μὲ τὴ δημιουργία τοῦ ἀνεξάρτητου κράτους ὀδήγησαν σὲ βαθύτατες ἀλλοιώσεις ποὺ ἀφοροῦν καὶ τῇ (νέα) κοινωνικῇ συγκρότησι τοῦ σώματος τῶν συνδρομητῶν καὶ τῇ γεωγραφικῇ κατανομῇ τους. Γιὰ τὰ θέματα αὐτά θὰ σημειωθοῦν, τὰ ὀλίγα ἀπαραίτητα, στὴ συνέχεια αὐτοῦ τοῦ δημοσιεύματος.

Διευκρινίζω ὅτι τὸ ἔτος 1822 ἐτέθηκε ὡς ἐναρκτήριος χρόνος τῆς περιόδου γιὰ ἓναν πολὺ ἀπλὸ λόγγο: τὸ σύνολο τῶν βιβλίων μὲ συνδρομητὲς, ὅσα ἐκυκλοφόρησαν τὸ 1821, ἐκδόθηκαν, ὅλα, ἢ, πάντως, συγκέντρωσαν, ὅλα, τοὺς συνδρομητὲς τους πρὶν ἀπὸ τὴν ἐναρξὴ τῆς ἐπανάστασης: ἀνήκουν, ἄρα, στὴν προηγούμενη περίοδο ὅπου ἔχουν συνεξετασθεῖ. Ὡς πρὸς τὸ καταληκτικὸν ἔτος, 1832, οἱ λόγοι εἶναι προφανεῖς: ἀπὸ τὸ 1833, μὲ τὴ μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσας στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν ἐδραίωσι τῆς μοναρχίας ἀρχίζει, καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῶν συνδρομητῶν, μιὰ νέα, διακριτὴ, περίοδος. Ἀνάμεσα στὸν Ἀγῶνα καὶ τὸ 1833, τὰ χρόνια τοῦ Καποδίστρια ἀντιπροσωπεύουν μιὰ, ἀκόμη, μεταβατικὴ περίοδο, τῆς ὁποίας τὰ χαρακτηριστικά, ἀπὸ τὴ σκοπιὰ ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, ἐμφανίζονται συγγενέστερα πρὸς τὰ χρόνια ποὺ προηγοῦνται, παρότι στὴν περίοδο αὐτὴ

1. Βλ. Ph. Iliou, *Pour une étude quantitative du public des lecteurs grecs à l'époque des Lumières et de la Révolution*, Σόφια 1969 [ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ Actes du Ier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τ. IV] καὶ τὶς ἐργασίες ποὺ σημειώνονται στὴν ἀμέσως προηγούμενη σημείωσι.

2. Μὲ διακυμάνσεις μέσα στὸ χρόνο, ἀλλὰ μὲ σταθερὴ παρουσία καὶ ὑψηλοὺς ἀριθμοὺς, βιβλία μὲ συνδρομητὲς ἐξακολουθοῦν νὰ κυκλοφοροῦν, συστηματικὰ, ἕως καὶ τὸ 1922. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τους πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὸ ἓνα ἑκατομμύριο. Ἔως τὴν ὥρα ποὺ γράφονται αὐτὲς οἱ γραμμὲς ἔχουν εἰσαχθεῖ σὲ ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ στοιχεῖα γιὰ λίγο περισσότερους ἀπὸ 770.000. Ἡ προσπάθεια συνεχίζεται.

ἀρχίζουν νὰ μορφοποιῦνται τὰ νέα χαρακτηριστικὰ καὶ ἡ νέα φυσιογνωμία τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν συνδρομητῶν.

Ὅπως καὶ στὰ προηγούμενα χρόνια, ἔτσι καὶ στὴν περίοδο ποὺ τώρα μᾶς ἀπασχολεῖ, τὰ «συνδρομητικὰ» φαινόμενα δὲν περιορίζονται, μόνο, στὰ βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν μὲ προεγγραφή συνδρομητῶν καὶ δημοσιεύουν τὸν κατάλογό τους. Δίπλα σ' αὐτὰ ὑπάρχουν βιβλία τὰ ὁποῖα, γιὰ διάφορους λόγους, ποὺ δὲν μᾶς εἶναι πάντα γνωστοί, κυκλοφόρησαν μὲ προεγγραφή συνδρομητῶν ἀλλὰ δὲν δημοσιεύουν κατάλογο· καὶ ὑπάρχουν, ἐπίσης, βιβλία γιὰ τὰ ὁποῖα προκηρύχθηκε, δημόσια, συνδρομὴ ἀλλὰ τὰ ὁποῖα, τελικῶς, δὲν ἐκυκλοφόρησαν. Ὁ συνδυασμὸς τῶν τριῶν αὐτῶν κατηγοριῶν, καὶ τὰ μεγέθη στὰ ὁποῖα ὀδηγεῖ, εἶναι δηλωτικὸς τῆς σημασίας ποὺ ἔχει ἀποκτήσει, γιὰ τὴν ἐκδοτικὴ ζωή, τὴν παραγωγή καὶ τὴ διακίνηση τῶν ἐντύπων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐνεργὴ συμμετοχὴ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ στὶς ἐκδοτικὲς διαδικασίες, ἢ ἐκδοσὴ βιβλίων μὲ συνδρομητές.

Συγκεντρῶνῶ ἐδῶ τὰ σχετικὰ στοιχεῖα.

Γιὰ δέκα, τουλάχιστον, βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν στὰ χρόνια 1822-1832 γνωρίζουμε ὅτι τυπώθηκαν μὲ προεγγραφή συνδρομητῶν ἢ, τουλάχιστον, ὅτι ὑπῆρξε προσπάθεια νὰ συγκεντρωθοῦν συνδρομητές προκειμένου νὰ διευκολυνθεῖ ἡ κυκλοφορία τους. Οἱ σχετικὲς πληροφορίες παρέχονται εἴτε στὶς σελίδες τῶν ἴδιων τῶν βιβλίων ἢ σὲ προαγγελίες τῶν ἐκδόσεων ποὺ καλοῦσαν τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ νὰ ἐνισχύσει τὶς προσπάθειες τῶν τυπογράφων ἢ τῶν συγγραφέων. Εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. *Νόμος τῆς Ἐπιδιάρου. Ἦτοι Προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος* (Ἰδρα 1824). Ἡ ἐκδοσὴ ἀναγγέλθηκε μὲ ἐντυπὴ *Προκήρυξι* τοῦ τυπογράφου Ἰωσήφ Ν. Κιάππε (χρονολογημένη ἀπὸ Ἰδρα, 22 Αὐγούστου 1824),¹ στὴν ὁποία περιέχεται καὶ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν: «Ἡ δὲ τιμὴ τοῦ φυλλαδίου προσδιορίζεται διὰ τοὺς καταγραφθσομένους συνδρομητὰς πρὸ τῆς ἐκδόσεως γροσ. 2, τὰ ὁποῖα πληρώνονται εἰς τὴν παράδοσίν του. Οἱ συνδρομηταὶ διευθύνονται ἐνταῦθα μὲν εἰς τὸν ἐκδότην, ἐν Ναυπλίῳ δὲ πρὸς τὸν Κ.ῶ Ι. Σέρρον ἐπίτροπον τῆς ἐφημερίδος τοῦ Φίλου τοῦ Νόμου, καὶ ἐν Σύρῳ πρὸς τὸν Κ.ῶ Ι. Πάλλην». Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν δὲν δημοσιεύτηκαν.

2. Ἐμμανουὴλ Σπυρίδωνος, *Σχέδιον τοῦ Ἀτάκτου Στρατιωτικοῦ*

1. Βιβλιογραφικὴ παρουσίαση: Ι. Μαζαράκης-Αἰνιάν, «Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθῆκες-Διορθώσεις-Συμπληρώσεις», π. Ὁ Ἐραμιστής, τ. 10, 1972, σ. 48, ἀρ. Α1188.

τῆς Ἑλλάδος (Ἀθήνα 1826). Στὴν προμετωπίδα ἀναγράφεται ὅτι ἡ ἔκδοσις ἔγινε «Φιλοτίμῳ συνδρομῇ τῶν συνδραμόντων ὁμογενῶν». Τὰ ὀνόματα δὲν δημοσιεύονται.

3. Ἰω. Βαπτιστοῦ Σάη, *Πολιτικῆς Οἰκονομίας Κατήχησις*, μετάφρασις Γ. Χρυσίδη (Αἴγινα 1828). *Πρόγραμμα* τῆς ἔκδοσις, με πρόσκλησις γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, δημοσιεύτηκε σὲ ἔντυπο μονόφυλλο, ὑπογραμμμένο ἀπὸ τὸ μεταφραστὴ καὶ χρονολογημένο «Ἐξ Ὑδρας, 18 Ἰαννουαρίου 1827».¹ Στὸ *Πρόγραμμα* σημειώνεται ὅτι «ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου προσδιορίζεται διὰ τὰς συνδρομητὰς ἡμῖσι τάλλαρον Ἰσπανικόν καὶ τὸ μὲν ἐν τέταρτον δίδεται ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπογραφήν, τὸ δ' ἄλλο τέταρτον, εἰς τὴν παραλαβὴν τοῦ βιβλίου. Οἱ συνδρομηταὶ δίδουν τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐνταῦθα μὲν παρὰ τῷ ὑπογεγραμμένῳ μεταφραστῇ. Ἐν Ναυπλίῳ δέ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ν. Φλογαίτῃ. Ἐν Αἰγίνῃ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Θεοκλήτῳ Φαρμακίδῃ. Ἐν Ἑρμιόνη, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ἐμ. Ἀντωνιάδῃ. Ἐν Σύρῃ παρὰ τῷ κυρίῳ Γ. Πετρίτζῃ. Ἐν Τήνῳ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Βαπτιστῇ Δρόσῳ. Ἡ τύπωσις τοῦ βιβλίου θέλει ἀρχίσει ἅμα συμπληρωθῆ ὁ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἰκανὸς ἀριθμὸς συνδρομητῶν». Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν δὲν δημοσιεύτηκαν.

4. Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος, *Περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης* (Πετρούπολις 1830). Ἡ προετοιμαζόμενη ἔκδοσις ἀνακοινώθηκε ἀπὸ τὸν συγγραφέα μετὰ Ἀγγελία, τυπωμένη σὲ ἑλληνικὴ καὶ γερμανικὴ γλώσσα καὶ χρονολογημένη «Ἐν Πετρούπολει. 1830. Μαρτίου 17.».² Στὴν Ἀγγελία σημειώνεται ὅτι «ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου διορίζεται πρὸς δύο τάλληρα Προυσσιακὰ καθέκαστον σῶμα· παρακαλοῦνται δὲ οἱ συνδρομηταί, ἐὰν θέλωσι, νὰ προκαταβάλωσι τὴν τιμὴν εἰς τὸν συναθροιστὴν τῆς συνδρομῆς, φίλον μου, κύριον Γουσταῦον Ἐγγλερ, ἐν Βερολίνῳ, παρὰ τοῦ ὁποίου μέλλουσι νὰ λάβωσι καθεὶς καὶ τὰ σῶματα εἰς ὅσα συνδράμωσι». Ὁ κατάλογος τῶν συνδρομητῶν δὲν δημοσιεύτηκε.

5. Φενελόν, *Τόχαι Τηλεμάχου υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσεύς*, μετάφρασις Δ. Π. Γοβδελά (τ. Α' - Β', Βενετία, τυπογρ. Ἀνδρεόλα, 1830). Ἡ νέα ἔκδοσις

1. Τὸ *Πρόγραμμα* ἀναδημοσιεύτηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 29, Αἴγινα 16 Φεβρουαρίου 1827, σ. 116. Γιὰ ὅλα ὅσα σχετίζονται μετὰ τὴν ἔκδοσις πβ. τῶρα Τριαντάφυλλος Ε. Σιλαβενίτης, «Ὁ Σπυρίδων Βαλέτας καὶ ἡ μετάφρασις τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ J. B. Say», στὸν τόμο: *Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821. Μελέτες στὴ μνήμη τῆς Δέσποινας Θεμελῆ-Κατηφόρη*, Ἀθήνα 1994, σ. 107-156.

2. Βιβλιογραφικὴ παρουσίασις: Φίλιππος Ἡλιού, «Νέες προσθήκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863», *Τετράδια Ἐργασίας* 10, Ἀθήνα 1988, σ. 294, ἀρ. 151/A4689.

Π Ρ Ο Κ Η Ρ Υ Ξ Ι Σ .

Είς πάντα ὅπουσιν ἀναφορῆς μένου εἶναι γνωστὸν τῆν σήμερον, ὅτι ἀρχὴ καὶ βᾶσις τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἡ μάθησις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὅλα τὰ φωτισμένα ἔθνη ἀρχίζουσι τὴν παιδευσιν τῆς νεολαίας των ἀπὸ τῆν φείαν ταύτην φωνῆν, τὴν ὁποίαν ἀνομιζοῦσιν ὄργανον ἀνθρωπισμοῦ. Ἀλλ' εἴν τοὺς ἀλλογενεῖς καὶ ἀλλογλώσσους ἰνδραπέξῃ ἢ προπατορικῇ ἡμῶν γλώσσῃ· ἡμεῖς, φίλτατοι ὁμογενεῖς, ἔχοντες πατρῶον καὶ κληρονομικὸν τὸ ὄναδον τοῦτο, καὶ διὰ τῆς ἀδελφότητος τῆς ὁποίας ὀμιλοῦμεν γλώσσῃς, τὸ ἡμῖν αὐτοῦ σχεδὸν ἐξουσιάζοντες, πρέπει χρέος μας ἱερώτατον νὰ νομιζόμεν τὴν μάθησίν τῆς, καὶ αἰσχύνῃν ἐπάρτατον τὴν ἀμέλειάν τῆς.

Ἐν ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα μέσα τῆς μαθήσεως πάσης γλώσσης εἶναι τὸ λεξικόν τῆς. Λεξικὸν ἑλληνικὸν ἑστέρητο τὸ γένος μας πολὺν ἤδη χρόνον ἕως οὗ ὁ Ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἀνδρέας Γαζῆς ἐξέδωκε τὸ ἰδικόν του μεταφράσας αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἀξίειπαινον Ἑλληνογερμανικὸν Λεξικὸν τοῦ Σουειδέρου. Ἀλλ' ἄτὸτε ἡ μὲν τρίτη ἐκδοσις τοῦ Λεξικοῦ τούτου δὲν εἶχε φανῆ· τὸ δὲ ἐπαινετώτερον ἐστὶ ἑλληνογερμανικὸν τοῦ Ρεϊμερου (Reimer), ἄλλου νεωτέρου φιλολόγου τῆς Γερμανίας, δὲν ἦτο ἀκόμη δημοσιευμένον.

Προσπαθῶν τὸ κατὰ δύναμιν νὰ συνεισφέρω τι εἰς ἀφέλειαν τῶν ὁμογενῶν μου, ἐκοίτασα τέσσαρα ἤδη ἔτη κατὰ συνέχειαν διὰ νὰ συντάξω Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς Γλώσσης ἔχων ὄδηγος τὴν τρίτην ἐκδοσιν τοῦ Ρεϊμερικοῦ, καὶ τὴν τρίτην τοῦ Σουειδερικοῦ Λεξικοῦ, καὶ ἡμῖν ἑτοιμος νὰ τὸ ἐκδώσω διὰ τῶν τύπων, ὅταν πρὸ ἕξ μηνῶν ἔμεθα τὴν τετάρτην ἐκδοσιν τοῦ Ρεϊμερικοῦ Λεξικοῦ. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ παραβάλω τὰ χειρογράφα μου μετὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐκδόσεως ταύτης, καὶ νὰ προσλάβω ὅσα ἐπρόσθετον ὁ Ρ. εἰς τὸ ἰδικόν του. Τὸ δευτέρον μέρος προσμένετ' ἐν τὸν μῆνα τούτου (Μάρτιον, 1824), μετὰ τὸ ὁποῖον θέλω παραβάλλει ἐν κειρῶν τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῶν χειρογράφων μου.

Ὁ τύπος ἤρξισεν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος μηνός. Ἡ βίβλος θέλει διαιρεθῆ εἰς δύο τόμους, εἰς μέγα τέταρτον, ὅλην εἰς μέγεθος ἴσον τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Γαζῆ, μετὰ μικρὰ γράμματα. Τὴν ἐξήγησιν τῶν λέξεων ἔκαμα εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλώσσαν, παραλληλίσας, ὅσον, καὶ ὅπου ἐδυνήθην τὰς τετραμμένας καὶ συνήθεις μετὰ τὰς παλαιάς. Παραδείγματα καὶ τύποις τῶν συγγραφεῶν ἐσημείωσα πανταχοῦ πρὸς βοήθειαν τῶν μελετῶντων τῶν παλαιῶν συγγραφεῶν. Τὰς ποιητικὰς λέξεις ἐσημείωσα, ὡς ὁ Ρεϊμερος, εἰς τὰ ἀμφίβηλα τῶν χρόνων διόχρονα μετὰ τὰ σημεῖα τοῦ μακροῦ αἰ τοῦ βραχέος (- υ), π. χ. Ἰφι, Ἰχθυῖα κτλ. Ἐὰν καὶ εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸ ἑτυμολογικὸν αὐτῶν μέρος εἶναι ὀρθώτερον τὸ Λεξικὸν τοῦτο ἀπὸ τὸ τοῦ Γαζῆ τὸ προτέρημα τοῦτο πρέπει νὰ λογισθῆ τῶν σοφῶν φιλολόγων τῆς Γερμανίας, οἱ τινες ἀκαταπαύτως καλλιε γούσι τὴν ἑλληνικὴν Φιλολογίαν, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὸν Ρεϊμερον, ὅς τις εὐτύχησε νὰ γνωρίσῃ καλῆτερα τὰς ἀρχὰς καὶ ῥίζας τῶν παραγῶν λέξεων, καὶ πᾶσαχοῦ νὰ ἀνάξῃ εἰς ἐν γενικὸν θέμα πολλοτάτας συνγενεῖς λέξεις· ἡ κρίσις τῶν φιλολόγου τούτου ἐκίχησε τοὺς φιλέλληνας εἰς-ταυταύτην ἐπιθυμίαν τοῦ ἔργου του, ὥστε ἀπὸ τοῦ 1815 ἕως τοῦ 1824 ἔτος (εἰς διάστημα 9 ἐτῶν), ἐφάνησαν πρὸς ἐκδόσεις καὶ μία μεταπόσις αὐτοῦ εἰς Βιένναν, ἀπ' οὗ τὸ πρῶτον του δοκίμιον, ἡ ἐπιτομὴ τοῦ Σουειδερικοῦ Λεξικοῦ, ἐδημοσιεύθη τὸ 1804 ἔτος.

Ἡ τιμὴ τῶν δύο τόμων, βαμμένων μόνον, εἰς τὴν Αὐστριακὴν ἐπικρατίαν διορίζεται φιορινίων ἀργυρῶν 25· ὅσοι δὲ ἐκτὸς τῆς ἐπικρατείας ταύτης θέλουσι τὴν βίβλον ἡμιδεμένην μετὰ δέριμα, πρέπει νὰ πληρώσωσι χωρὶς ἀ δύο φιορίνια ἀργυρᾶ. Τὴν τιμὴν θέλουσι πληρῶσαι οἱ συνδρομηταὶ εἰςδὺς ἀφου λάβωσι τὴν βίβλον ὅλην, ὅλην, καὶ τοὺς δύο τόμους. Τὰ ἑνόματά των θέλουσι τυπωθῆ εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου τόμου, μαρτύριον τῆς φιλογενείας, καὶ τοῦ περὶ τὰ καλὰ ζήλον των.

Ἐν Βιέννῃ τῇ Αὐστριακῇ, τὴν 8 Μαρτίου, 1824.

Ὁ ἐκδότης.

Κ. Μ. Κούμα, Ἀνώνυμη Προκήρυξις
μετὰ πρόσκληση γιὰ προσηγγραφῆ συνδρομητῶν (1824)

τῆς μετάφρασης ἀνακοινώθηκε με *Προκήρυξι*, χρονολογημένη «Ἐν Βενετία, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1830», ἡ ὁποία συνοδεύονταν καὶ ἀπὸ «δειγμα» τοῦ βιβλίου.¹ Ὁ ἐκδότης ἀνάγγελλε ὅτι «ἡ ἐκτύπωσις ἄρχεται τὸν ἐρχόμενον Φεβρουάριον, καὶ περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου βλέπει τὸ φῶς ὁ πρῶτος τόμος». Τὴν πρόσκληση γιὰ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν ποὺ περιέχεται στὴν προκήρυξη συνοδεύει ἡ ὑπόσχεση ὅτι «τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν θέλουν σημειωθῆν εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου τόμου». Ἡ ὑπόσχεση δὲν τηρήθηκε.

6. Α. Ἐρκουλίδης, *Εἰσηγητὴς τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης* (Ἀίγινα 1831). «Προκήρυξις» τῆς ἐκδοσης, με πρόσκληση γιὰ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν, δημοσιεύτηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 80 (Ἀίγινα, 4 Ὀκτωβρίου 1830, σ. 368). Στὸ βιβλίο, ὅταν κυκλοφόρησε, περιέχεται ἡ ἀκόλουθη «Εἰδοποίησις»: «Οἱ Κύριοι συνδρομηταὶ εἰδοποιοῦνται ὅτι, ἐπειδὴ διὰ νὰ εἶναι πλήρης ἡ παροῦσα πραγματεία, ὁ ἐκδότης ἐτοιμάζει καὶ δεῦτερον τόμον αὐτοῦ περιέχοντα πλήρη γραμματικὴν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, πραγματείαν περὶ μεταφράσεως, τεμάχια πρὸς ἐξάσκησιν τούτου, καὶ λεξικὸν τῶν συνωνύμων, καθὼς θέλει κηρυχθεῖ δι' ἰδιαιτέρου προκηρύξεως, διὰ τοῦτο δὲν κατέλεξε ἐνταῦθα τοὺς συνδρομητὰς ἀφίνων νὰ τὸ κάμη εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου». Ὁ δεῦτερος τόμος δὲν κυκλοφόρησε καί, κατὰ συνέπεια, ὁ κατὰλογος τῶν ἐγγραφέντων συνδρομητῶν δὲν εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

7. *Ἐπιτομὴ τῆς Ὀθωμανικῆς Θρησκείας*, μετάφραση ἀπὸ τὰ ἰταλικὰ Εὐγενίου Διογενίδη (Βενετία, τυπογρ. Γλυκῆ, 1831). Στὸ τέλος τοῦ βιβλίου (σ. 266) δημοσιεύεται τὸ ἀκόλουθο κείμενο: «Ἐπειδὴ δὲν μοὶ ἐπρόφθασαν ἐν καιρῷ οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος συνδρομηταί, δὲν ἔκρινα νὰ ἐκδώσω τοὺς τῆς Βενετίας καὶ Τεργέστης, ἀλλ' οἱ καταγραφέντες θέλουν τὸ λάβει κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν τιμὴν».²

8. Γεώργιος Γεννάδιος, *Γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, τόμος πρῶτος (καὶ μόνος) (Ἀίγινα, Ἐθνικὴ Τυπογραφία, 1832). Ἡ *Προκήρυξις* τοῦ Γ. Γενναδίου, χρονολογημένη «Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 22 Ἀπριλίου 1830»,³ περιέχει καὶ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν: «Εἰ-

1. Τὸ ἐντυπο λαθάνει (πβ. Φίλ. Ἡλιοῦ, *Νέες Προσθήκες*, ὅ.π., σ. 295, ἀρ. 159/A4697). Ἀναδημοσιεύτηκε, χωρὶς τὸ «δειγμα», στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 38, Αἰγινα 17 Μαΐου 1830, σ. 154.

2. Ἡ διατύπωση ἀφίνει νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι εἶχε κυκλοφορήσει προαγγελία τῆς ἐκδοσης, με πρόσκληση γιὰ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν. Τὸ κείμενο αὐτὸ δὲν ἔχει ἐπισημανθεῖ.

3. Δημοσιεύτηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 37, 14 Μαΐου 1830, σ. 149-150.

μαι πένης, καὶ δὲν δύναμαι δι' ἐξόδων μου νὰ τὴν τυπώσω. Ἐπικαλοῦμαι λοιπὸν τὴν συνδρομὴν τῶν ὁμογενῶν μου». Μία μεταγενέστερη («Ἐἰδησις Βιβλιογραφικὴ», χρονολογημένη «τὴν 8 Ὀκτωβρίου 1830, ἐν Αἰγίνῃ», καθησυχάζει τοὺς συνδρομητὲς γιὰ τὴν καθυστέρηση τῆς ἐκδοσης, ἡ ὁποία δικαιολογεῖται ἀπὸ τὴν καθυστέρηση τῆς ἀφιξῆς νέων τυπογραφικῶν στοιχείων, πού εἶχαν παραγγεληθεῖ, στὸ Παρίσι, ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Τυπογραφίαν.¹ Οἱ πολιτικὲς ἀνωμαλίες τῆς ὕστερης καποδιστριακῆς περιόδου καὶ ἡ ἀντικαποδιστριακὴ στάση τοῦ Γ. Γενναδίου καθυστέρησαν γιὰ δύο, ἀκόμη, χρόνια τὴν ἐκδοση. Ὄταν κυκλοφόρησε τὸ βιβλίον, τὸ 1832, ὁ κατάλογος τῶν συνδρομητῶν παραλείφθηκε.

9. Ἐπιτομὴ τῆς Παλαιᾶς Ἱστορίας καὶ ἐξαιρέτως τῆς Ἑλληνικῆς, μετάφραση ἀπὸ τὰ γαλλικὰ Ν. Σιληβέργου (Ναύπλιο 1831). Ἡ ἐντυπὴ *Εἰδοποιήσις* γιὰ τὴν ἐκδοση,² χρονολογημένη «Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 6 Νοεμβρίου 1330 [= 1830]», περιέχει καὶ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν. Μία «Εἰδοποιήσις Βιβλιογραφικὴ», δημοσιευμένη τὸν Ἰούνιο τοῦ 1831,³ καθησυχάζει τοὺς συνδρομητὲς γιὰ τὴν καθυστέρηση τῆς ἐκδοσης: «Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ φίλοι τῆς παιδείας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, καταγράψαντες τὰ ὀνόματά των, ἐνδέχεται νὰ ἀνησυχοῦν, διότι δὲν βλέπουν ἀκόμη τὸ βιβλίον, ὁ μεταφραστὴς σπεύδει νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ ὅτι τὸ χειρόγραφον ἐδόθη ἤδη εἰς τὰ πιεστήρια» ... «Ὅσοι κατάλογοι συνδρομητῶν φθάσουν ἐγκαίρως θέλουν τυπωθῆ εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου». Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε, πράγματι, τὸ 1831, χωρὶς ὅμως νὰ περιέχει τὸν κατάλογο τῶν συνδρομητῶν. Ὁ Ν. Σιληβέργος δημοσιεύει, στὴ σ. 216 τῆς ἐκδοσης, τὴν ἀκόλουθη ἐξήγηση: «Βιάζομαι νὰ ἀναβάλλω τὴν τύπωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν συνδρομητῶν, ἐπειδὴ ἀπὸ ὀλιγότατα μέρη μόνον ἤλθον κατάλογοι».

10. Γραμματικὴ τοῦ Λομὸν διὰ τὴν Γαλλικὴν Γλῶσσαν ... παρὰ Κωνσταντίνου Ζεναρᾶ μεθεορμηνευμένη (Ὀδησσὸς 1832). Στὸ τέλος τοῦ βιβλίου (σ. δ') ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθη σημείωση: «Les noms des souscripteurs seront imprimés après la distribution des exemplaires». Ὅσο γνωρίζω τέτοιο ἐντυπο, ἢ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου στὰ ὁποῖα νὰ ἔχει προστεθεῖ, ἐκ τῶν ὑστέρων, ὁ κατάλογος τῶν συνδρομητῶν δὲν ἔχει ἐπισημανθεῖ.

1. Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος, ἀρ. 86, 1 Νοεμβρίου 1832, σ. 409.

2. Βιβλιογραφικὴ παρουσίαση: Φίλ. Ἡλιού, Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1865. Προσθήκες-Συμπληρώσεις, Ἀθήνα, [Τετράδια Ἐργασίας 4], 1983, σ. 67, ἀρ. 326/Α2424.

3. Στὸ Παράρτημα τοῦ ἀρ. 41 τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος, Ναύπλιο, 3 Ἰουνίου 1831.

Κατὰ τὴν ἴδια περίοδο ζητήθηκε, μὲ δημόσιες προσκλήσεις, ἀπὸ συγγραφεῖς, μεταφραστὲς, τυπογράφους ἢ ἐκδότες, ἢ προεγγραφὴ συνδρομητῶν γιὰ τὴν ἔκδοση ἀκόμη δεκαπέντε, τουλάχιστον, βιβλίων, τὰ ὅποια, ἄλλα γιατί δὲν συγκέντρωσαν τὸν ἀπαιτούμενο γιὰ τὴν ἔκδοση ἀριθμὸ συνδρομητῶν, ἄλλα ἐξ αἰτίας τῆς ἀνωμαλίας τῶν καιρῶν καὶ ἄλλα γιὰ λόγους ποὺ δὲν μοῦ εἶναι γνωστοί, τελικῶς δὲν ἐκυκλοφόρησαν. Πρόκειται γιὰ βιβλία τῶν ὁποίων τὴν ἔκδοση εἶχαν προαναγγείλει, τὸ 1824 ὁ Π. Νικολαΐδης (: Περιγραφή τῶν ἐν Γαλαζίῳ καὶ Σκουλενίῳ περιφύμων μαχῶν)· τὸ 1825 ἀπὸ ἀνώνυμο μεταφραστὴ (: Ὁ Βελισσάριος τοῦ Μαρμοντέλ)· τὸ 1827 ὁ Κ. Πιττάκης (: ἀρχαῖες ἐπιγραφές) καὶ ὁ Χ. Παμπούκης (: Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα)· τὸ 1828 ὁ Δ. Γουζέλης (: Λόγοι Πατριωτικοί), ὁ Δ. Πύρρος (: Περιήγησις τῆς Ἑλλάδος), ὁ Θ. Φαρμακίδης (: Στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης) καὶ ὁ Ι. Ξενοφωντίδης (: μετάφραση τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ματθία)· τὸ 1829 ὁ Κύριλλος ἀπὸ τῆ Λισινίτζα (: Ἱστορία τῆς Χαονίας), ὁ Βαρβαροῦσος (Ἱστορία τῆς Ἀμερικῆς) καὶ ὁ Ἀθ. Σταγειρίτης (: Παλιγγενεσία. Λεξικὸν ἀπὸ τὴν νέαν εἰς τὴν παλαιάν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν)· τὸ 1831 ὁ Δ. Γουζέλης (: Ἡ Σίφις Μοῦσα) καὶ ὁ Προκόπιος Δενδρινὸς (: Θεολογικὴ Κατήχησις)· καὶ τὸ 1832 ὁ Ν. Κυριακίδης (: Κάτοπτρον... Βιβλίον ὅπου περιγράφονται τὰ αἷτια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως...) καὶ ὁ Σολ. Νικολαΐδης (: μετάφραση τοῦ Λόγου περὶ Ἀγωγῆς, τοῦ Ἑλβετίου).¹

Ὅλίγα ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτὰ κυκλοφόρησαν σὲ αἰσθητὰ μεταγενέστερη περίοδο, μερικὰ καὶ μὲ συνδρομητές.² Ἄλλα ἔμειναν στὸ στάδιο τῶν συγγραφικῶν προθέσεων καὶ τῶν ἐκδοτικῶν σχεδίων. Ὅλα μαζί ἔρχονται νὰ μαρτυρήσουν γιὰ τὴν αὔξουσα σημασία τῶν ἐκδόσεων ποὺ ἐπιχειροῦνται μὲ τὴ μέθοδο τῆς συνδρομῆς.

Τὰ βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν μὲ τὴ μέθοδο τῆς συνδρομῆς καὶ δημοσιεύουν τὸν κατάλογο τῶν συνδρομητῶν τους ἀνέρχονται, στὴν περίοδο 1822-1832, σὲ 77 (77 τίτλοι σὲ 101 τόμους). Καὶ στὰ χρόνια αὐτά, ἀλλὰ σὲ μικρότερη ἔκταση ἀπ' ὅ,τι συνέβαινε στὴν προηγούμενη περίοδο,³ καὶ ἀπ'

1. Γιὰ τὴν ομάδα αὐτὴ τῶν βιβλίων πρόκειται νὰ δημοσιεύσω εἰδικὴ μελέτη.

2. Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν ποὺ εἶχαν συγκεντρωθεῖ, στὸν καιρὸ τους, γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτά, τὴν *Πραγματικὴ Ἱστορία τῆς Χαονίας καὶ τῶν περὶ αὐτὴν*, τοῦ Κυρίλλου ἀπὸ τῆ Λεσινίτζα, περιλήφθηκαν, δέκα χρόνια ἀργότερα, στὸν κατάλογο συνδρομητῶν ἄλλου βιβλίου τοῦ ἴδιου συγγραφέα, ποὺ κυκλοφόρησε τὸ 1838.

3. Πβ. Φίλ. Ἡλιοῦ, *Βιβλία μὲ συνδρομητές I*, ὅ.π., σ. 108-109· τοῦ ἴδιου, *Βιβλία μὲ συνδρομητές. Νέα στοιχεῖα*, ὅ.π.

ὅ,τι θὰ συμβεῖ στὰ ἐπόμενα χρόνια, τὰ βιβλία ποὺ περιέχουν κατάλογο συνδρομητῶν δὲν τὸν περιλαμβάνουν σὲ ὅλα τὰ ἀντίτυπα τῆς ἐκδοσης· ἄλλα κυκλοφόρησαν μὲ συμπληρωματικούς καταλόγους, ποὺ προστέθηκαν ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ ἀφοῦ, ὅπως φαίνεται, εἶχαν κυκλοφορήσει τὰ ἀντίστοιχα βιβλία, στὴν πρώτη τους, χωρὶς κατάλογο, μορφή. Τέλος ὑπάρχει μία ἐκδοση, τοῦ 1830, στὴν ὁποία ὁ κατάλογος ἔμεινε «ἀνοικτὸς» γιὰ τὸ κοινὸ καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν κυκλοφορία τοῦ βιβλίου: ὁ ἐκδότης ἐξακολούθησε νὰ τυπώνει τὰ ὀνόματα τῶν νέων συνδρομητῶν, στὸ μέτρο ποὺ τὰ ἐλάμβανε.¹

Στις κατηγορίες αὐτὲς ἀνήκουν τὰ ἀκόλουθα βιβλία:

— ὁ Ὁρέστης, τραγωδία τοῦ Β. Ἀλφιέρι, μεταφρασμένη ἀπὸ τὰ ἰταλικά, στὴν κερκυραϊκὴ ἐκδοση τοῦ 1825: στὰ ἀντίτυπα τῆς («κανονικῆς») ἐκδοσης, ποὺ εἶχε σελίδες 78, ὁ ἐκδότης ἔχει προσθέσει, ἐκ τῶν ὑστέρων, ἓνα δίφυλλο, τοῦ ὁποίου ἀρίθμησε τὶς τρεῖς πρώτες σελίδες ὡς σ. 79-81 (ἡ τέταρτη ἔμεινε λευκὴ) καὶ σὲ αὐτὲς δημοσίευσε τὸν «Κατάλογο τῶν Συνδρομητῶν»·

— τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴ δεύτερη ἐκδοση τοῦ δευτέρου Διαλόγου τοῦ Κοραῖ *Περὶ τῶν Ἑλληνικῶν Συμφερόντων*, ποὺ τυπώθηκε στὴν Ἰδρυα τὸ 1827. Ὑπάρχουν ἀντίτυπα μὲ 80 σελίδες, χωρὶς κατάλογο συνδρομητῶν καὶ ἄλλα, μὲ σελίδες 80 + 2 χ.ἀ. Στις δύο σελίδες χωρὶς ἀρίθμηση δημοσιεύονται δύο κατάλογοι συνδρομητῶν: «τῶν Φιλομούσων δαπάνη τῶν ὁποίων ἐπεχειρίσθη ἡ ἐκδοσις» καὶ ἐκεῖνος «τῶν λοιπῶν Συνδρομητῶν».

1. Πρόκειται γιὰ τὸ *Συστηματικὸν Ἐγχειρίδιον περὶ Ἰατρικῆς Πολιτείας*, τοῦ Πέτρου Βελλαρά (Βιέννη 1829-1830). Ὁ δεῦτερος τόμος τῆς κανονικῆς ἐκδοσης τοῦ βιβλίου εἶχε σελίδες 208 + 2 λευκὲς καὶ στὶς σελίδες 193-208 δημοσιεύεται ὁ «Κατάλογος τῶν Φιλομούσων καὶ Φιλογενῶν Συνδρομητῶν». Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου (σ. 208) ὑπάρχει ἡ σημείωση: «Ὁ παρὼν Κατάλογος μένει ἔτι δι' ἓνα ὀλίγηρον χρόνον ἀνοικτὸς, ἐν ᾧ προστεθήσονται οἱ περαιτέρω φιλογενεῖς καὶ φιλόμουσοι συνδρομηταί». Ὁ ἐκδότης τήρησε τὴν ὑπόσχεσή του: ὑπάρχουν ἀντίτυπα στὰ ὁποῖα ἔχει τυπωθεῖ ἓνα ἐπιπλέον ὄνομα (: Ὁ ἐντιμότερος κύριος Δημήτριος Μπλάτζος). Σὲ τρίτη ἐκτύπωση τῶν τελευταίων σελίδων τοῦ βιβλίου προστίθενται, στὴ σ. 208, δύο ἀκόμη ὀνόματα συνδρομητῶν ἀπὸ τὴ Βιέννη (: Ἀλέξιος Δὲ Πίνδο καὶ Παναγιώτης Βελντάρης). Στὴν τετάρτη ἐκτύπωση ἡ πρώτη λευκὴ σελίδα, μετὰ τὴ σ. 208, ἀριθμεῖται 209 καὶ προστίθενται ἑπτὰ νέα ὀνόματα (τελευταῖος: Ὁ ἐν Βιέννῃ ἐξοχώτατος Ἰατρὸς Στέφανος Οἰκονόμου). Πβ. Φίλ. Ἡλιοῦ, «Νέες Προσθήκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863», *Τετράδια Ἐργασίας 10*, Ἀθήνα 1988, σ. 295-296, ἀρ. 160. (Τίποτε δὲν ἀποκλείει ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρχουν καὶ ἐνδιάμεσες ἐκτυπώσεις ἢ καὶ ἄλλες, μεταγενέστερες.)

Στὴν ἄλλη ἐκδοχή, τῶν προσθέτων καταλόγων, γνωρίζω δύο περιπτώσεις, τὴ μία ἕμμεσα:

— τὴ *Συλλογὴ Ἰδιομέλων* τοῦ Μανουῆλ Πρωτοψάλτου, Κωνσταντινούπολη 1831: ὅλα τὰ ἀντίτυπα πού μπόρεσα νὰ ἐξετάσω ἔχουν σελίδες 316, μὲ κατάλογο συνδρομητῶν στὶς σ. 303-316. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀντίτυπα μὲ τέσσερις πρόσθετες σελίδες συνδρομητῶν (σ. 317-320). Δὲν μπόρεσα νὰ δῶ ἀντίτυπο τῆς ἐκτύπωσης αὐτῆς¹ κατ' ἀναλογία μὲ τὶς ἐγγραφές ἀνὰ σελίδα τοῦ κανονικοῦ καταλόγου, θὰ μποροῦσε νὰ ὑποθέσει κανεὶς ὅτι ὁ πρόσθετος κατάλογος θὰ πρέπει νὰ περιέχει 70-100 ἐπιπλέον ὀνόματα, τὰ ὅποια διαφεύγουν, προσώρας, ἀπὸ τοὺς ὑπολογισμούς μου·

— τὴ *Γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης*, τοῦ Α. Δαυτῖδ, τυπωμένη στὴ Σύρα τὸ 1832. Στὴν ἀρχικὴ μορφή τὸ βιβλίον εἶχε 124 σελίδες. Ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ ἐκδότης πρόσθεσε ἓνα φύλλο τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη σελίδα, ἀριθμημένη 125, περιέχει συνέχεια τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ναυπλίου.

Στὶς ἐπόμενες σελίδες παρουσιάζονται, ἀναλυτικὰ, οἱ γνωστοὶ μου κατάλογοι συνδρομητῶν τῶν ἐτῶν 1822-1832. Τὰ στοιχεῖα τῶν βιβλίων πού τοὺς περιέχουν ἐμφανίζονται μὲ τὴν ἀκόλουθη τάξη:²

α. ὁ κωδικὸς τοῦ βιβλίου. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἀριθμούς: ὁ πρῶτος δηλώνει τὸ ἔτος ἐκδοσης τοῦ βιβλίου (στὴν περίπτωση ἔργων πού κυκλοφόρησαν σὲ πολλοὺς τόμους ἢ ἐκδοσὴ τοποθετεῖται στὸ χρόνο πού ἐκδόθηκε ὁ τόμος στὸν ὁποῖο περιέχεται ὁ κατάλογος τῶν συνδρομητῶν)· ὁ δεῦτερος τὴ σειρὰ τοῦ βιβλίου μέσα στὸν ἴδιον χρόνο (καὶ ἐδῶ ἡ σειρὰ εἶναι συμβατικὴ: ἀποδίδει, ἀπλῶς, τὴ διαδοχὴ τῆς ἐπισήμανσης τῶν ἀντίστοιχων βιβλίων).

β. συνοπτικὴ ἀναγραφή τοῦ τίτλου (σὲ ὑποσημειώσεις: οἱ προαγγελίες τῆς ἐκδοσης καί, στὸ μέτρο πού ὑπάρχουν καὶ μοῦ εἶναι γνωστά, στοιχεῖα γιὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ κάθε βιβλίου).

γ. ὁ τίτλος τοῦ καταλόγου τῶν συνδρομητῶν, ὅπως αὐτὸς ἐμφανίζεται σὲ κάθε ἐκδοσὴ.

δ. ἡ σειρὰ μὲ τὴν ὁποία παρουσιάζονται τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομη-

1. Βλ. Λυκοῦργος Ἀγγελόπουλος, «Σχόλια γιὰ τοὺς συνδρομητὲς τῶν μουσικῶν βιβλίων», ἐφ. *Ἱερογλυφικὰ Νέα*, τ. ΙΑ', ἀρ. 159-160, Αὐγουστος-Σεπτέμβριος 1977, σ. 4.

2. Ἀκολουθῶ, μὲ μικρὲς βελτιώσεις, τοὺς ἴδιους κανόνες μὲ ἐκείνους πού χρησιμοποίησα κατὰ τὴν παρουσίαση τῶν καταλόγων τῆς πρώτης περιόδου (1749-1821)· πβ. Φίλιππος Ἡλιοῦ, *Βιβλία μὲ συνδρομητὲς Ι*, ὁ.π., σ. 113-114.

των στὸν κάθε κατάλογο. Τὰ ὀνόματα τῶν τόπων διαμονῆς παρουσιάζονται μὲ τὴ διατύπωση ποὺ ἐμφανίζεται στοὺς καταλόγους, πρῶγμα ποὺ ἐπιτρέπει νὰ ἀναδειχθοῦν οἱ ἰδιοτυπίες καὶ οἱ παραλλαγές στίς ὀνομασίες (οἱ ἀπαραίτητες ἐνιαιοποιήσεις γίνονται στὸν πίνακα ποὺ δημοσιεύεται στίς σ. 225-236). Στίς ὑποσημειώσεις προσπάθησα νὰ ταυτίσω τοὺς τόπους διαμονῆς τῶν συνδρομητῶν ὅταν αὐτοὶ δὲν σημειώνονται στὸν ἀντίστοιχο κατάλογο, προκειμένου νὰ ἀποκατασταθεῖ, μὲ περισσότερη ἀκρίβεια, ἡ γεωγραφικὴ κατανομὴ τοῦ κοινοῦ τῶν συνδρομητῶν.¹ Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ ἐπιχειρήθηκε, μὲ τὴ βοήθεια καὶ στοιχείων ποὺ περιέχονται στοὺς καταλόγους, ἕνας ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τῶν τόπων διαμονῆς συνδρομητῶν τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἀναγράφεται στὸν κατάλογο ἑνὸς μεγαλύτερου κέντρου στὴν ἴδια περιφέρεια.²

Τὰ ἀριθμητικὰ στοιχεῖα τοῦ κάθε καταλόγου συνοψίζονται σὲ τρεῖς ἀριθμοὺς (ἀντιγράφω ἀπὸ τὸ προγενέστερο δημοσίευσμά μου): τὸν ἀριθμὸ τῶν συνδρομῶν, τὸν ἀριθμὸ τῶν συνδρομητῶν καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀντιτύπων ποὺ παραγγέλθηκαν ἀπὸ τοὺς συνδρομητές. Οἱ δύο πρῶτοι δὲν συμπίπτουν πάντα: σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις διαπιστώνεται κοινὴ ἐγγραφή (συνδρομὴ) δύο ἢ περισσότερων ἀτόμων (συνδρομητῶν) γιὰ 1 ἢ περισσότερα ἀντίτυπα. Στίς περιπτώσεις ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων ἀντιστοιχεῖ σὲ 1, 2 ἢ 3 ἀντίτυπα γιὰ κάθε συνδρομητὴ τῆς ἴδιας συνδρομῆς ἀνέλυσσα τοὺς συνολικοὺς ἀριθμοὺς χρησιμοποιώντας αὐτὴ τὴν ἀντιστοιχία. Ἐξάιρεση ἔγινε ὅταν τὰ δύο ἢ περισσότερα ὀνόματα ποὺ ἀναγράφονταν στὴν ἴδια συνδρομὴ ἀντιπροσωπεύουν ὄχι φυσικὰ πρόσωπα, ἀλλὰ μία,

1. Ὁ ἀριθμὸς τους εἶναι πολὺ ὑψηλὸς καὶ οἱ ἐντοπισμοί, προκειμένου, ἰδίως, γιὰ τοὺς συνδρομητὲς ποὺ διαμένουν σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας, ἐξαιρετικὰ δυσχερεῖς (πβ. σ. 188, σημ. 7). Σὲ πολλὰς περιπτώσεις δὲν μπόρεσα νὰ ἀποφύγω τὴν κατάταξή σὲ μιὰ εὐρύτερη γεωγραφικὴ ἐνότητα.

2. Ἀρκετὰ συχνὰ οἱ κατάλογοι συνδρομητῶν «μεγάλων» πόλεων περιέχουν καὶ ὀνόματα ἀγοραστῶν ποὺ διαμένουν σὲ χωριὰ ἢ κωμοπόλεις τῆς περιοχῆς. Ὁ ἐντοπισμὸς δὲν εἶναι, πάντα, εὐκόλος, καθὼς οἱ σχετικὲς ἀναγραφές ἐμφανίζονται μὲ τρόπους ὅπου δὲν εἶναι εὐκρινές ἂν πρόκειται γιὰ τόπους διαμονῆς ἢ γιὰ τόπους καταγωγῆς τῶν ἀντίστοιχων προσώπων (βλ. γιὰ παράδειγμα ὅσα σημειώνονται στίς σημειώσεις 3 καὶ 4 ποὺ συνοδεύουν τὴν περιγραφή τοῦ καταλόγου 1831.9 (ἐδῶ, σ. 208). Οἱ ἐντοπισμοὶ ποὺ ἐπιχείρησα στηρίζονται σὲ συγκριτικὴ μελέτη τῶν καταλόγων καὶ σὲ συμπληρωματικὲς διερευνήσεις. Σημειώνω, ἐπίσης, ὅτι ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς τόπων ποὺ ἐμφανίζονται στὴν ἐργασία αὐτὴ (Ἄμπελάκια, Μέτσοβο κ.ἄ.) δὲν ἀντιπροσωπεύουν τόπους ὅπου πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση συνδρομῶν, ἀλλὰ τόπους ὅπου στάλθηκαν ἀντίτυπα (κυρίως: σὲ σχολεῖα, ἀλλὰ, ἐνίοτε, καὶ σὲ φυσικὰ πρόσωπα) ἀπὸ συνδρομητὲς ποὺ διέμεναν σὲ ἄλλες πόλεις.

ἐνιαία, ἐμπορική ἐταιρία. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἀριθμοὶ (συνδρομῶν, συνδρομητῶν, ἀντιτύπων) συνοδεύουν, στὸν κατάλογο τῶν ἐπόμενων σελίδων, ὅλες τὶς ἐνόητες τῶν ομάδων τῶν συνδρομητῶν. Στὶς περιπτώσεις ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομῶν καὶ τῶν συνδρομητῶν συμπίπτει, τότε, γιὰ τὶς ἐπὶ μέρους ἐνόητες, δημοσιεύονται, μέσα σὲ παρένθεση, μόνο δύο ἀριθμοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ πρῶτος ἀποδίδει τὸν ἴσο ἀριθμὸ συνδρομῶν καὶ συνδρομητῶν καὶ ὁ δευτερός τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀντιτύπων. Ὅρισμένες φορὲς οἱ κατάλογοι δὲν δημοσιεύουν τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀντιτύπων γιὰ τὰ ὁποῖα εἶχαν προεγγραφεῖ οἱ συνδρομητές. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς καὶ γιὰ τὴν εὐκολία τῶν ὑπολογισμῶν θεωρῶ ὅτι στὸν κάθε συνδρομητῆ ἀντιστοιχεῖ ἓνα ἀντίτυπο· ὁ σχετικὸς ἀριθμὸς δημοσιεύεται μέσα σὲ ἀγκύλες.

ΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ:

1822.1 Συνοπτικὴ Πραγματεία περὶ Αἰτίων ἀσθενείας προξενούντων ... παρὰ Δημητρίου Παναγιώτου ... Ἐν Πέστῃ Τύποις ... Τράττνερ ... 1822 □ (8ο, σ. VIII + 52 [= 53]) □ σ. 48-53 [= 52]: Ὄνόματα Συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξη τόπου διαμονῆς. Σύνολο: **61 - 64 - 79.**¹

1822.2 Τῷ πανοσιωτάτῳ ... Ἀρχιμανδρίτῃ ... Γαβριήλ ... ἀνατίθησι τὴν βίβλον ... Συνοπτικὴ Φυσιολογία διαλαμβάνουσα καὶ περὶ Μαγνητισμοῦ. Ὁ ἐκδότης Δημ. Παναγιώτου] ... Ἐν Πέστῃ, Τύποις ... Ι. Θ. Τράττνερ ... 1822 □ (8ο, σ. X + (11) - 96) □ σ. 91-96: Ὄνόματα Συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξη τόπου διαμονῆς. Σύνολο: **62 - 65 - 86.**²

1823.1 Ὁ Ἄλεξις τῆς φιλέλληνος χήρας Βυττεμβαχίου. Μεταφρασθεὶς ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν. Ἐν Παρισίοις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας ... Διδότου ... 1823³ □ (8ο, σ. ιδ' + 99+1 λ.) □ σ. 95-97:⁴ Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν.

1. Ὅλοι σὲ περιοχὲς τῆς Αὐστρουγγαρίας. Μπόρεσα νὰ ταυτίσω: Βιέννη: 12-24· Μπρασόβ: 1-2-2· Πέστη: 45-47-51.

2. Ὅλοι σὲ περιοχὲς τῆς Αὐστρουγγαρίας. Μπόρεσα νὰ ταυτίσω, μὲ βάση καὶ ἐνδείξεις τοῦ καταλόγου: Βιέννη: 14-14-28· Μπρασόβ: 1-2-1· Πέστη: 43-45-52.

3. Μεταφραστὴς ὁ Φίλιππος Φουρναράκης. Ἡ ἐγγραφή τῶν συνδρομητῶν ἐγινε, κυρίως, μὲ φροντίδα τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραΐ.

4. Λαθεμένη σελιδαριθμηση· στὴν πραγματικότητα: σ. 95, 98-99.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς. Σύνολο: 53-53 - 348¹

1823.2 Πραγματείας Φυσιολογικῆς Τόμος Α'. Περιέχων Ἐπίτομον Ἱστορίαν τῆς Φυσιολογίας ἐκ τῆς Λατινικῆς μεταφρασθεῖσαν ὑπὸ Γεωργίου Πουλίου ... Ἐν Πέστη. Τύποις Θωμᾶ Τράππνερ ... 1823 □ (8ο, σ. VI + 7-112) □ σ. 107-112: *Κατάλογος τῶν Φιλομούσων καὶ Φιλογενῶν Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν κατὰ πόλεις: *Οἱ ἐν Πέστη:* 51-52-72.² *Οἱ ἐν Σιβιῳ:* 43-59· *Οἱ ἐν Βρασσοβῳ:* 37-57.³ Σύνολο: **131 - 132 - 188.**

1824.1 Ρενάτου Καρτεσίου Λόγος περὶ Μεθόδου ... Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μεταφρασθεὶς ὑπὸ Ν. Πικχόλου ... Ἐν Κερκύρα, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῆς Διοικήσεως. 1824 □ (8ο, σ. μδ' + 110) □ σ. 102-110: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Ἐν Κερκύρα:* 53-114.⁴ *Ἐν Ζακύνθῳ:* 137-139-165· *Ἐν Κεφαλληνίᾳ:* 27-32.⁵ *Ἐν Ἰθάκῃ:* 57-62· *Ἐν Κυθήροις:* 20-25· *Ἐν Μεσολογγίῳ:* 19-24· προσθήκη: 1-2. Σύνολο: **314 - 316 - 424.**

1824.2 Ταμεῖον Ἀνθολογίας Περιέχον ἅπασαν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐνιούσιον Ἀκολουθίαν ... παρὰ τοῦ διδασκάλου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ... ἀναλώμασι τοῦ Ἰσάκ δὲ Κάστρου, τ. Α' - Β', Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κάστρου ... 1824 □ (4ο, φ. 4 + σ. 575 + 1 χ.ἄ. καὶ φ. 2 + σ. 424 + 14 χ.ἄ.) □ τ. Β', σ. 3-14 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Οἱ Φιλογενεῖς Συνδρομηταί.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Κωνσταντινούπολις:*

1. Ἐπὶ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ταυτίσω: Βενετία: 2-6· Βιέννη: 1-3· Leyden: 1-200 (συνδρομὴ τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου)· Λιβόρνο: 3-7· Μασσαλία: 12-39· Μομπελιέ: 1-3· Παρίσι: 4-10· Τεργέστη: 19-55. Οἱ ὑπόλοιποι πρέπει νὰ διαμένουν σὲ πόλεις τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Ἰταλίας.

2. Στὴν πραγματικότητα: 50-51-69. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Πέστη» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ τῆ Βιέννη (1-3).

3. Στὴν πραγματικότητα: 36-36-47. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Βρασσοβῳ» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἐν Σιλίμνω (1-10).

4. Στὴν πραγματικότητα: 54-54-116. Προστίθεται ἕνας συνδρομητῆς (1-2) τοῦ οὐποῦ τὸ ὄνομα ἀναγράφεται στὸ τέλος τοῦ βιβλίου (σ. 110), μετὰ ἀπὸ τὰ παροράματα.

5. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου τῆς Κεφαλονίδας προστίθεται ἡ σημείωση: «Τὰ λοιπὰ ὀνόματα δὲν ἐπρόφθασαν».

194-233¹ Ραιδεστός: 11-11· Τζόρολος: 5-5· Κεσάνι:² 6-6· Αἴνος: 10-10· Ἀνδροποῦπολις: 23-23· Τούρνοβον: 44-45³ Σιστόβι:⁴ 6-7· Καλλιούπολις: 27-27· Σιλίμο: 6-6· Ἀρτάκη: 6-6· Κίος: 10-10· Λεμυθέσι: 8-8· Τρίγλια: 11-11· Μουδανία: 10-10· Προῦσα: 18-18.⁵ Σ ὕ ν ο λ ο : 395 - 395 - 436.

1824.3 Ἱστορικὴ καὶ Κριτικὴ Σύνοψις τῶν ἐν Κρήτῃ διατρεζάντων ... ὑπὸ * * Π. Νικολαΐδου ... Μεσολόγγιον, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Δημητρίου Μεσθενέως, 1824.⁶ □ (8ο, σ. 19 +1 γ.ἀ.) □ σ. 1 γ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Οἱ Συνδρομηταί.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν με ἀλφαβητικὴ τάξη (με βάση τὸ βαπτιστικὸ ὄνομα), χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς.⁷ Σ ὕ ν ο λ ο : 75 - 75 - 315.⁸

1825.1 Γεωγραφία Ἀστρονομικὴ ἢ Σύντομος ἔκθεσις τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ... Γαλλιστὶ ὑπὸ Λέοντος Βεζούτ ... Μεταφρασθεῖσα ... ὑπὸ Π. Ἰωαννίδου Σμυρναίου ... Ἐν Παρισίοις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Φιρ-

1. Στὴν πραγματικότητά: 195-195-234. Στὸν κατάλογο «Κωνσταντινούπολις» περιέχονται συνδρομὲς ἀπὸ *Νεοχώρι* (1-1) καὶ *Γάνου καὶ Χώρας* (1-1). Τρεῖς ἐπιπλέον συνδρομητὲς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη ἀναγράφονται στὸν κατάλογο τῆς Προύσας (πβ. σημ. 5). — Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν τῆς Κωνσταντινούπολης ἀναγράφονται με τὴν ἀκόλουθη τάξη: *Οἱ Σεβασμιώτατοι Γέροντες* (9-29)· *Οἱ Πωνιερῶτατοι Μητροπολίται* (6-10)· *Οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι* (7-7)· *Οἱ Πανοσιολογιώτατοι* (72-76)· *Οἱ Εἰργεστάτοι καὶ Τιμιώτατοι Κόριοι* (101-112).

2. Ὅλοι: *Μουσικοί.*

3. Στὴν πραγματικότητά: 41-41-42. Στὸν κατάλογο «Τούρνοβον» περιέχονται καὶ συνδρομὲς ἐξ *Ἐλένης* (3-3).

4. Ὅλοι: *Μουσικοί.*

5. Στὴν πραγματικότητά: 14-14-14. Στὸν κατάλογο «Προῦσα» περιέχεται καὶ συνδρομὴ στὸ *Καμιάμπασι* (1-1), ἐνῶ οἱ τρεῖς τελευταῖοι συνδρομητὲς (3-3) εἶναι οἱ τυπογράφοι τοῦ βιβλίου (συνθέτες: 2-2, τυποτής: 1-1) καὶ διαμένουν στὴν Κωνσταντινούπολη (πβ. σημ. 1).

6. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανάκδοση τοῦ βιβλίου, σὴ σειρὰ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1971 (ἀρ. 6). Τὸ «βιβλίδιον» γράφτηκε τὸν Μάιο τοῦ 1824. Τὸν Ἰούλιο τοῦ ἴδιου χρόνου ὁ συγγραφεὺς Π. Νικολαΐδης δημοσίευσε («Ἐιδιοποίησι») με τὴν ὁποία ζητοῦσε προεγγραφὴ συνδρομητῶν γιὰ τὴν ἔκδοσι ἄλλου ἔργου του γιὰ τὰ ἐπαναστατικὰ γεγονότα στὴ Μολδοβλαχία (ἔφ. *Ἑλληρικὰ Χρονικά*, ἀρ. 58, Μεσολόγγι, 16 Ἰουλίου 1824). Τὸ βιβλίο αὐτὸ δὲν κυκλοφόρησε.

7. Ὅλοι: στὸ Μεσολόγγι.

8. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου τῶν συνδρομητῶν δημοσιεύεται ἡ ἀκόλουθη σημείωσις: «Διακόσια περίπου βιβλίδια, προσφέρει δῶρον ὁ Συγγραφεὺς πρὸς τοὺς οὖν ἐν εὐποιᾷ ὄντας συναδελφοὺς του».

μίνου Διδότου. ΑΩΚΕ' □ (12ο, σ. X+11-60) □ σ. 59-60: Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τινῶν ἐν Παρισίῳ συνδρομητῶν.¹

Σύνολο: 16 - 16 - 78.

1825.2 Εἰρμολόγιον τῶν Καταβασιῶν Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου Μετὰ τοῦ Συντόμου Εἰρμολογίου Πέτρου Πρωτοψάλτου... διορθωθέντα παρὰ τοῦ Διδασκάλου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος... ἐκδοθέντα ἀναλώμασιν ἰδίους καὶ Ἰσαὰκ Δὲ Κάστρο... Κωνσταντινούπολις, Ἐν τῇ Βρετανικῇ Τυπογραφίᾳ Κάστρου... 1825 □ (8ο, φ. 2 + 296 + 229 + 7 χ.ἄ.)² □ σ. 3-7 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Οἱ φιλόμουσοι Συνδρομηταί.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Κωνσταντινουπόλει: 88-101·³ Ραιδεστός: 7-7· Τζόρλος: 8-8·⁴ Σκουλλάρι: 4-4· Πάνομος: 13-13· χωρὶς ἐνδείξη τόπου διαμονῆς: 7-7.⁵ Σύνολο: 127 - 127 - 140.

1825.3 Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν τοῦ Κυρίου Βαττέλου Περὶ Δικαίου τῶν Ἑθῶν Μεταφρασθέντα... Ὑπὸ Σ: Σ: Ναύπλιον Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1825⁶ □ (8ο, σ. 5 χ.ἄ. + 62 + 3 χ.ἄ.) □ σ. 1-3 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν κατ' Ἀλφάβητον.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ ἐν Ναυπλίῳ:* 107-

1. Στὸ ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου σημειώνεται ὅτι ὁ γάλλος συγγραφέας «προσφέρει δῶρον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν γένος διὰ τῆς σεβαστῆς τῶν Ἑλλήνων βουλῆς σώματα τῆς Γεωγραφίας 150» καὶ «Ὁ Κ. Παναγιώτης Ἰωαννίδης Συμρναῖος Μεταφραστὴς τῆς Γεωγραφίας προσφέρει εἰς τοὺς Περικλεεῖς Ὑδραῖους καὶ Σπετζιώτας εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Ναυάρχου, τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου Κ. Μιαούλι (σώματα) 200».

2. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανάκδοση τοῦ βιβλίου: Ἀθήνα, ἐκδόσεις Κουλιούρα, 1982.

3. Στὴν πραγματικότητα: 91-104. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Κωνσταντινουπόλει» περιέχεται καὶ συνδρομὴ τοῦ *Λερέκιου* (1-1). Συνδρομητὲς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη βρίσκονται καὶ στὰ ὀνόματα τοῦ τέλους τοῦ καταλόγου πού δημοσιεύονται χωρὶς ἐνδείξη τόπου διαμονῆς (βλ. σημ. 5).

4. Στὴν πραγματικότητα: 6-6. Στὸν κατάλογο «Τζόρλος» περιέχονται καὶ συνδρομητὲς ἐν *Μυριοφίτῳ* (2-2).

5. Ἀπὸ αὐτοὺς: Κωνσταντινούπολη (4-4)· ἐκ τῆς *Μοῆς Ρίλλας* (1-1)· Πελοπόννησος (ἴσως): 1-1.

6. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανάκδοση τοῦ ἔργου, στὴν σειρά τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1971 (ἀρ. 13). — Σ: Σ: ὁ Σπυρίδων Σκουφός.

150¹ *Οἱ ἐν Κιθόροις*: 58-80· *Οἱ ἐν Ὑδροῖ*: 24-24. Σύνολο: **188 - 188 - 254**.

1825.4 Ὁρέστης Τραγωδία ... Βίκτωρος Ἀλφιέρου, Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν καθομιλουμένην ... καὶ δεῦτερον τύποις ἐκδοθεῖσα, διὰ συνδρομῆς τῶν φιλελλήνων καὶ φιλογενῶν ... Κορφοὶ Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1825² □ (8ο, σ. 2 χ.ἀ. + 81 + 1 λ.) □ σ. 79-81: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν*.³

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Κερκίρῳ: 134-188⁴ Ἐν Ἀγία Μαύρῳ: 63-63. Σύνολο: **197 - 197 - 251**.

1826.1 Λεξικὸν διὰ τοὺς μελετῶντας τὰ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων συγγράμματα, κατὰ τὸ Ἑλληνογερμανικὸν τοῦ Ρεϊμέρου ... ὑπὸ Κωνσταντίνου Μιχαήλ Κούμα ..., τ. Α' - Β'. Ἐν Βιέννῃ, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἀντωνίου Αὐκούλου, 1826⁵ □ (4ο, φ. 2 + σ. ΛΔ' + φ. 1 + σ. 670 καὶ φ. 2 + σ. 700) □ τ. Β', σ. 695-700: *Κατάλογος τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν εἰς ἐκδοσιν τῆς παρούσης βίβλου*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἀμστελοδάμου: 5-5· Βαρσοβίας: 4-5· Βιέννης: 83-85-166⁶ Βονκουρεστίων: 50-51-51· Δρέσδης: 1-1·

1. Στὴν πραγματικότητα: 105-148. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Ναυπλίῳ» περιέχονται συνδρομῆς Ἀθηνῶν (1-1) καὶ τῆς Μονῆς τοῦ Βράχου (1-1).

2. Ἀνώνημη μετάφραση τοῦ Ἰακώβου Ρίζου Ραγκαβῆ.

3. Ὁ κατάλογος δὲν περιέχεται σὲ ὅλα τὰ ἀντίτυπα τῆς ἐκδόσεως.

4. Ἐπιμέρους κατάλογοι: *Φιλολογοὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας* (24-28).

5. Κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα· βλ. Φίλιππος Ἡλιού, «Βιβλία καὶ ἀριθμοὶ: ἡ μαρτυρία τῶν τραβηγμάτων», π. *Τὰ Ἱστορικά*, τ. 8, τχ. 14-15, Ἀθήνα 1991, σ. 182, ἀρ. 253. Ἡ *Προκήρυξις* τοῦ ἔργου, με πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλοφόρησε τὸ 1824, σὲ μονόφυλλο· πβ. Φίλιππος Ἡλιού, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθήκες-Συμπληρώσεις*, [Τετράδια Ἐργασίας], ἀρ. 4, Ἀθήνα 1983, σ. 52, ἀρ. 243 (Α2358). Πληροφορίες γιὰ τὴν συλλογὴ συνδρομητῶν καὶ τὴ βοήθεια ποὺ δέχθηκε ὁ Κούμας ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτη Ἰωάνη Ἀθανασιάδη καὶ τὸν Χριστόφορο Σακελλάριο βλ. στὰ προλεγόμενα τοῦ Α' τόμου τοῦ Λεξικοῦ, σ. ΛΓ'-ΛΔ'. Βλ. καὶ Maria A. Stassinopoulou, *Weltgeschichte im Denken eines griechischen Aufklärers. Konstantinos Michail Koumas als Historiograph*, Φραγκφούρτη 1992, σ. 260 κ.ἐξ., πολλ.· πβ. Εὐαγγελία Παπαδημητρίου, «Τρεῖς ἐπιστολὲς τοῦ Κωνσταντίνου Μ. Κούμα», π. *Τὰ Νέα τοῦ Κ.Ε.ΝΕ.Φ.*, τχ. 3, Ἰωάννινα 1999, σ. 8, 9 (πρέπει νὰ ὑπάρχει παρανόληση τῆς χρονίας τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Κ. Ἀσώπιο), ὅπου πληροφορίες γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῶν ἀντιτύπων τῶν συνδρομητῶν ποὺ διαμένουν στὴν Κέρκυρα.

6. Στὴν πραγματικότητα: 76-78-138. Στὸν κατάλογο «Βιέννης» περιέχονται καὶ συνδρομῆς ἐν Κιθόροις (1-2)· ἐν Λειψία (1-20)· Μετσόβου (1-1) καὶ Παταίνου (1-1). Ἐπίσης: Βενετίας (1-2)· Θεσσαλονίκης (1-1) καὶ Κέρκυρας (1-1).

Ζακύνθου: 79-82-82· *Κερκύρας*: 85-85¹· *Κεφαλληνίας*: 36-36· *Κισσοβίου*: 24-25-25· *Λιβόρονου*: 19-21· *Μαριουπόλεως*: 5-7-6²· *Μόσχας*: 2-2· *Νίζνης*: 9-10-12³· *Ὀδησσοῦ*: 47-52⁴· *Πέσσης*: 3-3· *Σιμπανίου*: 1-1· *Σμύρνης*: 4-4· *Στεφανουπόλεως ἢ Κρονστάτ*: 62-75⁵· *Ταγαρόζκου*: 15-15· *Τεργέστης*: 51-58. Σύνολο: **581 - 595 - 705**.

1826.2 Τὰ Μυστικισυμβούλια καὶ οἱ Λαοὶ ... παρὰ τοῦ Κυρίου Μπινιόν ... Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὁμοῦ μετὰ τὸ περὶ Ἑλλάδος Ἰπόμνημα τοῦ Κυρίου Σχιατωβριάν Παρὰ τοῦ Ν. Σπηλιάδου. Καὶ ἐκδοθὲν κατὰ μῆνα Φεβρουάριον 1826 φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα κατεχωρίσθησαν εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου □ (8ο, σ. ιε' + 1 λ. + 260 + 7 χ.ἀ. + 1 λ.)⁶ □ σ. 2-5 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετ' ἀλφαβητικῆς τάξεως (κατὰ τὸ βαπτιστικὸ ὄνομα), χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς⁷: Σύνολο: **269 - 271 - 708**.

1. Στὴν πραγματικότητα: 86-86. Μία συνδρομὴ ἀπὸ τὴν Κέρκυρα περιέχεται στὸν κατάλογο «Βιέννη» (1-1). Τὴν ἐπιστάσις τῆς συνδρομῆς στὴν Κέρκυρα εἶχε ὁ Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος (πβ. σ. 187, σημ. 5).

2. Στὴν πραγματικότητα: 3-5-4. Στὸν κατάλογο «Μαριουπόλεως» ὑπάρχουν καὶ συνδρομητὲς ἐξ Ἰάλλας (2-2).

3. Στὴν πραγματικότητα: 8-9-11. Στὸν κατάλογο «Νίζνης» ὑπάρχει καὶ συνδρομὴ ἐν Κιοβίῳ (1-1).

4. Στὴν πραγματικότητα: 46-51. Στὸν κατάλογο «Ὀδησσοῦ» ὑπάρχει καὶ συνδρομὴ διὰ τὸ σχολεῖον τῶν Ἀμπελακίων (1-1).

5. Στὴν πραγματικότητα: 60-60-70. Στὸν κατάλογο «Στεφανουπόλεως ἢ Κρονστάτ» ὑπάρχουν συνδρομὲς γιὰ τὰ σχολεῖα τῆς Δημησιτάνης [= Δημητσάνας] (1-4) καὶ Ζέας [= Κέας] (1-1).

6. Τόπος ἐκδοσης: Ναύπλιο. — «Εἰδησεις», χρονολογημένη «Ἐν Ναυπλίῳ, 23 Δεκεμβρίου 1825», μετ' προαγγελία τῆς ἐκδοσης καὶ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν δημοσιεύθηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 23, Ναύπλιο 23 Δεκεμβρίου 1825, σ. 92β.

7. Τὸ σύνολο τῶν συνδρομητῶν διαμένει σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Ἀπὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: Ἅγιος Πέτρος Κυνουρίας: 1-1· Αἴγινα: 1-1· Ἀμοργός: 1-1· Ἄργος: 6-7· Βοστίτζα: 1-1· Βρέσθена 1-1· Κέα: 5-6· Κόρινθος: 2-2· Λαγκάδια: 1-1· Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου: 1-1· Νάξος: 2-2· Ναύπλιο: 91-482· Πάτρα: 1-10· Πύργος: 1-1· Σπέτσες: 1-1· Σύρος (Ἐρμούπολη): 5-5· Τρίκαλα Κορινθίας: 2-2· Τρίπολη: 2-2· Ὑδρα: 11-13. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους οἱ 42 τουλάχιστον (42-62) διαμένουν, πάντως, στὴν Πελοπόννησο. — Ὅλες αὐτὲς οἱ ταυτίσεις τῶν τόπων διαμονῆς γίνονται μετ' ἀποφύλαξις: οἱ συνεχεῖς μετακινήσεις τῶν προσώπων, ὅσο διαρκεῖ ἡ ἐπανάστασις καὶ οἱ συχνὲς ἀλλαγὲς τῆς ἔδρας τῶν διοικητικῶν κέντρων δὲν εἶναι ὅροι πού θὰ ἐπέτρεπαν τὴ διατήρησις ἐνὸς σταθεροῦ τόπου διαμονῆς. Οἱ ἀποφύλαξεις αὐτὲς ἰσχύουν καὶ γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ (1826.2) ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅσα ἄλλα κυκλοφόρησαν μετ' αὐτὸ ἴδιον τρόπο.

1826.3 Ἐπιτομὴ Φυσικῆς Ἱστορίας μεταφρασθεῖσα μὲν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ... παρὰ Γεωργίου Δ. Κλήδου ... Δαπάνη τοῦ ἐν Ἐμπόροις Γεωργίου Δ. Ζήση ... 1826. Ἐν Πέστη Παρὰ τῷ Ματθαίῳ Τράττνερ ... □ (8ο, σ. 4 χ.ἄ. + 95+24 χ.ἄ.) □ σ. 9-24 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ βιβλίου: *Κατάλογος τῶν φιλογενῶν Συνδρομητῶν τῆς παρούσης Βίβλου.*¹

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Ζέμονι: 46-86· Ἐν Μητροβίτση: 10-10· Ἐν Πέστη: 32-34-55· Ἐν Τριεστίφ: 82-85-96· Ἐν Βελιγραδίφ: 49-54-77· Ἐν Σέρραις: 103-106-203·² Ἐν Μελενοίκω: 39-84· Ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῆς Ρίλας: 3-6· Οἱ τοῦ Ἐπιτρόπου Κυρίου Ἰωσήφ Μαθηταί: 4-5-11.³ Σύνολο: **368 - 382 - 627.**

1826.4 Ἀλφαβητάριον Μεθοδικὸν ... μετατυπωθὲν διὰ συνδρομῆς τῶν ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος γεγραμμένων. Ἐκ τῆς ἐν Ὑδρα τυπογραφίας. 1826.⁴ □ (4ο, φ. 2 + σ. 30 + 2 χ.ἄ.) □ σ. 2 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξὴ τόπου διαμονῆς.⁵ Σύνολο: **7 - 230.**

1826.5 Κατήχησις Πολιτικὴ εἰς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων Συνταχθεῖσα μὲν ἰταλιστὶ ὑπὸ ... Α. Π. Μεταφρασθεῖσα δὲ ὑπὸ Νικολάου Γ. Παγκαλάκη. Ἐκ τῆς ἐν Ὑδρα Τυπογραφίας 1825⁶ □ (8ο, φ. 2+σ. 101+4 χ.ἄ.) □ σ. 2-4 χ.ἄ.: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν.*⁷

1. Τὸ ἐντυπο κατὰστιχο πού ἀνακοίνωσε ὁ Ι. Κ. Βασδραβέλλης, «Διάφοροι οἰκογένεια τῶν Σερωῶν, Μελενίκου καὶ Μοναστηρίου Ρίλας κατὰ τὸ ἔτος 1824», π. *Μακεδονικά*, τ. Ζ', Θεσσαλονίκη 1968, σ. 369-373 εἶναι, στὴν πραγματικότητα, σπάρραγμα ἀπὸ τὴν Ἐπιτομὴ Φυσικῆς Ἱστορίας, μετάφραση Γ. Δ. Κλήδου.

2. Στὴν πραγματικότητα: 103-105-200. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Σέρραις» ὑπάρχει καὶ συνδρομὴ τῆς τῶν Σερωῶν ἀγίας μονῆς τοῦ Τιμίον Προδρομόου (1-3). Ἐπιμέρους κατάλογος στοὺς «Ἐν Σέρραις»: *Οἱ Φιλόμονοι τῆς τῶν Σερωῶν Σχολῆς Μαθηταί* (32-46).

3. Χωρὶς ἐνδειξὴ τόπου διαμονῆς.

4. Τυπογραφία Η. Βαρότση. Πρόκειται γιὰ τὴ δευτέρη ἐκδοσὴ τοῦ Ἀλφαβηταρίου «τὸ ὁποῖον ἐτυπώθη ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας εἰς τὰ 1816 παρὰ Κ. Γ. Βενδῶτη».

5. Ἀπὸ αὐτοῦς: ἐκ *Κώμης ἀγίου Ἰωάννου καὶ ἐπαρχίας ἀγίου Πέτρου*: 1-10, Ὑδρα: 5-210.

6. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανέκδοσὴ τοῦ ἔργου, στὴ σειρά τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1971 (ἀρ. 15).

7. Προαγγελία τῆς ἐκδοσῆς, μὲ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, δημοσιεύτηκε στὴν ἐφ. *Ὁ Φίλος τοῦ Νόμου*, ἀρ. 175, Ὑδρα 8 Ἰανουαρίου 1826, σ. 4. Ἀναδημοσιεύτηκε στὸ *Παράρτημα* τοῦ ἀρ. 177 τῆς ἴδιας ἐφημερίδας.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὴν ἀκόλουθη σειρά: *Εἰς Ὑδραν*: 35-54· *Εἰς Ναύπλιον*: 5-5· *Εἰς Σύρον*: 5-5· *Εἰς Ἀμοργόν*: 6-6. Σύνολο: **49 - 49 - 70**.

1827.1 Γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς Γλώσσης... ὑπὸ Χριστ. Φιλητᾶ... Ἐν Κερκύρᾳ Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῆς Κυβερνήσεως. 1827 □ (8ο, σ. VIII + 135 + 1 λ.) □ σ. 131-135: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῆς βίβλου*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Κερκύρᾳ: 165-189· Ἐν Κεφαλληνία: 27-27· Ἐν Ζακύνθῳ: 56-71. Σύνολο: **248 - 248 - 287**.

1827.2 Βειλάνδου Τῶν Ἀβδηριτῶν ἡ Ἱστορία Μεταφρασθεῖσα ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, τ. Α' - Β', Ἐν Βιέννῃ... ἈΩΚΖ'. Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἀντωνίου Ἀυκούλου... □ (8ο, σ. κ [= 10] + 292 καὶ 284)¹ □ τ. Β', σ. 277-284: *Κατάλογος τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν εἰς ἔκδοσιν τῆς βίβλου ταύτης*.²

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὴν ἀκόλουθη σειρά: *Βιέννης*: 30-165· *Κερκύρας*: 30-32· *Κωνσταντινουπόλεως*: 33-35·³ *Λιβόρνου*: 8-10· *Νίζνης*: 9-10-13·⁴ *Σμύρνης*: 42-42· *Στεφανουπόλεως ἢ Κρόνστατ*: 8-10-11· *Ταγαρόκου*: 44-45-45·⁵ *Τεργέστης*: 44-45-50. Σύνολο: **249 - 253 - 403**.

1827.3 Ἰωάννου Βηλαρᾶ Ποιήματα καὶ πεζὰ τινὰ Ἐκδοθέντα Παρὰ Ἀθανασίου Πολίτου. Κερκύρα Τυπογραφία τῆς Διοικήσεως. 1827 □ (16ο, σ. η' + 235 + 1 λ.) □ σ. 227-235: *Ὄνόματα τῶν Συνδρομητῶν*.⁶

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὴν ἀκόλουθη σειρά: *Κορφοί*: 106-140· *Κεφαλληνία*: 142-155· *Ζάκυνθος*: 78-79-84· *Λευκάς*: 120-160· *Ἰθάκη*: 50-57. Σύνολο: **496 - 497 - 596**.

1. Μεταφραστὴς ὁ Κ. Μ. Κούμας.

2. Ἡ Προκήρυξις τοῦ ἔργου, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλοφόρησε τὸ 1826. Δὲν ἔχει ἐπισημανθεῖ ἀντίτυπο· πβ. Φιλ. Ἡλιοῦ, ὅ.π., *Τετράδια Ἐργασίας* 4, σ. 58, ἀρ. 279/Α2390. Βλ. καὶ Μ. Α. Stassinopoulou, ὅ.π., σ. 261.

3. Στὴν πραγματικότητα: 32-34. Στὸν κατάλογο «Κωνσταντινουπόλεως» περιέχεται καὶ συνδρομὴ γιὰ τὸ *σχολεῖον τῆς Προύσης* (1-1).

4. Στὴν πραγματικότητα: 7-8-11. Στὸν κατάλογο «Νίζνης» περιέχονται καὶ συνδρομὲς ἐν *Κιοβίω* (2-2).

5. Στὴν πραγματικότητα: 43-44-44. Στὸν κατάλογο «Ταγαρόκου» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἐκ *Μαριουπόλεως* (1-1). Ἐπιμέρους κατάλογοι «Ταγαρόκου»: *Οἱ Ὑψηλογενέστατοι* (3-3)· *Οἱ Εὐγενέστατοι* (4-4)· *Οἱ τιμώτατοι* (36-36).

6. Πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, συνταγμένη σὲ ἰταλικὴ γλῶσσα, δημοσιεύτηκε στὴν *Gazetta Jonia*, ἀρ. 44, Κέρκυρα 22 Maggio / 3 Junio 1826, σ. 1.

1827.4 Στοιχειῶ Ἀριθμητικῆς ἐκ διαφόρων συγγραφῶν ἐραρισθέντα ... παρὰ Ἀγαπίου Ρήγα ... ἰδίους αὐτοῦ ἀναλώμασι ἐκδοθέντα ... Ἐπιστάσις Ἰωακείμ ἱεροδιακόνου Πολίτου ... Ἐν Βενετίᾳ. 1827. Παρὰ Μιχαήλῳ Γλυκεῖ ... □ (80, σ. ζ' + 1 λ. + 400 + 8 χ.ἀ.)¹ □ σ. ε'-ζ': *Τὰ Ὄνόματα τῶν Ἐντίμων Κυρίων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: χωρὶς ἐνδειξῆς τόπου διαμονῆς: 24-24² *Οἱ ἐν Τεργέστη, καὶ ἄλλων Πόλεων*: 27-36³ *Οἱ ἐν Βενετίᾳ*: 18-20-37. Σύνολο: **69 - 71 - 97**.⁴

1827.5 Πλάτωνος Μητροπολίτου Μόσχας Ὁρθόδοξος Διδασκαλία ... Μετάφρασις Α. Κοραῆ Νῦν τὸ δεύτερον ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Κ. Τυπάλδου ... Ἐν Κερκύρα Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῆς Κυβερνήσεως, 1827 □ (80, σ. λβ' + 239 + 9 χ.ἀ.)⁵ □ σ. 5-9 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν*.⁶

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Κερκύρα: 60-74 Ἐν Κεφαλληνίᾳ: 265-266-292 Ἐν Ζακύνθῳ: 63-64-83⁷ Ἐξ ἄγ. Μαύρας: 6-7 Ἰθάκη: 42-64 Ἐκ Παξῶν: 36-40 Ἀπὸ Κουθήρας: 3-3. Σύνολο: **475 - 477 - 563**.

1. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. *Elenco delle opere staminate e pubblicate in Venezia e nelle provincie Venete*, Βενετία Νοέμβριος 1827, ἀρ. 693¹ πβ. Φίλιππος Ἡλιού, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 184, ἀρ. 285.

2. Ὅλοι *Πόργειοι*, συμπατριῶτες τοῦ συγγραφέα. Ἀπὸ αὐτοῦς μπόρεσα νὰ διαπιστώσω ὅτι στὴν Κέρκυρα διαμένουν οἱ 20 (20-20-20) καὶ ἐνδεχομένως καὶ οἱ ὑπόλοιποι 4.

3. Ἀπὸ αὐτοῦς: Βενετία: 4-4 Κέρκυρα: 1-1 Τεργέστη: 18-27.

4. Ἡ συνολικὴ κατανομὴ ἀνὰ τόπο διαμονῆς εἶναι ἢ ἀκόλουθη: Βενετία: 23-24-41 Κέρκυρα: 21-22-22 Τεργέστη: 18-27. Ἄγνωστος τόπος διαμονῆς: 8-9, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 4 (4-4-4) στὴν Ἰταλία καὶ οἱ ὑπόλοιποι 4 (4-4-4) ἴσως στὴν Κέρκυρα.

5. Ἡ ἐκδόση ἔγινε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Γύρω σὲ μία Κατήχηση. Κοραῆς καὶ Κωνσταντῖνος Τυπάλδος*. Ἀθησαύριστα κείμενα, Κέρκυρα 1981 (ἀνατ. ἀπὸ τὸ π. *Κερκυραϊκὰ Χρονικά*, τ. XXVI), σ. 197-198. Ἐκεῖ καὶ ἄλλες λεπτομέρειες γιὰ τὴν ἐκδόση.

6. Πρόσκληση γιὰ προεργραφὴ συνδρομητῶν, τιτλοφορημένη *Εἰδησις Τυπογραφικῆ περὶ ἐκδόσεως βιβλίου Κατηχητικοῦ τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Πίστεως*, κυκλοφόρησε σὲ μονόφυλλο, χρονολογημένο ἀπὸ Κέρκυρα, 14 Ἰουνίου 1827· βλ. Ε. Ν. Φραγκίσκος, «Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθήκες», π. Ὁ Ἐραριστής, τ. Α', Ἀθήνα 1963, σ. 246, ἀρ. Α36. Τὴν *Εἰδησι* ὑπογράφει Ὁ Ἱεροδιάκονος Κ. Τυπάλδος. Φωτομηχανικὴ ἀναπαραγωγὴ τοῦ ἐντύπου αὐτοῦ: Κ. Θ. Δημαρᾶς, ὅ.π., σ. 187.

7. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Ζακύνθῳ» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ Στροφάδες (1-1).

1827.6 Διονυσιάς Γραμματική ... συντελεσθεῖσα παρά τοῦ Διονυσίου Πύρρου ... ἐκδίδεται ... Συνεργεία τοῦ ... Γεωργίου Μαυρομιχάλου ... Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 18. τοῦ 1827. Ἀπριλλίου¹ □ (8ο, σ. 101 + 3 χ.ἄ.) □ σ. 3 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: Ὀνόματα τῶν ἐν Ναυπλίῳ Συνδρομητῶν.²

Σύνολο: 67 - 67 - 585.

1827.7 Ἀδαμαντίου Κοραῆ Διάλογος Δεύτερος περὶ τῶν Ἑλληνικῶν Συμπερόντων. Ἐκδοσις Δευτέρα. Ἐκ τῆς ἐν Ὑδρα Τυπογραφίας, 1827³ □ (8ο, σ. 80 + 2 χ.ἄ.)⁴ □ σ. 1 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: Κατάλογος τῶν φιλομούσων δαπάνη τῶν ὁμοίων ἐγένετο ἢ ἔκδοσις. Ἀκολουθεῖ, σ. 1-2 χ.ἄ.: Κατάλογος τῶν λοιπῶν συνδρομητῶν.⁵

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξη τόπου διαμονῆς.⁶ Σύνολο: 95 - 95 - 452.

1828.1 Στοιχεῖα τῆς Λατινικῆς Γραμματικῆς τοῦ ... Λομόνδου. Μεταφρασθέντα ὑπὸ Π. Ι. Χαλκιοπούλου ... Κορφοί, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῆς Διοικήσεως. 1828 □ (8ο, σ. V + 1 λ. + 96 + 2 χ.ἄ.) □ σ. 1-2 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Κερκύρας: 25-36· Κεφαλληνίας: 18-20· Ζακύνθου: 89-90-133. Σύνολο: 132 - 133 - 189.

1828.2 Συνοπτικὴ Γενικὴ Ἱστορία. τῶν ἀξιολογοτέρων συμβεβηκότων τοῦ κόσμου ... ὑπὸ Γ. Γ. Βρεδῶβ. Μεταφρασθεῖσα ... Παρὰ Ἴω: Σκαρ-

1. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. Δ. Πύρρος, *Πρακτικὴ Ἀστρονομία*, Ἀθήνα 1836, σ. 296· τοῦ ἴδιου, *Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀθανάσιον Πολύμερον*, Ἀθήνα 1837, σ. 48. Πβ. Φιλ. Ἡλιού, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 184, ἀρ. 282.

2. Στὸν κατάλογο «τῶν ἐν Ναυπλίῳ Συνδρομητῶν» περιέχονται καὶ συνδρομῆς ἀπὸ Πόρο (1-2) καὶ, ἴσως, ἀπὸ Δημητσάνα (1-30).

3. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανάκδοση τοῦ Διαλόγου, Ἀθήνα, ΚΝΕ/ΕΠΕ, 1983. Ἡ κανονικὴ ἔκδοση ἔχει σελίδες 80. Ὁ κατάλογος προστέθηκε, μᾶλλον ἐκ τῶν ὑστέρων, σὲ ἓνα τμήμα τῶν ἀντιτύπων. Τὰ ἀντίτυπα αὐτὰ ἔχουν σ. 80 + 2 χ.ἄ.

4. Προαγγελία τῆς ἔκδοσης δημοσιεύθηκε στὴν ἐφ. Ὁ Φίλος τοῦ Νόμου, ἀρ. 242, Ὑδρα 10 Σεπτεμβρίου 1826.

5. Ὁ πρῶτος κατάλογος: 14-14-339· ὁ δεῦτερος: 81-81-113.

6. Ὅλοι διαμένουν σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Μετὰ τις ἐπιφυλάξεις ποὺ διατυπώνονται σὲ προηγούμενη σημείωση (σ. 188, σημ. 7) μπόρεσα νὰ ταυτίσω: Αἴγινα: 3-26· Μονὴ τοῦ Δαφνίου (Ἀττικὴ): 1-1· Νάυπλιο: 22-37· Σάμος: 1-10· Σπέτσες: 2-3· Ὑδρα: 13-112. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους, 14 τουλάχιστον (14-14-19) διαμένουν στὴν Πελοπόννησο. Δύο ἀνώνυμοι συνδρομητῆς ἐγγράφονται γιὰ 180 ἀντίτυπα.

λάτου. Ἐν Βουκορεστίῳ: Ἐν τῷ Νεοσυστάτῳ Τυπογραφείῳ. 1828 □ (80, σ. 189 + 3 λ. + ιθ' + 1 λ.) □ σ. α'-ιθ', σὺν τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν*.¹

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Βουκορεστίῳ: 161-172-226.² *Οἱ ἐν Τυγοβίστω*: 15-15· *Οἱ ἐν Κραϊώβη*: 5-6-12· *Οἱ ἐν Μπουζαίῳ*: 4-9· *Οἱ ἐν Ἰωαννίνοις*: 9-10· *Οἱ ἐν Ζαγορίῳ*:³ 15-19· *Οἱ ἐν Μελενίκῳ*: 31-32.⁴ *Οἱ ἐν Σέρο-ραις*: 64-67-65.⁵ *Οἱ ἐν Βρασσοβῶ τῆς Τρανσυλβανίας*: 30-31. Σύνολο: 333 - 348 - 419.

1828.3 Ἄτακτα, ἤγουν παντοδαπῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν αὐτοσχεδίων σημειώσεων ... Τόμος Πρῶτος ... Ἐν Παρισίοις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου ... 1828⁶ □ (80, φ. 2 + σ. νη' + 453 + 2 χ.ά. + 1 λ.) □ Στὸν τ. Γ', 1830, σ. 478: *Οἱ χορηγήσαντες εἰς τὴν τύπωσιν (τοῦ Πρώτου τόμου) τῶν Ἀτάκτων φιλοπάτριδες πολῖται εἶναι οἱ ἐξῆς*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν σὲ σειρά μετὰ βᾶσιν τῶν ἀριθμῶν τῶν παραγγελλέντων ἀντιτύπων: ἐν Λονδίῳ: 1-50· χωρὶς ἐνδειξῆς τόπου διαμονῆς: 3-160.⁷ Σύνολο: 4 - 4 - 210.

1828.4 Ὁρθόδοξος Ὁμολογία ... Συντεθεῖσα παρὰ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου καὶ πρῶτον νῦν ἐκδιδομένη ... παρὰ τοῦ ... Ἁγίου Ταλαντίου ...

1. Προκήρυξις τῆς ἐκδόσεως, ἀχρονολόγητη, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν κυκλοφόρησε σὲ ἔντυπο δίφυλλο. Ἀντίτυπα τῆς συσταχῶθησαν μετὰ ἓνα τμήμα τῶν ἀντιτύπων τοῦ βιβλίου.

2. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Βουκορεστίῳ» ἐπιμέρους κατάλογοι: *Οἱ Φιλομαθεῖς Μαθηταὶ τῆς Πανοσιοσοφολογιότητος τοῦ Κ. Ν. Λούκα*: 7-8-8· *Οἱ Φιλομαθεῖς μαθηταὶ αὐτοῦ (τοῦ Διδασκάλου Παναγιώτη Ἰωάννου)*: 5-5· *Οἱ φιλομαθεῖς μαθηταὶ τοῦ Ἑλλ. Κυρίου Ἰω. Χαβιαρᾶ*: 11-13-11· *Οἱ Ἐντιμοὶ ἔμποροι καὶ Πραγματευταὶ*: 49-50-50.

3. Ἀπὸ αὐτούς: *Κουκούλη*: 1-1· *Καλωτᾶ*: 10-13· *Λιασκοβέτση*: 2-2.

4. Στὴν πραγματικότητα: 30-31. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Μελενίκῳ» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἐν Σαμακοβίῳ (1-1).— Οἱ περισσότεροι συνδρομητῆς τοῦ Μελενίκου ὁμαδοποιοῦνται σὲ ἐπιμέρους καταλόγους: *Οἱ Λογιώτατοι τῆς ἐν Μελενίκῳ Σχολῆς* (13-13)· *Οἱ Φιλομαθεῖς* (4-4)· *Οἱ Ἐντιμώτατοι ἔμποροι* (11-11).

5. Στὴν πραγματικότητα: 62-65-63. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Σέρραις» περιέχονται συνδρομῆς τῆς *Μονῆς Ρήλας* (1-1) καὶ τῆς τῶν *Σερρῶν Ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἁγίου Πρ.[οδρόμου]* (1-1).— Ἐπιμέρους κατάλογοι: *Οἱ τῆς Σχολῆς*: 16-19-16· *Οἱ ἔντιμοι ἔμποροι καὶ πραγματευταὶ*: 9-9· *Οἱ τοῦ τῆς ἰατρικῆς συστήματος*: 4-4.

6. Ἔργο τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραΐ. Κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα· βλ. Φιλ. Ἡλιοῦ, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 185, ἀρ. 303.

7. Ἀπὸ αὐτούς: *Μασσαλία* (1-40)· *Νάπλιο* (1-20)· *Νίζνα* (1-100).

Νεοφύτου Μεταξῶ ... Ἐν Αἰγίνῃ, Ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τυπογραφίᾳ ... 1828 □ (8ο, σ. 54 + 8 χ.ἀ. + 2 λ.) □ σ. 3-8 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν τῆς Ἱερῶς Βίβλου.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρὰ: χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς: 23-24-184.¹ *Οἱ ἐκ τῆς Νήσου Ὑδρας:* 52-76· *Οἱ ἐξ Ἀθηνῶν:* 34-101.² *Οἱ ἐκ τῆς Νήσου Πόρου:* 50-83. Σύνολο: **159 - 160 - 444.**

1828.5 Γραμματικὴ Μεθοδικὴ ... τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ... Ἰπὸ Ἀθανασίου Σταχειρίτου ... τ. Α' - Β', Ἐν Βιέννῃ ... ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Μ. Χρ. Ἀδδλφου, 1827 καὶ 1828 □ (8ο, σ. XVI + 224 καὶ φ. 2 + σ. 242 + 2 χ.ἀ.) □ τ. Β', 1828, σ. 241-242: *Κατάλογος τῶν ἐν Βιέννῃ φιλογειῶν συνδρομητῶν.*³

Σύνολο: **35 - 35 - 61.**

1828.6 Βόλνεϋ Φυσικὸς Νόμος ἢ Φυσικὰ Ἀρχαὶ τῆς Ἡθικῆς Μεταφρασθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Πεντεδέκα ... Ἐν Αἰγίνῃ, Ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τυπογραφίας ... 1828 □ (8ο, σ. 8 + ιη' + 68 + 1 λ. + 4 χ.ἀ.) □ σ. 1-4 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν.*⁴

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρὰ: Ἐν Αἰγίνῃ: 220-221-300· Ἐν Σπέτζαις: 17-18· Ἐν Ναυπλίῳ: 12-23· Ἐν Πόρῳ: 8-14. Σύνολο: **257 - 258 - 355.**⁵

1. Ὅλοι σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Μὲ τίς ἐπιφυλάξεις, πάντα, ποὺ σημειώθηκαν πρὸ πάνω (σ. 188, σημ. 7): Αἰγίνα: 17-164· Ναύπλιο: 3-9· Τρίπολη: 1-2. Ἄγνωστο: 2-3-9 (= Πελοπόννησος).

2. Στὴν πραγματικότητά: 32-86. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐξ Ἀθηνῶν» περιέχονται καὶ συνδρομὲς κατὰ τὴν Κάτω Μεσσηρίαν (1-10) καὶ ἐν τῷ Πειραιῶ (1-5). Στὸν ἴδιον κατάλογο συνδρομὲς ἀπὸ τῆ Μονῆ τῶν Ἀσωμάτων Πετρούκη (1-8), τῆ Μονῆ Πεντέλης (1-5) καὶ τῆ Μονῆ τοῦ ὁσίου Μελετίου Κοκκινόπουλου (2-2).

3. Προαγγελία τῆς ἔκδοσης, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλοφόρησε, τὸ 1822, σὲ ἔντυπο μονόφυλλο ποὺ λανθάνει. Ἀναδημοσιεύτηκε στὴν ἐφ. Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος, ἀρ. 45, Βιέννη, 1 Ὀκτωβρίου 1822, σ. 187-188. Στὸ προλογικὸ κείμενο τοῦ πρώτου τόμου τῆς ἔκδοσης ὁ συγγραφέας σημειώνει, ἕξι χρόνια ἀργότερα: «Καὶ κατεγράφησαν μὲν τότε πολλαχοῦ ἱκανοὶ συνδρομηταὶ... ἀλλ' ἢ προχίρωις ἀπαιτουμένη δαπάνη ἔλειπε, καὶ πᾶσα δοκιμὴ καὶ σπουδὴ εἰς πορισμὸν ταύτης ἐστάθη ἀδύνατος, διὰ τὰς γνωστὰς περιστάσεις».

4. «Εἰδοποιήσεις», μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, χρονολογημένη «ἐν Αἰγίνῃ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1827», καὶ ὑπογραμμμένη ἀπὸ τὸν Κ. Πεντεδέκα, δημοσιεύτηκε στὴ Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος, ἀρ. 74, Αἰγίνα, 6 Ὀκτωβρίου 1828, σ. 308.

5. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου τῶν συνδρομητῶν (σ. 4 χ.ἀ.) σημείωση: «Οἱ λοιποὶ δὲν ἐπρόφθασαν».

1828.7 Ἡ Ἡθικὴ ἐφαρμοσθεῖσα εἰς τὴν Πολιτικὴν... παρὰ τοῦ Ε. Ζιουὴ ... Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ παρὰ τοῦ Ν. Σπηλιᾶδου ..., τ. Α' - Β', αὐκὴ' □ (8ο, φ. 2 + σ. ιβ' + 270 + 5 χ.ἀ. + 1 λ. καὶ φ. 1 + σ. 254 + 12 χ.ἀ.) □ τ. Β', σ. 6-11 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Φιλοκάλων Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς (μετὰ ἀλφαβητικὴ τάξις κατὰ τὸ βαπτιστικὸ ὄνομα): 325-328-409¹ *Πατέρες εἰς τὸ μέγα Σπήλαιον*:² 13-13· *Συνδρομηταὶ Σάμου*: 20-20· *Συνδρομηταὶ Κερκύρας*: 32-36· *Συνδρομηταὶ Ζακύνθου*: 28-33· *Συνδρομηταὶ Κεφαλληνίας*: 65-73· *Συνδρομ. τῆς Ἀγίας Μαύρας*: 17-17. Σύνολο: **500 - 503 - 601.**

1828.8 Οἱ Διαβόητοι Πλάνοι ἦτοι Παράδοξα Διηγήματα ... Μετεφράσθη ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Ν. Φλογαίτου. Ἐν Αἰγίνῃ, Ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τυπογραφίᾳ. 1828 □ (8ο, σ. 151+7 χ.ἀ.) □ σ. 1-7 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν.*³

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Αἰγίνῃ: 46-79· Ἐν Σάμῳ: 34-42· Ἐν Κίᾳ: 23-23· Ἐν Θέρμῳ: 3-3· Ἐν Σύρῳ: 56-66· Ἐν Ναυπλίῳ: 6-6· Ἐν Πόρῳ: 16-18· Ἐν Σπέτσαις: 3-3. Σύνολο: **187 - 187 - 240.**

1828.9 Ὀνομαστικὸν Ἑλληνικὸν συνταχθὲν ὑπὸ Πέτρου Χ. Βέρου καὶ Ἰωάννου Μ. Ἰαννούλη. Ἐν Μονάχῳ ... Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Καρόλου Βολφίου. αὐκὴ' □ (8ο, σ. X+216) □ σ. 209-216: *Κατάλογος τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν εἰς ἔκδοσιν τοῦ παρόντος Ὀνομαστικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Μονάχῳ:⁴ 13-14-15·

1. Ὅλοι διαμένουν σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος. Μετὰ τίς γνωστὲς ἐπιφυλάξεις (βλ. σ. 188, σημ. 7) μπόρεσα νὰ ταυτίσω, χρησιμοποιώντας καὶ ἕμμεσες ἔνδειξεις τοῦ καταλόγου: Ἀθήνα: 2-2· Αἴγινα: 82-117· Ἄνδρος: 11-13-11· Βοστίτζα: 1-1· Δροβολοβό: 1-3· Κάτω Μεσσηνία: 1-1· Κέα: 2-2· Ληγουριό: 1-1· Μονὴ τῶν Βαρῶν: 1-2· Νάξος: 1-1· Ναύπλιο: 32-33-43· Πάτρα: 1-1· Πόρος: 5-8· Πύργος: 1-1· Σαλαμίνα: 1-1· Σαντορίνη: 1-1· Σπέτσες: 11-13· Σύρος (Ἐρμούπολη): 16-16· Σωποτό: 1-1· Τρίπολη: 1-2· Ὑδρα: 19-23. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους (133-165) οἱ 32 τουλάχιστον διαμένουν στὴν Πελοπόννησο (32-43).

2. Ὁ κατάλογος τῶν *Πατέρων εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον* παρεμβάλλεται στὸν κατάλογο τῶν χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς, στὸ γράμμα Π.

3. Προαγγελία τῆς ἔκδοσης, χρονολογημένη ἀπὸ Αἴγινα, 22 Σεπτεμβρίου 1828, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, δημοσιεύθηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 74, 6 Ὀκτωβρίου 1828, σ. 38.

4. Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ ἐλλόγμοι Κόριοι* (11-12-13).

Ἐν Δρέσδη: 4-6-6· *Ἐν Τεργέστη:*¹ 24-25-42· *Ἐν Οὐδησσῶ:*² 75-83· *Ἐν Ζακύνθῳ:*³ 69-70-83· *Ἐν Κερκίρα:*⁴ 27-28-27· *Ἐν Βρασσοβῶ:* 9-10· *Ἐν Τιμσοφάρῳ:*⁵ 6-6· *Ἐν Ναυπλίῳ:* 3-3· *Ἐν Μελενίκῳ:*⁶ 6-6. Σ ύ ν ο λ ο : **236 - 242 - 281.**

1828.10 Τοῖς ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανόντας, Ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἀθηνῶν ... Καὶ τὸν ἐπιτάφιον εἰς αὐτοὺς λόγον ... Ἀνατίθησιν Ὁ Διονύσιος Σουρμελῆς. Ἐν Αἰγίνῃ, ἐκ τῆς Ἀνεξαρτήτου Τυπογραφίας. Παντελῆ Κ. Παντελῆ. 1828 □ (8ο, σ. 4 χ.ἀ.+9 + 1 λ.+ 10-21 + 1 χ.ἀ.+1 λ.)⁷ □ σ. 1 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Οἱ Συνδρομηταὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης κατὰ ἀλφάβητον Ἐν Αἰγίνῃ.*

Σ ύ ν ο λ ο : **17 - 17 - 249.**

1828.11 Διονυσιάς Ἀριθμητικῆ ... συνερανισθεῖσα, καὶ μεθοδικῶς συνεθεῖσα παρὰ ... Διονυσίου Πύρρου ... Ἐν Ναυπλίῳ ... 1828. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ ... Δημίδου ... καὶ Τόμπρα ... □ (8ο, σ. 48)⁸ □ σ. 46-48: *Ὁνόματα τῶν Εὐγενῶν καὶ Φιλομούσων Συνδρομητῶν Κατ' Ἀλφάβητον.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς, μὲ ἀλφαβητικὴ τάξι καὶ βᾶσις τὸ βαπτιστικὸ ὄνομα.⁹ Σ ύ ν ο λ ο : **183 - 184 - 483.**

1828.12 Φαῖδρα Τραγωδία τοῦ Ρακίνα Μεταφρασμένη ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Ἐν Ἐρμούπολει 1828.¹⁰ □ (8ο, φ. 1 + σ. 86 [= 94] + 1 χ.ἀ.+ 1 λ.) □

1. Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ Ἑλλόγμοι Κύριοι* (20-21-30).
2. Ἐπιμέρους κατάλογοι: *Οἱ Σοφολογιώτατοι Κύριοι* (10-13)· *Οἱ Ἑλλόγμοι Κύριοι* (43-46)· *Οἱ Ἐντιμώτατοι Κύριοι* (21-22).
3. Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ Εὐγενέστατοι Κύριοι* (61-65).
4. Ὅλοι σὲ κατάλογο τιτλοφορημένο: *Οἱ Ἑλλόγμοι Κύριοι.*
5. Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ ἐντιμώτατοι καὶ εὐγενεῖς Κύριοι.*
6. Ὅλοι σὲ κατάλογο τιτλοφορημένο: *Οἱ Ἑλλόγμοι Κύριοι.*
7. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανεκδόση τοῦ ἔργου, στὴ σειρὰ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας, Ἀθήνα 1971 (ἀρ. 22).
8. Ἡ ἔκδοσις ἔγινε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. Διονύσιος Πύρρος, *Πρακτικὴ Ἀστρονομία*, Ἀθήνα 1836, σ. 296. Πβ. Φίλ. Ἡλιοῦ, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 184, ἀρ. 282.
9. Ὅλοι διαμένουν σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Μὲ τίς ἐπιφυλάξεις πού ἔχουν ἤδη σημειωθεῖ (σ. 188, σημ. 7) μπόρεσα νὰ ταυτίσω: Αἴγινα: 4-25· Ἄργος: 7-62· Ἄστρος: 1-1· Δημητσάνα: 1-1· Κόρινθος: 1-1· Λεωνίδιο: 1-1· Μονὴ τοῦ Βράχου: 1-2-2· Μυστράς: 1-35· Νάυπλιο: 18-54· Πόρος: 1-1· Σπέτσες: 2-2· Σύρος (Ἐρμούπολις): 32-38· Τρίπολις: 1-5· Ὑδρα: 1-2· Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους (111-253) οἱ 15 τουλάχιστον (15-15-66) διαμένουν στὴν Πελοπόννησο.
10. Μεταφραστὴς ὁ Κ. Μουρούζης.

σ. 82-86 [=90-94]: *Κατάλογος τῶν φιλοκάλων συνδρομητῶν τῆς παρουσίας ἐκδόσεως.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Εἰς Ἐρμούπολιν*: 95-101· *Εἰς Ναύπλιον*: 33-35· *Εἰς Νάξον*: 47-59¹· *Εἰς Σμύρνην*: 15-16-20· *Εἰς Σάμον*: 10-11. Σύνολο: **200 - 201 - 226.**

1828.13 Κατήχησις Γεωγραφίας ... Μεταφρασθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν Μετὰ προσθήκας ... Ὑπὸ νέου τινὸς Φιλοπάτριδος ... Κέρκυρα, Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1828 □ (8ο, σ. 10 χ.ἄ.+157+8 χ.ἄ.+ 3 λ.) □ σ. 1-8 χ.ἄ. στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Ἴδου τὰ ὀνόματα τῶν Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξὴ τόπου διαμονῆς.² Σύνολο: **182 - 182 - 219.**

1828.14 Ἡ Μαγειρικὴ Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ. Ἐν Σύρα, 1828 □ (8ο, σ. 173 + 1 λ. + 8 χ.ἄ.+ 1 λ. + 1 χ.ἄ.)³ □ σ. 1-8 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά:⁴ *οἱ ἐν Σύρα*: 94-96-106· *Οἱ ἐν Νάξῳ*: 43-47· *Οἱ ἐν Αἰγίνῃ*: 21-26· *Οἱ ἐν Σπέτζαις*: 12-12. Σύνολο: **170 - 172 - 191.**⁵

1829.1 Ἄτακτα ἤγουν παντοδαπῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν αὐτοσχεδιῶν σημειώσεων... Τόμος Δεύτερος... Ἐν Παρισίαις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου... 1829 □ (8ο, φ. 2+σ. ρκ'+ 492 + 1 χ.ἄ. + 1 λ.)⁶ □ Στὸν τ. Γ', 1830, σ. 478: *Οἱ χορηγησαντες εἰς τὴν*

1. Ἐπιμέρους κατάλογοι: *Οἱ μαθηταὶ* (τῆς Ἑλ. Σχολῆς): 31-32· *Οἱ μαθηταὶ* (τῆς Ἀλληλ[ο]διδακτικῆς] Σχολῆς): 9-9.

2. Ὅλοι διαμένουν στὰ Ἐπτάνησα. Μπόρσα νὰ ἐντοπίσω, μετὰ κάποιες ἐπιφυλάξεις, τοὺς ἀκόλουθους τόπους διαμονῆς: Ζάκυνθος: 10-10· Κέρκυρα: 17-17· Κεφαλονιά: 133-169· Λευκάδα: 3-4.

3. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανεκδόση τοῦ βιβλίου, μετὰ εἰσαγωγὴ τῆς Ἄνας Ματθαίου, Ἀθήνα, Βιβλιολογικὸ Ἐργαστήρι/ΕΛΙΑ, 1988 (ἄ1992).

4. Σὲ πρὶν ἀπὸ τίς πόλεις ὑπάρχουν ἐπιμέρους κατάλογοι τιτλοφορημένοι: Ἑλληνίδες ἐν Σύρα: 25-25· ἐν Νάξῳ: 6-6· ἐν Σπέτζαις: 6-6.

5. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου (σ. 8 χ.ἄ.) σημειώση: «Εἰδοποιοῦνται οἱ συνδρομηταί, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ ὄγκος τοῦ βιβλίου, διὰ τὰς γενομένας εἰς αὐτὸ προσθήκας, ἔγινε σχεδὸν διπλάσιος, εἰς 12 δηλαδὴ περίπου κόλλας, διὰ τοῦτο ἔπρεπε κατ' ἀναλογίαν νὰ ἦναι ἡ τιμὴ του διπλάσιος· ἀλλὰ διὰ ν' ἀποφύγωμεν πᾶσαν ἐκ μέρους τῶν συνδρομητῶν δυσανεκτικίαν, προσδιορίζεται ἡ τιμὴ του διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς γρόσια 6 καὶ παράδες 10 διὰ δὲ τοὺς λοιποὺς γρόσια 7.»

6. Ἔργο τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα· βλ. Φιλ. Ἡλιοῦ, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 185, ἀρ. 303.

τύπωσιν (τοῦ Δευτέρου τόμου) τῶν Ἀτάκτων φιλοπάτριδες πολῖται εἶ-
ναι οἱ ἐξῆς.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν σὲ σειρά, με βάση τὸν ἀριθμὸ τῶν παραγγεληθέν-
των ἀντίτυπων: ἐν Λονδίῳ: 1-50· χωρὶς ἐνδειξῆς τόπου διαμονῆς: 3-146.¹ Σύνολο: **4-4-196.**

1829.2 Ἡ Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ... ὑπὸ Κωνσταντίνου
Βαρδαλάχου ... Ἐν Ὀδησσῶ, Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ τῶν Ἑλλήνων Ἐμ-
πόρων Σχολείου, 1829 □ (8ο, σ. 2 χ.ἀ.+ ιθ'+ 1 λ.+ 714+14 χ.ἀ.) □ σ. 1-17
χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: Κατάλογος τῶν φιλοκάλων Συνδρομητῶν.²

Καταγραφή τῶν ὀνομάτων μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Ὀδησσῶ: 125-126-
289.³ Ἐν Πετροπόλει: 8-14· Ἐν Μόσχᾳ: 7-30· Ἐν Νικολαουπόλει: 3-3· Ἐν Ἀκ-
κερμανίῳ: 8-8· Ἐν Κριμαίᾳ: 6-7.⁴ Ἐν Ἰσμαηλίῳ: 29-33-32· Ἐν Ταγαρόῳ: 2-4·
Ἐν Τεργέστη: 12-22· Ἐν Βιέννῃ: 25-26-51· Ἐν Μασσαλίᾳ: 14-15· Ἐν Λιβόρνῳ:
8-15· Ἐν Βουκουρεστίῳ: 42-43-59· Ἐν Κωνσταντινουπόλει: 99-129.⁵ Σύνολο: **387-395-677.**

1829.3 Περὶ Πολιτειῶν Περὶ τῶν εἰς σύνταξιν καὶ συντήρησιν αὐτῶν
καὶ Περὶ Πολιτικῆς Κυβερνήσεως ... ὑπὸ Ι. Κοκκῶνῃ ..., τ. Α' - Β', Ἐν Πα-
ρισίοις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου, 1828, 1829⁶ □ (8ο, σ. με' +

1. Ἀπὸ αὐτούς: Αἴγινα: 1-20· Μασσαλία: 1-26· Νίζνα: 1-100.

2. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε σὲ 1200 ἀντίτυπα. Βλ. Φίλ. Ἡλιού, *Βιβλία καὶ ἀ-
ριθμοί*, ὅ.π., σ. 186, ἀρ. 322. Προαγγελία τῆς ἐκδόσεως, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή
συνδρομητῶν, κυκλοφόρησε τὸ 1827, σὲ μονόφυλλο τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει βρεθεῖ ἀντί-
τυπο· πβ. Φίλιππος Ἡλιού, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*, ὅ.π., σ. 61, ἀρ.
293/A2401.

3. Στὴν πραγματικότητα: 124-125-279. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Ὀδησσῶ»
περιέχεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια [= *Αἴγινα*] (1-10).

4. Στὴν πραγματικότητα: 4-5. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Κριμαίᾳ» περιέχονται
καὶ συνδρομὲς τοῦ *Γενῆ καλῆ* (2-2).

5. Στὴν πραγματικότητα: 96-123. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Κωνσταντινου-
πόλει» περιέχονται καὶ συνδρομὲς *Προῦσης* (1-2)· *Μετζόβου* (1-3) καὶ ἐν *Ἀμπελα-
κίοις* (1-1).

6. Προαγγελία τῆς ἐκδόσεως, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλο-
φόρησε αὐτόνομα, «Ἐκ τοῦ ἐν Μομπελλιέρῳ Λιθογραφικοῦ Τύπου», μετὰ χρονολογία
«τὴν ιζ' Ὀκτωμ. αωκς'». Δὲν ἔχει βρεθεῖ ἀντίτυπο· πβ. Φίλιππος Ἡλιού, *Ἑλληνικὴ
Βιβλιογραφία 1800-1863*, ὅ.π., ἀρ. 269/A2383. Ἀναδημοσιεύτηκε στὸν πρώτο τό-
μο τοῦ *Περὶ Πολιτειῶν*, Παρίσι 1828, σ. α'-γ'. Στὸν ἴδιον τόμο, στὸ προλογικὸ κεί-
μενο «Πρὸς τοὺς Ἀναγνώστῃς» (σ. ε'-θ') ὁ Κοκκῶνῃ σημειώνει: «Νομίζω χρέος
μου νὰ δώσω λόγον εἰς τὸ κοινὸν περὶ τῆς βραδείας καὶ ἀτελοῦς ἐκδόσεως τοῦ παρόν-
τος, διὰ νὰ μὴ τύχη νὰ στοχασθῆ τις ὅτι ἄλλα ἐπαγγελόμενος ἄλλα ἐπραξά.

Εἰς τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσα ἀγγελίαν τῆς συνδρομῆς κατ' ἀρχὰς εἶπα, ὅτι διὰ

1 χ.ἀ. + 455 + 1 χ.ἀ. καὶ θ' + 3 χ.ἀ. + 464 + 1 χ.ἀ. + 1 λ.) □ τ. Β', 1829, σ. 2-3 χ.ἀ., στήν ἀρχή τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν προσπληρωσάντων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Λόνδρα: 6-6· Ἐν Μασσαλία: 10-10· Ἐν Ὁδησσῶ: 13-40. Σύνολο: **29 - 29 - 56**.

1829.4 Συλλογὴ Διαφόρων Μαθημάτων... Πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Σχολείοις σπουδάζόντων Νέων, Συλλεχθέντα ὑπὸ τινος Φιλογενοῦς Ἑλληνοσ. Ἐν Ναυπλίῳ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον 1829. Ἐν τῇ... Τυπογραφίᾳ... Τόμπρα... Ἰωαννίδου, καὶ Ἀθανασιάδου □ (8ο, σ. 224) □ σ. 217-224: *Κατάλογος Τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν*.¹

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξὴ τόπου διαμονῆς,² μετὰ ἐξαίρεση 23 ὀνόματα διδασκάλων καὶ ἀξιωματῶν τῶν ὁποίων δηλώνεται ἡ κατοικία: Ἅγιος Ἰωάννης [Κυνουρίας]: 1-30· Ἅγιος Πέτρος [Κυνουρίας]: 1-10· Ἄργος: 3-57· ἐν Βαθεὶ τῆς Σάμου: 1-10· ἐν Καρλοβάσῳ [Σάμου]: 2-20· Κία [= Κέα]: 1-20· Λεωνίδιον: 1-20· Μύκονος: 1-30· Νάξος: 1-10· Ναύπλιον: 4-78· Σάμος: 1-10· Σπέτσες: 2-3-3· Τριπολιτσά: 3-31· Τσακάλωλον: 1-5. Σύνολο: **174 - 175 - 823**.

τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀναγκαίας χρηματικῆς δαπάνης δὲν δύνανται ν' ἀρτίσω τὴν τύπωσιν τοῦ βιβλίου, πρὶν ἐκ τῆς ἀπανταχόθεν συνδρομῆς συναχθῶσι τὰ ἱκανὰ διὰ τὸ ἐξοδὸν χρήματα εἰς χεῖρας τῶν ἐν Τεργέστη καὶ Λιβόρνῳ δεῖνα ὁμογενῶν. Ἡ συνδρομὴ δὲν εὐδοκίμησε, διότι ἐδυσκολεύοντο πολλοὶ νὰ προσπληρώσωσι καὶ τῶν ὀλίγων προσπληρωσάντων γνωρίζω μου ὁ ἀριθμὸς ἦτο πολλὰ μικρὸς, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ εἰς τὸ παρὸν τυπωθέντος καταλόγου τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ὥστε καὶ ἡ φιλοτιμία συνδρομῆς αὐτῆ ἐγένετο ἀνίκανος εἰς κατόρθωσιν τοῦ σκοποῦ. Ἄν καὶ δυσσαρεστούμενος ὅτι οἱ προσπληρώσαντες συνδρομηταὶ ἐμελλον εὐλόγως νὰ βαρυνωμῶσι διὰ τὴν ἀργοποιίαν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποσχεθέντων, ἠναγκάσθην ν' ἀναβάλλω τὴν τύπωσιν προσδοκῶν καιρὸν εὐχέστερον, ἢ ἄλλην τινὰ οἰκονομίαν τοῦ πράγματος καὶ καταγινομένου εἰς τελειοποίησιν τοῦ πονήματος) ... (Ἐκ τῆς φιλοτιμίας καὶ φιλομουσίαν, καὶ φιλογένειαν τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν λοιπῶν εὐπόρων καὶ φωτισμένων ὁμογενῶν κρέμεται ἡ ταχεῖα καὶ ὀλόκληρος ἀποτύπωσις καὶ τῶν ἐπιλοίπων τμημάτων τοῦ παρόντος).

1. *Εἰδοποίησις, χρονολογημένη* «Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 27 Νοεμβρίου 1829», καὶ ὑπογραφή Τ. Κ. [= Τόμπρας Κυδωνιεύς], μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν κυκλοφόρησε σὲ ἔντυπο μονόφυλλο· βλ. Τριαντάφυλλος Ε. Σικλαβενίτης, «Ἀβιβλιογράφητα Μονόφυλλα (1825-1863) τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους. Συναγωγὴ Πρώτη», *Τετραδία Ἐργασίας 10*, Ἀθήνα 1988, σ. 19, ἀρ. 41/Α3661.

2. Ὅλοι σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Ἀπὸ τοῦς συνδρομητῆς τῶν ὁποίων δὲν ὑποδεικνύεται, στὸν κατάλογο, ὁ τόπος διαμονῆς, μπόρεσα νὰ ταυτίσω, μετὰ τίς γνωστὲς ἐπιφυλάξεις (βλ. σ. 188, σημ. 7), τοὺς ἀκόλουθους: Αἴγινα: 6-124· Ἄμοργός: 1-10· Ἄργος: 2-22· Δημητσάνα: 2-26· Κορώνη: 1-20· Μονὴ τοῦ Βροντᾶ (Σάμος): 1-1· Μύκονος: 1-30· Ναύπλιο: 17-30· Σάμος: 1-1· Σύρος (Ἐρμούπολη): 5-5-64· Τρίπολη: 1-1· Ὑδρα: 2-2-4. Ἀπὸ τοῦς ὑπόλοιπους οἱ δύο, τοὺς ἀχίμωτους (2-2), διακρίνονται στὴν Πελοπόννησο.

1829.5 Ἀρχαὶ Γραμματικῆς Ἑλληνικῆς διὰ τοὺς ἀρχαίους ὑπὸ Μιχαήλου Ἐμμανουήλ Παππαῶ ..., τ. Α' - Β', Ἐν Βιέννῃ ... Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Ἀντωνίου Αὐκούλου, 1827 καὶ 1829 □ (8ο, σ. VIII + 180 καὶ 83 + 9 χ.ἀ.) □ τ. Β', 1829, σ. 6-9 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν φιλομούσων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Βιέννῃ: 29-94· Ἐν Σέρραις: 37-38-56·¹ Ἐν Βελιγραδίῳ: 23-29· Ἐν Ὀδησσῶ: 1-10· Ἐν Μουνηχίᾳ τῆς Βαυαρίας: 2-25· Ἐν Βρασιβοῦ: 1-5. Σύνολο: **93 - 94 - 219**.

1829.6 Ἐγκυκλοπαιδεῖα Ἀπλοελληνικῆ. Πόνημα ὀψίγονον τοῦ ... μακαρίτου ... Δημητρίου Νικολάου τοῦ Δαρβάρεως ... Ἐν Βιέννῃ ... Ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ I. B. Σβηκίου. 1829 □ (8ο, σ. ις' + 501 + 2 χ.ἀ. + 1 λ.) □ σ. ιγ'-ις': *Κατάλογος τῶν Κυρίων Συνδρομητῶν*.²

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Βιέννῃ: 48-129· Ἐν Βενετίᾳ: 2-7· Ἐν Ἀρσέσῃ: 1-2· Ἐν Ἰασσίῳ: 2-3-31· Ἐν Κισσινόβιῳ: 1-4· Ἐν Λειψία: 1-2· Ἐν Πέστη: 6-6· Ἐν Τεμεσβαρίῳ: 1-11· Ἐν Τζερονβιτζίῳ: 3-3. Σύνολο: **65 - 66 - 192**.

1829.7 Χρηστοθήθεια Παιδικῆ Καὶ Ἡθικῆ τοῦ Ἀνθρώπου ... Παρὰ Διονυσίου Πύρρου ... 1829. Ἐκδοσις τρίτη. Ναύπλιον. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ ... Τόμπρα ... Ἰωαννίδου ... Ἀθανασιάδου □ (8ο, σ. 4 χ.ἀ. + 100 + 6 χ.ἀ.)³ □ σ. 5-6 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς τάξιν. Ἐμμεσα, μαζί μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν, δηλώνονται οἱ ἀκόλουθοι τόποι διαμονῆς: Ἄγιος Ἰωάννης [Κυνου-

1. Στὴν πραγματικότητα: 35-36-52. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Σέρραις» περιέχονται συνδρομὲς ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου (1-3) καὶ ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγ. Νικολ. Καμπαῖ (1-1). Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ φιλόμουσοι τῆς τῶν Σεργῶν Σχολῆς μαθηταὶ* (14-15-18).

2. Κυκλοφόρησαν, σὲ ἔντυπα μονόφυλλα, δύο προαγγελίες τῆς ἔκδοσης, μετὰ ἔκκληση γιὰ προεγγραφή συνδρομητῶν: α) *Προκήρυξις, χρονολογημένη «Βιέννα 31 Δεκεμβρίου 1827»*· β) *Εἰδήσις, χρονολογημένη «Βιέννα τῆς 18. Φεβρουαρίου 1829»*, ἀμφότερες μετὰ ὑπογραφή: Πέτρος ὁ Δάρβαρις. Βλ. Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, «Προσθῆκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία (1670-1861)», π. Ὁ Ἐραμιστής, τ. 15, Ἀθήνα 1978/1979, σ. 122, ἀρ. 15/Α1726 καὶ 16/Α1727. Γιὰ πλεονεξία τῆς συνδρομῆς αὐτῆς βλ. Ε. Θ. Σουλογιάννης, «Ἡ Ἐγκυκλοπαιδεῖα τοῦ Δ. Δάρβαρη καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Βενετίας», π. Ἀθηναῖ, τ. ΟΓ'-ΟΔ', Ἀθήνα 1973, σ. 422-425.

3. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. Φίλι. Ἡλιού, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 187, ἀρ. 332.

ρίε[ς]: 1-50· Ἄργος: 1-200· Βαλέτσι: 1-10· Γραμπούσα: 1-50· Δημητσάνα: 1-5· Καντήλα: 1-10· Λεωνίδιον: 1-50· Ναύπλιο: 2-280· Τήνος: 1-6· Τριπολιτζί: 1-50· Ὑδρα: 1-5. Χωρὶς ἐνδειξη τόπου διαμονῆς: 11-12-225.¹ Σ ύ ν ο λ ο : **23 - 24 - 941**.

1829.8 Λεξικὸν Ἑλληνικὸν κατὰ τοῦ Πασοβίου ὑπὸ Πέτρου Χ. Βέρου καὶ Ἰωάννου Μ. Ἰωαννοῦλη. Τόμος Πρῶτος... Ἐν Μονάχῳ... Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Καρόλου Βολφίου. αὐκθ' □ (8ο, σ. ιδ' + 2 χ.ἀ. + 671 + 1 λ.).

Δὲν περιέχεται ὁ κατάλογος τῶν συνδρομητῶν: εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ ἐκείνους τοῦ εἰ-
χαν ἐγγραφῆ γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ Ὀνομαστικοῦ τῶν ἰδίων συγγραφέων (= 1828.9):
[Ἐν Μονάχῳ: 13-14-15· Ἐν Ἀρέσῃ: 4-6-6· Ἐν Τεργέστῃ: 24-25-42· Ἐν Οὐδήσ-
σῳ: 75-83· Ἐν Ζακύνθῳ: 69-70-83· Ἐν Κερκύρα: 27-28-27· Ἐν Βρασσοβῳ: 9-10·
Ἐν Τιμσοφάρῳ: 6-6· Ἐν Ναυπλίῳ: 3-3· Ἐν Μελενίκῳ: 6-6. Σ ύ ν ο λ ο : **236 -
242 - 281**].

1830.1 Ἄτακτα ἤγουν παντοδαπῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν Ἑλ-
ληνικὴν Γλῶσσαν αὐτοσχεδίων σημειώσεων... Τόμος Τρίτος... Ἐν Πα-
ρισίοις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου... 1830² □ (8ο, φ. 2 + σ. λ' +
1 χ.ἀ. + 477 + 1 χ.ἀ.) □ σ. 380: *Οἱ χορηγήσαντες εἰς τὴν τύπωσιν* (τοῦ Τρί-
του Τόμου) *τῶν Ἀτάκτων φιλοπάτριδες πολῖται εἶναι οἱ ἐξῆς*.

Καταγραφὴ τῶν συνδρομητῶν χωρὶς τάξη: ἐν Λονδίῳ: 1-50· χωρὶς ἐνδειξη
τόπου διαμονῆς: 2-50.³ Σ ύ ν ο λ ο : **3 - 3 - 100**.

1830.2 Μαθήματα διὰ τοὺς Παῖδας Συνεραμισθέντα ὑπὸ Κωνσταντί-
νου Βαρδαλάχου... τ. Α' - Γ', Ἐν Ὀδησσῳ Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ τῶν
Ἑλλήνων Σχολείου. 1830 □ (8ο, φ. 1 + σ. IV + 356 + 2 χ.ἀ. καὶ 310 + 2 χ.ἀ.
καὶ 378 + 13 χ.ἀ. + 1 λ.) □ τ. Γ', σ. 1-12 χ.ἀ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατά-
λογος τῶν φιλομούσων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφὴ τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Εἰς Ὀδησσόν*: 124-126-
203· *Εἰς Μόσχαν*: 19-31· *Εἰς Νίζναν*: 5-9· *Εἰς Ταγαρόγον*: 49-52⁴· *Εἰς Ἀκκερμάν*:
17-20· *Εἰς Κέρτς καὶ Γενιγαλέ*: 9-9⁵· *Εἰς Ρένην*: 25-25· *Εἰς Τριέστιον*: 12-13· *Εἰς*

1. "Οἱ σὲ περιόχες τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Ἀπὸ τοὺς συνδρομητῆς τῶν
ὀποίων δὲν ἀναγράφεται, στὸν κατάλογο, ὁ τόπος διαμονῆς, μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω,
μὲ ἐπιφύλαξη (βλ. σ. 188, σημ. 7), τοὺς ἀκόλουθους: Δημητσάνα: 1-5· Ναύπλιο: 1-
110· Σπέτσες: 2-20· Ὑδρα: 1-5.

2. Ἐκδοσὴ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῖ. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα.
βλ. Φίλ. Ἡλιοῦ, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 188, ἀρ. 349.

3. Ἀπὸ αὐτοῦς: Αἴγινα: 1-20· Ἀμστερνταμ: 1-30.

4. Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ ἐν τῇ Σχολῇ σπουδάζοντες Λογιώτατοι*: 5-5.

5. Ἀπὸ αὐτοῦς, πάντως: ἐν *Γενιγαλέ*: 4-4· *Κέρτς*: 1-1.

Λιβόρνον: 15-25· *Εἰς Μασσαλίαν*: 13-15· *Εἰς Κωνσταντινούπολιν*: 4-4. Σύνολο: **292 - 294 - 406**.¹

1830.3 Συστηματικὸν Ἐγχειρίδιον περὶ Ἱατρικῆς Πολιτείας ... Ὑπὸ Πέτρου Βελλαρχᾶ ... τ. Α' - Β', Ἐν Βιέννῃ ... ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Μ. Χρ. Ἀδόλφου, 1829 καὶ 1830 □ (8ο, σ. XVIII + 258 + 3 χ.ἀ. καὶ 209+1 λ.) □ τ. Β', 1830, σ. 193-209: *Κατάλογος τῶν Φιλομούσων καὶ Φιλογενῶν Συνδρομητῶν*.²

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Βιέννῃ: 62-63-115·³ Ἐν Πέστη: 20-21-21·⁴ Ἐν Μόσχᾳ: 29-32· Ἐν Τριεστίῳ: 30-31-38· Ἐν Λιβόρνον: 10-14· Ἐν Ὀδησῶ: 43-48· Ἐν Ταργαρόβω: 72-73·⁵ Ἐν Βρασσινοβῶ: 28-29-29· Ἐν Ἰασίῳ καὶ Βεσσαραβία: 26-35·⁶ Ἐν Ἐρμανουπόλει: 2-2· Ἐν Πετροπόλει: 1-2· Ἐν Βροδί: 7-9· Ἐν Νίζνῃ: 9-9· Ἐν Βουκουρεστίοις: 1-1· Ἐν Κιορόβι τῆς Βεσσαραβίας: 8-12. Σύνολο: **347 - 351 - 390**.

Ἀκολουθοῦν, στὶς σ. 208-209 τοῦ βιβλίου, μεταγενέστερα συμπληρώματα· χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς: 1-1· ἐν Βιέννῃ: 7-7· ἐν Βροδίῳ: 1-1. Γενικὸ σύνολο: **355 - 361 - 452**.

1830.4 Ἀθῆναι Ἐλευθερωμένα. Τραγωδία ... Ὑπὸ Γεωργίου Πραν-

1. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου (σ. 12 χ.ἀ.) σημείωση: «Τὰ λοιπὰ ὄνόματα δὲν ἐπρόφθασαν».

2. Προκήρυξις τῆς ἔκδοσης, χρονολογημένη «Βιέννῃ τῆς Λουδοβίνας τῆ 1829», μὲ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλοφόρησε σὲ ἔντυπο δίφυλλο, μὲ ὑπογραφή: *Πέτρος Βελλαρχᾶς. Ἱατρός*. Βλ. Βασ. Σαμπανόπουλος, «Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθήκες», π. Ὁ Ἐραριστής, τ. Ε', 1967, σ. 42, ἀρ. Α607.— Ἐχουν ἐπισημανθεῖ τέσσερις διαφορετικὲς ἐκτυπώσεις τῶν τελευταίων σελίδων τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ *Συστηματικοῦ Ἐγχειριδίου περὶ Ἱατρικῆς*: σὲ κάθε περίπτωση προστίθενται καὶ νέα ὄνόματα συνδρομητῶν. Βλ. Φίλιππος Ἡλιού, «Νέες Προσθήκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863», *Τετράδια Ἐργασίας 10*, Ἀθήνα 1988, σ. 295-296, ἀρ. 160 καὶ ἐδῶ, σ. 180, σημ. 1.— Σὲ ἀρκετὲς ἀπὸ τὶς ἀναφερόμενες πόλεις ὄνόματα συνδρομητῶν συνοδεύονται ἀπὸ τὴν ἔνδειξη: Ἐφορος τῆς Συνδρομῆς. Εἶναι οἱ Γεώργιος Μηλιώτης (Μόσχᾳ), οἱ Αὐτάδελφοι Κατράρο καὶ Δημήτριος Π. Καρτζιώτης (Τεργέστη), ὁ Παναγιώτης Πάλης (Λιβόρνον), ὁ Βασίλειος Ξένης (Ὀδησός), ὁ Σπυρίδων Τζαμαρίας ὁ ἐξ Ἰωαννίνων (Νίζνα). Στὸ Βουκουρέστι ὁ μόνος συνδρομητῆς τοῦ ὅποιου δημοσιεύεται τὸ ὄνομα (Ναοὺμ Σιδιηρίδης) ἐμφανίζεται καὶ αὐτὸς ὡς «ἔφορος τῆς Συνδρομῆς».

3. Στὴν πραγματικότητα: 69-70-122. Ἐπιπλέον ὄνόματα συνδρομητῶν (7-7) δημοσιεύονται στὶς προσθήκες τοῦ καταλόγου.

4. Ἐπιμέρους κατάλογος: *Οἱ Ἐντιμώτατοι ἔμποροι* (17-17).

5. Στὴν πραγματικότητα: 70-71. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Ταργαρόβω» περιέχονται συνδρομητῆς *Κερτζίου* (1-1) καὶ *Νίζνης* (1-1).

6. Ἀπὸ αὐτοῦς, πάντως: Ἰάσι: 12-15· *Ρομάν*: 1-4.

τόυνα Ναξιού ... Ἐν Ναυπλίῳ 1830. Ἐν τῇ ... Τυπογραφίᾳ ... Τόμπρα ... Ἰωαννίδου ... Ἀθανασίου Μελισταγοῦς □ (8ο, σ. 100) □ σ. 94-100: Ὅροι-
ματα τῶν Συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: χωρὶς ἔνδειξη τόπου δια-
μονῆς: 254-360¹ [Ναύπλιον]: 21-23-40² καὶ τινες ἄλλοι: [10]-10.³ Σύνολο: **285 - 287 - 410.**

1830.5 Συνοπτικὴ Γραμματικὴ εἴτε Στοιχειώδεις ἀρχαὶ τῆς Μουσι-
κῆς, μετὰ προσαρμογῆς εἰς τὴν Κιθάραν ... Ὑπὸ Ν. Φλογαίτου. Ἐν Αἰ-
γίνῃ, Ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τυπογραφίας ... 1830.⁴ □ (φύλλο, σ. δ' + 17 + 3 χ.ά.)
□ σ. 1-3 χ.ά., στὸ τέλος τοῦ τόμου: Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν ...⁵

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: τῶν ἐν Ἑλλάδι: 64-128⁶
Οἱ ἐν Τριεσίῳ: 7-7. Σύνολο: **71 - 71 - 135.**

1830.6 Βιβλος καλουμένη Εὐτέρπη Περιέχουσα συλλογὴν ἐκ τῶν
νεωτέρων καὶ ἡδυτέρων ἐξωτερικῶν μελῶν, μετὰ προσθήκην ... καὶ τινων
ρωμαϊκῶν τραγυδιῶν εἰς μέλος ὀθωμανικὸν καὶ εὐρωπαϊκόν. Ἐξηγη-
θέντων ... παρὰ Θεοδώρου Φωκέως καὶ Σταυράκη Βυζαντίου ... Ἐπιθεω-
ρηθέντων ... παρὰ Χουρμουζίου Καρτοφύλακος ... Φιλοτίμω δαπάνῃ τῶν
ιδίων. Ἐν τῇ κατὰ τὸν Γαλατῶν Τυπογραφίᾳ τοῦ Κάστορος. 1830 ... □
(8ο, σ. 4 χ.ά. + 259 [= 260]) □ σ. 247-259: κατάλογος συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Οἱ ἐν Κωνσταντινουπό-

1. Μετὰ δὺς ἢ τρεῖς ἐξαιρέσεις (Σμύρνη 2-2 καὶ Ἰσως Κωνσταντινουπόλη 1-1)
ἄλλοι σὲ περισχέει τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος. Μετὰ τὶς δέουσες ἐπιφυλάξεις (βλ. σ.
188, σημ. 7) μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: Ἀθήνα: 1-1· Αἴγινα: 7-7· Ἀμοργός: 1-1· Ἄν-
δρος: 14-15· Ἄργος: 11-14· Κόρινθος: 1-1· Λεωνίδιο: 1-2· Μεθώνη: 1-2· Μύκονος:
2-2· Νάξος: 14-20· Ναύπλιο: 63-65-119· Σάμος: 2-3· Σαντορίνη: 1-2· Σίφνος: 1-1·
Σύρος (Ἐρμούπολη): 16-25· Τήνος: 10-15· Τρίκαλα Κορινθίας: 3-6· Τρίπολη: 1-1.

2. Ἀπὸ αὐτοῦ: Ἐκ τῶν μαθητῶν (τοῦ Διδασκάλου τῆς ἐν Ναυπλίᾳ Δημοσίου
Ἀλληλοδιδασκτικῆς Σχολῆς Α. Ἡσαΐα): 20-22-20.

3. Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν δὲν δημοσιεύονται. Γιὰ τὴν εὐκολίαν τῶν ὑπο-
λογισμῶν θεώρησα, ἀθαίρετα, ὅτι εἶναι: 10-10-10.

4. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε τὸ 1831 (καὶ ὅχι τὸ 1830 ὅπως ἀναγράφεται στὴ σε-
λίδα τίτλου), σὲ 580 ἀντίτυπα. Βλ. Φιλ. Ἡλιοῦ, Βιβλία καὶ ἀριθμοί, ὅ.π., σ. 189, ἀρ.
359.

5. Προαγγελία τῆς ἔκδοσης, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, δημο-
σιεύθηκε στὴ Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος, ἀρ. 74, 6 Ὀκτωβρίου 1828, σ. 308.

6. Ἀπὸ αὐτοῦ μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω, μετὰ τὶς γνωστὰς ἐπιφυλάξεις (βλ. σ. 188,
σημ. 7): Αἴγινα: 8-58· Ἄργος: 6-8· Κόρινθος: 1-1· Ναύπλιο: 22-32· Πάτρα: 2-2·
Πόρος: 1-2· Ρωσία: 1-1· Σάλωνα: 1-1· Σκόπελος: 2-2· Σύρος (Ἐρμούπολη): 3-3.

λει *Συνδρομηταί*: 121-122-128.¹ *Ὀδισσός*: 3-3· *Τούνοβο*: 2-3· *Φιλιππούπολις*: 14-14.² *Ἀπὸ Στενίμαχον*: 15-16-15· *Μοναστήρι Βάσκοβο*: 4-4· *Παζαρτζίκιον*: 3-3· *Ρεδαιστός*: 7-7· *Τζορλοῦ*: 9-9· *Κεσάνι*: 10-10· *Καλλίπολις*: 13-15.³ *Σέρρας*: 54-59.⁴ *Σύρα*: 9-9· *Τίνος*: 5-6· *Σάμος*: 9-11.⁵ *Σμόρνη*: 9-15· *Κυρκ ἀγάτζι, καὶ κασαπᾶς*: 14-14.⁶ *Νέαις καὶ Παλαιαῖς Φώκαις*: 8-10-11.⁷ *Μπροῦσα καὶ Δεμιρδέσι*: 13-15-16.⁸ *Μιχαλίτσι*: 17-17· *Ἀρτάκι*: 13-15-16· *Παλαιὰ Κάστρα*: 7-7· *Οἱ Τυπογράφοι*: 3-3.⁹
Σύνολο: 360 - 369 - 395.

1830.7 Πίνακες Συνοπτικοὶ Περιέχοντες τὰ εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦ Οὐλαμοῦ καὶ τοῦ Τάγματος Χρέη τῶν Ὀδηγῶν. Μεταφρασθέντες ... Παρὰ Κ. Ἀξελοῦ. Ἐν Ναυπλίᾳ. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἐμ. Ἀντωνιάδου. 1830
□ (80, σ. 87 + 1 λ.) □ σ. 83-87: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν, μὲ ἀλφαβητικὴ τάξη καὶ βᾶση τὸ βαπτιστικὸ ὄνομα, χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς.¹⁰ Σύνολο: 259 - 259 - 614.

1831.1 Συνοπτικὴ Ἱστορία τῶν τριῶν Ναυτικῶν Νήσων Ὑδρας Πετσῶν καὶ Ψαρῶν ... Συγγραφεῖσα ὑπὸ Π. Σ. Ὀμηρίδου ... Ἐν Ναυπλίᾳ. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἐ. Ἀντωνιάδου. 1831 □ (80, σ. ια' + 1 λ. + 15 +

1. Στὴν πραγματικότητα: 118-119-125. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Κωνσταντινουπόλει» συνδρομητῶν περιέχονται συνδρομὲς ἀπὸ *Κιοντζοῦκιογι* (1-1)· *Κοντζογουντζοῦκιογι* (2-2)· εἰς *ὀρτάκιογι* (1-1)· ἀπὸ *τζεγκέλκιοι* (1-1) καὶ ἀπὸ *Χρυσούπολι* (3-3). Πρέπει, ἀκόμη, νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ τρεῖς συνδρομητὲς τοῦ καταλόγου *Οἱ Τυπογράφοι* (3-3) τὰ ὀνόματα τῶν ὁποίων, ὅπως εἶπαν ἢ συνήθεια, δημοσιεύονται τελευταῖα στοὺς καταλόγους τῶν συνδρομητῶν.

2. Στὴν πραγματικότητα: 13-13. Στὸν κατάλογο «Φιλιππούπολις» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ *μοναστήρι Μολδάβας* (1-1).

3. Στὴν πραγματικότητα: 12-14. Στὸν κατάλογο «Καλλίπολις» περιέχεται καὶ συνδρομὴ *Μπαλονκπαζαρίον* (1-1).

4. Στὴν πραγματικότητα: 50-54. Στὸν κατάλογο «Σέρρας» περιέχονται συνδρομὲς τῆς *μονῆς τοῦ Προδρομόν* (2-2) καὶ τῆς *μονῆς Εἰκοσιφοίνισης* (2-3).

5. Γιὰ ἕξι ἀπὸ αὐτοὺς δηλώνεται, λεπτομερέστερα, ὁ τόπος διαμονῆς: *Βαθὺ* (1-1)· *Παγόντας* (3-3)· *Χώρα* (2-2).

6. Ἀπὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: *Κασαπᾶς*: 5-5· *Κυρκ ἀγάτζι*: 3-3.

7. Ἀπὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: *Νέαις Φώκαις*: 4-5-5· *Παλαιαῖς Φώκαις*: 4-5-6.

8. Ἀπὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: *Προύσσα*: 7-8· *Δεμιρδέσι*: 3-4-4. Ὑπάρχει καὶ συνδρομὴ στὸ *Τζιλτίκι* (1-1).

9. Καὶ οἱ τρεῖς στὴν Κωνσταντινούπολη (πβ. σημ. 1).

10. Ὅλοι σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας. Μὲ τίς δέουσες ἐπιφυλάξεις μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: *Αἴγινα*: 1-70· Ἄργος: 3-4· *Ναύπλιο*: 111-326· *Πάτρα*: 2-2· *Σύρος* (Ἐρμούπολη): 1-3. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους οἱ 9 τουλάχιστον (9-16) διαμένουν στὴν Πελοπόννησο.

1 λ. + ΔΔΔΔΠΙ [= 47] + 1 λ.) □ σ. ΔΔΔΠΙ: *Κατάλογος τῶν Ἐνπατριδῶν τῆς Ν. Σπετζῶν ὅσοι συνεισέφερον εἰς τὴν δαπάνην τοῦ τόπου τῆς παρούσης Ἱστορίας.*

Σύνολο: 14-14-[14].¹

1831.2 Συνέκδημος Ἱερατικὸς ... Ἐν Παρισίοις, Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου ... 1831² □ (8ο, φ. 2 + σ. νς'+439+1 λ.) □ σ. 437-439: *Οἱ χορηγήσαντες εἰς τὴν τύπωσιν τοῦ Ἱερατικοῦ Συνεκδήμου φιλοπάτριδες πολῖται εἶναι οἱ ἐξῆς.*³

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς: 2-60⁴ Ἐν Λοιδίῳ: 8-120 Ἐν Ἀμστελοδάμῳ: 3-5 Ἐν Μασσαλία: 9-14 Ἐν Λιβόρνῳ: 43-44-94 Ἐν Τεργέστη: 16-67. Σύνολο: 81-82-360.

1831.3 Τὸ Δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ἢ Ἀρχαὶ τοῦ Φυσικοῦ Νόμου ... Παρά Ε. Βαττέλ ... μεταφρασθὲν ... Ὑπὸ Γ. Α. Ράλλη, τ. Α'-Β', Ἐν Ναυπλίῳ Ἐκ τῆς Τυπογραφίας ... Τόμπρα ... Ἰωαννίδου ... Ἀθανασιάδου Μελισταγούς ... 1831 □ (8ο, σ. 8 χ.ἀ.+ 104 καὶ 105-192) □ τ. Β', σ. 182-192: *Κατάλογος τῶν φιλομουσῶν συνδρομητῶν.*⁵

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Ναυπλίῳ: 112-182⁶ Ἐν Ἀργεῖ: 49-55 Ἐν Κρανιδίῳ: 2-2 Ἐν Καρυστῇ: 2-4 Ἐν Τριπολιτζᾷ: 30-33 Ἐν Μησθρᾷ: 38-39⁷ Ἐν Καλαμάτῃ: 42-43-45 Ἐν Μικρομάνῃ: 4-4 Ἐν Μορεμβασίῃ: 20-21 Ἐν Κορίνθῳ: 23-25 Ἐν Βοστίτζῃ: 30-32 Ἐν Τρικκάλῳ [τῆς Κο-

1. Δὲν ἀναγράφεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων. Γιὰ τὴν εὐκολία τῶν ἀθροίσεων ὑπολόγισα, αὐθαίρετα, ἓνα ἀντίτυπο γιὰ κάθε συνδρομητῆ.

2. Ἔργο τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραΐ.

3. Προαγγελία τῆς ἔκδοσης, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλοφόρησε τὸ 1831, σὲ ἔντυπο μονόφυλλο τὸ ὁποῖο λαμβάνει. Βλ. Φίλιππος Ἡλιοῦ, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*, ὅ.π., σ. 71, ἀρ. 346/A2443.

4. Ἀπὸ αὐτοῦς: Αἴγινα: 1-40 Ἐν Μασσαλία: 1-20.

5. Δύο προαγγελίες τῆς ἔκδοσης, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλοφόρησαν, σὲ ἔντυπα μονόφυλλα: α) *Εἰδοποίησις, χρονολογημένη* α' Ἐν Ἀργεῖ τῇ 15 Φεβρουαρίου 1831» (βλ. Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, α' Ἀβιβιογράφητα Μονόφυλλα», ὅ.π., σ. 23, ἀρ. 66/A3686) καὶ *Προαγγελία, χρονολογημένη* α' Ἐν Ἀργεῖ 1 Ἀπριλλίου 1831» (βλ. Φίλ. Ἡλιοῦ, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*, ὅ.π., σ. 74, ἀρ. 366/A2459).

6. Στὴν πραγματικότητα: 119-189. Προσθέτω τοὺς Ἔτι ἐν Ναυπλίῳ (8-8) ποὺ δημοσιεύονται στὸ τέλος τοῦ καταλόγου. Στὸν κατάλογο τῶν α' Ἐν Ναυπλίῳ ὑπάρχει καὶ συνδρομὴ *Τίρυνθος* (1-1).

7. Στὴν πραγματικότητα: 37-38. Στὸν κατάλογο τῶν α' Ἐν Μησθρᾷ περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ Λεβέτσοβα (1-1).

ρηνθίας]: 15-17-15· ¹Εν Ἀρκαδία: 12-12· ²Εν Γαστούνη: 17-17· ³Εν Πύργω: 26-26· ⁴Εν Νεοκάστω, Μεθώνη και Κορώνη: 34-35· ⁵Εν Ναυπάκτω: 4-4· ⁶Εν Μισολογίω: 5-5· ⁷Εν Λειβαδία: 8-8· ⁸Εν Αίγινη: 9-10· ⁹Εν Νάξω: 7-8· ¹⁰Εν Μυκόνω: 23-25· ¹¹Εν Τήνω: 23-29· ¹²Εν Κεφαλληνία: 72-72· ¹³Ετι ἐν Ναυπλίω: 8-8. Σύνολο: **615 - 618 - 716.**

1831.4 Δοκίμιον περί τῶν στοιχειωδῶν Ἀρχῶν τῆς Ἀνατροφῆς Συντεθῆν ὑπὸ Γεωργίου Σπουρτσέιμ ... καὶ μεταφρασθὲν ... ὑπὸ Χ. Μ. Σ. Ἐν Αἰγίνῃ, Ἐκ τῆς Ἑθνικῆς Τυπογραφίας... 1831⁴ □ (8ο, φ. 2 + σ. λ' + 88) □ σ. 83-88: *Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν.*⁵

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Εἰς Ναυπλίαν:* 94-95-140· *Εἰς Σαλαμίνα:* 15-25· *Εἰς Δρακοσπηλιάν:* 21-25· *Εἰς Αἶγιναν:* 26-30· *Εἰς Πόρον:* 18-24· *Εἰς Σύρον:* 12-12· *Εἰς Ἄνδρον:* 11-11· *Εἰς Ἄργος:* 26-29. Σύνολο: **223 - 224 - 296.**

1831.5 Ἐγκόλπιον τῶν Ἱατρῶν Ἡτοι Πρακτικῆ Ἱατρικῆ ... συντεθεῖσα παρὰ ... Διονυσίου Πύρρου ..., τ. Α' - Β', Ἐν Ναυπλίῳ 1831 ... Ἐκ τῆς τυπογραφίας ... Τόμπρα ... Ἰωαννίδου ... Μελισταγαυῶς...⁶ □ (8ο, φ. 1 + σ. θ' + 6 χ.ἀ. + 302 καὶ 332 + 2 λ.) □ τ. Β', σ. 326-332: *Κατάλογος τῶν κατ' Ἀλφάβητον ἐγγενῶν καὶ φιλοκάλων Συνδρομητῶν τῆς παρούσης Ἱατρικῆς Βίβλου.*⁷

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν, μετὰ ἀλφαβητικὴ τάξη καὶ βάση τὸ βαπτιστικὸ ὄνομα, χωρὶς ἐνδείξει τύπου διαμονῆς.⁸ Σύνολο: **180 - 180 - 497.**

1. = Κυπαρισσία.

2. Ἀπὸ αὐτοῦς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: Κορώνη: 15-16· Μεθώνη: 2-2· Νεοκάστρο: 5-5.

3. Βλ. σ. 205, σημ. 6.

4. Κυκλοφόρησε σὲ 800 ἀντίτυπα. Βλ. Φίλ. Ἡλιού, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 192, ἀρ. 425.

5. Προαγγελία τῆς ἐκδόσεως, χρονολογημένη «Ἐν Αἰγίνῃ τῆ 1 Ἰουνίου 1829», μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, δημοσιεύτηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 57, 1 Ἰουλίου 1829, σ. 234.

6. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. Διονύσιος Πύρρος, *Ἀστρονομία Πρακτικὴ*, Ἀθήνα 1836, σ. 296· πβ. Φίλ. Ἡλιού, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 192, ἀρ. 423.

7. «Πρόκληρυξ», μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, χρονολογημένη «Τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1830, Ναύπλιον», δημοσιεύτηκε στὴ *Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ἀρ. 86, 1 Νοεμβρίου 1830, σ. 409.

8. Ὅλοι σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος, ἰδίως στὴν Πελοπόννησο. Χρησιμοποιώντας καὶ ἐνδείξεις τοῦ καταλόγου ἀλλὰ καὶ μετὰ τίς μόνιμες ἐπιφυλάξεις (βλ. σ. 188, σημ. 7) μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω: Αἶγινα: 1-1· Ἄνδρος: 1-1· Ἄργος: 10-

1831.6 Ἡ Ἐκάβη τοῦ Εὐριπίδου ... Μεταφρασμένη εἰς τὴν ὀμιλουμένην ... ὑπὸ Ἀναστασίου Γ. Κωνσταντᾶ ... Ἐν Ὀδησσῶ. Ἐν τῇ Τυπογ. τοῦ τῶν Ἑλλήνων Ἐμπόρων Σχολείου. 1831 □ (8ο, σ. 4 χ.ἀ. + 0' + 1 λ. + 2 χ.ἀ. + 111 + 6 + 1 χ.ἀ.) □ σ. 1-6, στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς. Σ ὕ ν ο λ ο : 93-95 - 186.¹

1831.7 Ἐξέτασις τῶν μαθητῶν Περὶ Ναυτιλίας ... Παρὰ Νικολάου Βρυώνη ... Ἐν Σύρα. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ν. Γραβινοῦ, Συμεῶν Πελοποννησίου καὶ Ι. Γαρουφαλῆ ... 1831 □ (8ο, σ. ζ' + 194) □ σ. 181-194: *Κατάλογος τῶν Φιλομαθῶν Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς: 2-50.² *Κατάλογος τῶν Μαθητῶν τοῦ Συγγραφέως:*³ 145-167. *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν Κατ' Ἀλφάβητον:* 183-263.⁴ Σ ὕ ν ο λ ο : 330 - 330 - 480.

1831.8 Ποιημάτων Χίος Τραγωδὸς πονηθὲν παρὰ Ν. Κυριακίδου ... Ἐν Ναυπλίᾳ 1831. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἐμ. Ἀντωνιάδου⁵ □ (8ο, σ. ι' + 70) □ σ. 64-70: *Συνδρομηταὶ τοῦ Ποιηματίου.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Ναυπλίᾳ καὶ Ἀργεῖ:

19· Ἄστρος: 2-2· Βοστίτζα: 1-1· Δημητσάνα: 1-1· Ἐρμιόνη: 1-1· Κόρινθος: 1-1· Κρανίδι: 3-4· Λεωνίδιο: 1-1· Ληγουριό: 2-2· Ναύπλιο: 25-144· Πάτρα: 2-2· Πόρος: 3-3· Σάλωνα: 1-1· Σκόπελος: 4-18· Σπέτσες: 4-13· Τῆνος: 1-1· Τίρυνθα: 1-1· Τρίκαλα Κορινθίας: 2-2· Τρίπολη: 1-1 καὶ ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς Βάροσθας: 1-1· τῆς ἐν Τροιζῆνι: 1-1· τῆς Φανερωμένης: 3-3· τοῦ Καστροῦ: 1-1· τοῦ Ὁρθοκωστᾶ: 1-1· τῶν Ἀρ. Ἀραγυῶν: 1-4 καὶ τῶν Ταξιαρχῶν [Ἐπιδάουρου]: 1-1. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους οἱ 25 τουλάχιστον (25-25-78) διαμένουν στὴν Πελοπόννησο.

1. Ἀπὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω μετὰ βεβαιότητα: Ἄκκερμαν: 1-1· Ὀδησσός: 88-89-175· Πετρούπολη: 1-5. Οἱ ὑπόλοιποι (3-4-5) διαμένουν στὴ Ρωσία.

2. = Αἴγινα.

3. Ὅλοι στὴν Ἐρμούπολη. Στους συνδρομητὲς τῆς Ἐρμούπολης πρέπει νὰ προστεθοῦν ἄλλοι 29 (29-37) ποὺ ἐντοπίστηκαν μετὰξὺ τῶν συνδρομητῶν τῶν ὁσίων δὲν ἀναγράφεται ὁ τόπος διαμονῆς (βλ. σημ. 4).

4. Μετὰ τῆς δέουσας ἐπιφυλάξεις (βλ. σ. 188, σημ. 7) μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω, ἀξιопοιῶντας καὶ ἔνδειξις τοῦ καταλόγου: Αἴγινα: 9-20· Ἄργος: 2-2· Ζάκυνθος: 1-1· Ἰθάκη: 4-4· Κεφαλονιά: 29-46· Μύκονος: 2-2· Ναύπλιο: 9-10· Πόρος: 4-8· Σάμος: 7-8· Σμύρνη: 1-1· Σπέτσες: 15-19· Σύρος (Ἐρμούπολη): 29-37· Ὑδρα: 15-31.

5. Πβ. Νίκος Α. Βέης, «Δύο διαλογικὰ ποιήματα σχετικὰ πρὸς τὴν Χίον», π. Ἑλληνικά, τ. Θ', 1936, σ. 255-273.

124-455¹ Ἐν Ἀστρεῖ: 8-8· Ἐν Καλαμάτα: 5-7· Ἐν Τριπολιτζᾶ: 10-12· Ἐν Λευδίφω: 12-13. Σύνολο: 159 - 159 - 495.

1831.9 Συλλογὴ Ἰδιομέλων καὶ ἄλλων τινῶν Μελῶν ... Μελισθέντων παρὰ Μανουὴλ Πρωτοψάλτου ... Καὶ ἐκδοθέντων παρὰ Π. Χαρίση, καὶ Θ. Παράσχου. Μεταφράσει καὶ ἐπιστάσει... Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Ἰσάκ Δὲ Κάστρο Καὶ Υἱοί. 1831 □ (8ο, φ. 1+ σ. 316) □ σ. 301-316: *Οἱ Φιλόμουσοι Συνδρομηταί.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ Ἐν Κωνσταντινουπόλει*: 90-97² *Μέτραις*: 9-9· *Μπαπὰ Ἐσμισί*: 16-18· *Σαράντα Ἐκκλησίαις*: 11-12· *Κασαμπᾶς*: 7-8· *Λιδυμότητες*: 8-8· *Λάρισσα*: 44-50³ *Τίρναβον τῆς Θετταλίας*: 6-6· *Τρίκκη τῆς Θετταλίας*: 43-44⁴ *Δομοκό*: 10-12· *Πορταριά τῆς Δημητριάδος*: 14-15-15⁵ *Μακρονίτζα*: 6-6· *Φιλιππούπολις*: 14-14⁶ *Στενίμαχον*: 4-4· *Ταῖραν*:

1. Ἀπὸ αὐτοὺς μπόρσεα νὰ ἐντοπίσω: Ἄργος: 22-23· Ναύπλιο: 59-238. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους οἱ τρεῖς εἶναι ἀνόνομοι: Ἀνόνομος τῆς Χίως (1-90)· Ἀνόνομός τῆς (1-2)· Ἀνόνομός τῆς Ἑπειρώτης (1-8).

2. Στὴν πραγματικότητα: 91-98. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Κωνσταντινουπόλει» περιέχονται συνδρομὲς ἀπὸ *Νεοχώρι Βοσπόρου* (1-1) καὶ ἀπὸ *Χρυσούπολη* [= Σκούταρι] (1-1). Στὴν Κωνσταντινούπολη πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ *Τυπογράφοι* (3-3) ποὺ ἀναγράφονται στὸ τέλος τοῦ καταλόγου (πβ. σ. 209, σημ. 7).

3. Στὴν πραγματικότητα: 39-45. Στὸν κατάλογο «Λάρισσα» περιέχονται καὶ συνδρομὲς ἀπὸ *Ζάγκο* (2-2) καὶ ἀπὸ τὶς μονὲς τῆς *Ἀλληχώρας* (2-2) καὶ *Σιλιτζανίου* (1-1). Εἶναι πιθανὸ ἐνδείξεις ποὺ ἀναγράφονται στὸν κατάλογο μὲ τρόπους ποὺ παραπέμπουν σὲ τόπους καταγωγῆς τῶν συνδρομητῶν νὰ ἀντιπροσωπεύουν, στὴν πραγματικότητα, τόπους διαμονῆς ὅπως: ἐξ Ἁγιάς (3-3)· ἐκ Γούρας (1-1)· ἐκ Ζάγκου (1-1)· ἀπὸ Κατσαρι (1-1)· ἐκ Λιβαδίου τῆς ἐλασσῶνος (1-1)· ἀπὸ Παλαμᾶν καὶ ἀπὸ Παλαμᾶν (2-3)· ἐκ πόρτας τῶν Ἀγραφῶν (1-1)· ἐκ ραφάνης (1-1)· ἐκ ροιδίνης τῶν Ἀγραφῶν (1-1)· ἐκ Φερσάλων (1-1)· ἐκ Φερῶν τῆς Θετταλίας. Ἴσως καὶ οἱ ἐξ Ἀμπελακίων (3-3) καὶ ὁ Τζιγοτινός (1-1).

4. Στὴν πραγματικότητα: 39-39. Στὸν κατάλογο «Τρίκκης τῆς Θετταλίας» περιέχονται καὶ συνδρομὲς ἀπὸ τὶς μονὲς τοῦ *Λουσίκου* (1-1), τοῦ *Κυρσόβου* (1-2) καθὼς καὶ ἀπὸ μονὲς τῶν *Μετεώρων* (2-2). Καὶ στὴν περίπτωσι τῶν συνδρομητῶν ποὺ περιέχονται στὸν κατάλογο «Τρίκκη τῆς Θετταλίας» εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ συμβαίνει ὅ,τι σημειώθηκε καὶ γιὰ τὸν κατάλογο τῆς Λάρισσας (βλ. σημ. 3): οἱ φερόμενοι ὡς τόποι καταγωγῆς νὰ εἶναι (καὶ) τόποι διαμονῆς ὅπως: ἐξ ἁγίας Τριάδος τῶν Ἀγραφῶν (1-1)· ἐξ Ἀγραφῶν (2-2)· ἐκ Βαντίστης (1-1)· ἐκ Βοιβόνδας (1-1)· ἐξ Ἰμβριακῆς (1-1)· ἐκ Πόρτας (1-1)· ἐκ Πυργετοῦ (2-2)· ἐκ Σαμακόβου τῶν Ἀγραφῶν (1-1) καὶ ἐκ Τζούγαρι (1-1).

5. Στὴν πραγματικότητα: 13-14-14. Στὸν κατάλογο «Πορταριά τῆς Δημητριάδος» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἐκ *Μονῆς Κορσόβου* (1-1).

6. Στὴν πραγματικότητα: 11-11-11. Στὸν κατάλογο «Φιλιππούπολις» περιέχονται συνδρομὲς ἐν *Ζέμοι* (1-1) καὶ ἀπὸ τὶς μονὲς τοῦ ἁγίου *Γεωργίου* (1-1) καὶ τῶν ἁγίων *Ἀναργῶν* (1-1).

11-11.¹ Ἀντιόχεια 10-11· Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας: 19-25.² Μαγνησία [τῆς Μικρῆς Ἀσίας]: 10-10· Ἡλιοῦπολις: 3-3· Παλαιῆς Φῶκες: 4-4· Νέαις Φῶκες: 5-5· Σάμωσ: 10-10.³ Χώρα [Σάμου]: 3-3.⁴ Μυτιληνοῦς: 4-4· Παγόνδας: 8-9· Βαθῦ: 3-3.⁵ Προύσα τῆς Βιθυνίας: 13-14.⁶ Δεμιρδέσι: 7-8· Ραιδεστός: 7-7· Τζόρολος: 12-13· Πουλδοῦ: 6-8· Σπάρτη [= Σπάρτα]: 5-7· Ανβισίου: 13-14· Τυπογράφοι: 3-3.⁷
Σύνολο: 438 - 439 - 475.⁸

1831.10 Τὰ κατ' Ἀρσάκην καὶ Ἰσμηλίαν· Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. Ἐν Ναυπλίᾳ. τῆς Τυπογραφίας Ἐμ. Ἀντωνιάδου. 1831⁹ □ (80, σ. 92 + 4 λ.) □ σ. 85-92: Κατάλογος Συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐν Ναυπλίᾳ: 57-59-81· Ἐν Πάτραις: 44-77· Ἐν Πύργῳ: 56-64. Σύνολο: 157 - 159 - 222.

1831.11 Κατήχησις τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος... Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Νέου τινὸς Φιλοπάτριδος... Ἐν Μελίτῃ, Ἀπὸ τῆν ἐξ Ἀμερικῆς Τυπογραφίαν. 1831 □ (120, σ. 168) □ σ. 157-168: Ἰδοὺ τὰ Ὁνόματα τῶν Συνδρομητῶν.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἐνδειξη τόπου διαμονῆς. Σύνολο: 238 - 292.¹⁰

1831.12 Ἐγχειρίδιον πλήρες περὶ τῆς καλῆς συναναστροφῆς ἢ Ὁδηγὸς τοῦ Πολιτισμοῦ. Μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Γαλλικῆς... ὑπὸ Κωνσταντί-

1. Στὴν πραγματικότητα: 9-9. Στὸν κατάλογο «Ταίγανι» περιέχονται καὶ συνδρομὲς τοῦ Γενὶ καλὲ (1-1) καὶ Μαριουπόλεως (1-1).

2. Στὴν πραγματικότητα: 8-8. Στὸν κατάλογο «Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας» περιέχονται καὶ συνδρομὲς: τοῦ χωρίου Κερμῆρ (4-4) τοῦ χωρίου Ταβλουσσουῶς (3-3) καὶ ἀπὸ τὶς μονὲς τοῦ Προδορῶμον (2-7) καὶ τῶν Ταξιαρχῶν (2-3).

3. Μὲ βάση καὶ τὶς ἐνδείξεις τοῦ καταλόγου μποροῦν νὰ ἐντοπισθοῦν: Βαθῦ (2-2)· Καρλόβασι (1-1)· Χώρα (1-1). Καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς μονὲς ἀγίας Ζώνης (2-2)· τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (1-1) καὶ τοῦ τιμίου Προδορῶμον (1-1).

4. Βλ. καὶ σημ. 3. Σύνολο: 4-4.

5. Στὴν πραγματικότητα: 5-5-5. Βλ. σημ. 3.

6. Στὴν πραγματικότητα: 12-12-13. Στὸν κατάλογο «Προύσα τῆς Βιθυνίας» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἐν Καριάμπασι (1-1).

7. Καὶ οἱ τρεῖς στῆν Κωνσταντινούπολη: πβ. σ. 208, σημ. 2.

8. Σὲ ἓνα τμήμα τῶν ἀντιτύπων ἔχει προσθεθεῖ συμπληρωματικὸς κατάλογος συνδρομητῶν (σ. 317-320)· βλ. Λυκοῦργος Ἀγγελόπουλος, «Σχόλια γιὰ τοὺς συνδρομητῆς τῶν μουσικῶν βιβλίων», ἐφ. Ἱεροσηλιτικὰ Νέα, τ. ΙΔ' ἀρ. 159-160, Αὐγουστος-Σεπτέμβριος 1977, σ. 4. Δὲν μπόρεσα νὰ δῶ ἀντίτυπο μετὰ αὐτὴ τὴν ἐκτύπωση.

9. Ἡ μετάφραση εἶναι τοῦ Α. Καλαμογάρτη.

10. Μὲ μία, ἴσως, ἐξάιρεση (Ζάκυνθος: 1-1) τὸ σύνολο τῶν συνδρομητῶν διαμένει στῆν Κεφαλονιά (237-237-291).

νου Βαρβάτη... 'Εν 'Οδησσῶ, 'Εκ τῆς Τυπογ. τοῦ τῶν 'Ελλήνων 'Εμπόρων Σχολείου. 1831 □ (12ο, σ. 217 + 1 λ. + δ' + 7 χ.ἄ. + 1 λ. + 2 χ.ἄ.) □ σ. 1-7 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς. Σύνολο: **126-129 - 202**¹

1831.13 'Απάνθισμα 'Αριθμητικῆς ... συντεθείσης ... Παρὰ Γεωργίου Παπᾶ Σταματίου Χαρτουλάρη ... 'Εν Σύρα: 'Εκ τῆς Τυπογραφίας Ν. Γραβινοῦ Σ. Πελοποννησίου καὶ 'Ιω. Γαρουφαλῆ Σαμίου. 1831 □ (4ο, σ. 48) □ σ. 45-48: *Κατάλογος τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν ὀνομάτων μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς: 75-141² *Οἱ Μαθηταὶ τοῦ 'Εκδότου*: ἀντίτυπα 180³ *Οἱ ἐκ τοῦ 'Αλληλοδιδασκτικοῦ Σχολείου 'Υδρας*: 14-14· *Οἱ ἐν Σαντορίνῃ*: 16-16. Σύνολο: **106(ς) - 106(ς) - 351**.

1832.1 'Ατακτα ἤγουν παντοδαπῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν 'Ελληνικὴν Γλῶσσαν αὐτοσχεδίων σημειώσεων ... Τόμοι: Τέταρτος. Μέρος Πρῶτον καὶ Μέρος Δεύτερον, 'Εν Παρισίοις, 'Εκ τῆς Τυπογραφίας Κ. 'Εβεράρτου ... 1832⁴ □ (8ο, σ. ιθ' + 1 λ. + 464 καὶ ζ' + 1 λ. + 465-836 + 6 χ.ἄ.) □ τ. Δ2, σ. 2-6 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Οἱ χορηγήσαντες εἰς τὴν 'Εκδοσιν τοῦ Τετάρτου Τόμου τῶν 'Ατάκτων*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: 'Απὸ Θεσσαλονίκης: 3-31· 'Απὸ τῆς λοιπῆς 'Ελλάδος: 53-54-96⁵· 'Απὸ Κωνσταντινουπόλεως: 6-6· 'Απὸ Λιβόρνου: 23-30· 'Απὸ Τεργέστης: 15-21· 'Απὸ Μασσαλίας: 11-47· 'Απὸ Λόνδρας: 6-76· 'Απὸ 'Αμστελῳδάμου: 4-4. Σύνολο: **121 - 122 - 311**.

1832.2 'Ιστορίαι τῶν 'Ανθρωπίνων Πράξεων ... ἐλευθέρως μεταφρασθεῖσαι ὑπὸ Κ. Μ. Κούμα, τ. Α' - Β', 'Εν Βιέννῃ ..., 'Εκ τῆς Τυπογραφίας

1. 'Ολοὶ διαμένουν στὴ Ρωσία, κυρίως στὴν 'Οδησσὸ (94-97-154). 'Απὸ τοὺς ὑπόλοιπους μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω· Πετρούπολη: 1-2· Ταγκανρόγκ: 1-1.

2. 'Ολοὶ σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης 'Ελλάδας. 'Απὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω· Αἴγινα: 1-3· Σύρος ('Ερμούπολη): 51-112· 'Υδρα: 1-1.

3. Διαμένουν στὴν 'Ερμούπολη. Τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν δὲν ἀναγράφονται. Γιὰ τὴν εὐκολία τῶν ὑπολογισμῶν θεωρῶ, ἀθθαίρετα, ὅτι εἶναι: 1-1-180. Προφανῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν θὰ πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τοὺς 100.

4. 'Εργο τοῦ 'Αδαμαντίου Κοραῆ. Κυκλοφόρησε σὲ 1000 ἀντίτυπα. Βλ. Φίλ. 'Ηλιού, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὁ.π., σ. 196, ἀρ. 491.

5. 'Απὸ αὐτοὺς μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω· Αἴγινα: 1-20· Νάυπλιο ἢ 'Υδρα: 1-5· Σμύρνη: 2-2· Σύρος ('Ερμούπολη): 40-41-48· 'Υδρα: 2-4. Οἱ ὑπόλοιποι πρέπει νὰ προέρχονται ἀπὸ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης 'Ελλάδας.

Ἄντωνίου Αὐκούλου... 1830 (τ. Α'-Ε'), 1831 (τ. Ζ'-ΙΑ'), 1832 (τ. ΙΒ')
 □ (8ο, σ. π' + 568 καὶ η' + 564 καὶ η' + 553 + 1 χ.ἀ. καὶ η' + 584 καὶ η' + 587
 καὶ ς' + 551 καὶ ζ' + 440 καὶ ζ' + 535 καὶ ζ' + 584 καὶ η' + 611 + 1 χ.ἀ. καὶ η'
 + 570 καὶ η' + 754)¹ □ τ. ΙΒ', 1832, σ. 747-754: *Κατάλογος συνδρομητῶν*.²

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἀμστελοδάμου: 3-3·
 Βενετίας: 8-8· Βιέννης: 52-54-59.³ Βουκορεστίνου: 4-22· Ἰασιόνου: 4-5-4· Κισνοβίου:
 1-1· Κερκύρας: 1-4.⁴ Κωνσταντινουπόλεως: 63-64-67.⁵ Λιβόρνου: 22-24· Μυνησίας
 Βαναρῶν: 9-10-9· Νίζνης: 4-6.⁶ Ὀδησοῦ: 7-11· Πατρῶν: 4-4· Πέστας: 18-18·
 Προύσης: 11-11.⁷ Σερωῶν: 10-11· Σμύρνης: 20-21.⁸ Ταγαρόγγου: 50-51-52.⁹ Τερ-
 γέστης: 67-72.¹⁰ Φιλιππουπόλεως: 3-3.¹¹ Σ ὄ ν ο λ ο : 361 - 367 - 410.

1832.3 Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς Συνταχθὲν μὲν παρὰ Χρυ-
 σάνθου τοῦ ἐκ Μαδύτων Ἐκδοθὲν δὲ ὑπὸ Παναγιώτου Γ. Πελοπίδου διὰ

1. Ἡ δωδεκάτομη ἔκδοσις τῶν Ἱστοριῶν τῶν Ἀνθρωπίνων Πράξεων ἔγινε σὲ
 1000 ἀντίτυπα γιὰ κάθε τόμο. Βλ. Φίλ. Ἡλίου, *Βιβλία καὶ ἀριθμοί*, ὅ.π., σ. 188, ἀρ.
 350· Maria A. Stassinopoulou, *Weltgeschichte*, ὅ.π.

2. *Προκήρυξις* τῆς ἔκδοσις, μετὰ πρόσκληση γιὰ ἐγγραφή συνδρομητῶν, κυκλο-
 φόρησε, σὲ ἔντυπο δίφυλλο, χρονολογημένο Ἐν Βιέννῃ, 25 Ὀκτωβρίου 1828. Βλ.
 Φίλ. Ἡλίου, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*, ὅ.π., σ. 62, ἀρ. 304/A2410).
 Ἄλλες ἀγγελίες δημοσιεύτηκαν στὸν Ἑλληνικὸ Τηλέγραφο τῆς Βιέννης, ἀρ. 35, 24
 Ἰουνίου 1830 καὶ ἀρ. 35, 26 Ἰουνίου 1830.

3. Στὴν πραγματικότητα: 50-52-57. Στὸν κατάλογο «Βιέννης» περιέχονται
 συνδρομὲς *Μεσόβου* (1-1) καὶ γιὰ *Μπιτώλια* (1-1).

4. Στὴν πραγματικότητα: 2-5. Δεύτερος συνδρομητῆς ἐν *Κερκύρα* (1-1) περιέ-
 χεται στὸν κατάλογο Τεργέστης (πβ. σημ. 10).

5. Στὴν πραγματικότητα: 59-60-63. Στὸν κατάλογο «Κωνσταντινουπόλεως»
 περιέχονται συνδρομὲς ἐν *Μεσόβω* (1-1)· *Μουδανιῶν* (1-1) καὶ ἐν *Φιλιππουπόλει*
 (2-2).

6. Στὴν πραγματικότητα: 3-5. Στὸν κατάλογο «Νίζνης» περιέχεται καὶ συν-
 δρομὴ ἐν *Τζερηγοβίῳ* (1-1).

7. Στὴν πραγματικότητα: 9-9. Στὸν κατάλογο «Προύσης» περιέχονται καὶ συν-
 δρομὲς γιὰ τὰ σχολεῖα: *κατὰ τὸ Μπαλονὸν Παζάρ* (1-1) καὶ ἐν *Κουπλίσις* (1-1).

8. Στὴν πραγματικότητα: 14-15. Στὸν κατάλογο «Σμύρνης» περιέχονται καὶ
 συνδρομὲς ἀπὸ Ἄιδινι (1-1)· *Μαγνησία* [Μικρᾶς Ἀσίας] (3-3)· *Μονὴ τοῦ Τιμίου*
Προδρόμου Καισαρείας (1-1) καὶ ἐν *Φιλαδελφείᾳ* (1-1).

9. Στὴν πραγματικότητα: 41-42-43. Στὸν κατάλογο «Ταγαρόγγου» περιέχον-
 ται συνδρομὲς ἐκ *Γενίκαλε* (2-2)· ἐκ *Θεοδοσίας* (2-2)· ἐν *Μαριουπόλει* (1-1)· τῆς
Σταυροπόλεως (1-1) καὶ τοῦ *Κερτζίου* (3-3).

10. Στὴν πραγματικότητα: 66-71. Στὸν κατάλογο «Τεργέστης» περιέχεται καὶ
 συνδρομὴ ἐν *Κερκύρα* (1-1).

11. Στὴν πραγματικότητα: 5-5-5. Συνδρομὲς ἐν *Φιλιππουπόλει* (2-2) περιέ-
 χονται καὶ στὸν κατάλογο «Κωνσταντινουπόλεως» (βλ. σημ. 5).

φιλοτίμου συνδρομηῆς τῶν ὁμογενῶν... Ἐν Τεργέστη Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Μιχαὴλ Βάις... 1832 □ (8ο, σ. ια' + 5 χ.ἄ. + 224+1 χ.ἄ. + 1 λ. + LXVI)¹ □ σ. LIX - LXIV: *Κατάλογος Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Βενετίας*: 1-2· *Βιέννης*: 5-9· *Κεφαλληνίας*: 20-21· *Κωνσταντινουπόλεως*: 35-133· *Λιβόρον*: 6-14· *Μοναχίας Βαυαρῶν*: 9-10-10· *Σερρών*: 36-41²· *Τεργέστης*: 124-163. Σύνολο: **236 - 237 - 393**.

1832.4 Διατριβή, ἡ Καθρέπτῃς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης... Παρὰ Ἰωσήφ Παπαῖ Ράλλη... Ἐν Πέστῃ ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Ἰωσήφ Βαϊμήλ, 1832 □ (8ο, σ. 12 χ.ἄ. + 75+1 λ. + 4 χ.ἄ. + 2 λ.) □ σ. 1-4 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν ἐν Πέστῃ Ἐδγενῶν, καὶ ἐντίμων Συνδρομητῶν*.³

Σύνολο: **77 - 78 - 162**.

1832.5 Γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης... Ὑπὸ Α. Δαυΐδ. Τύποις καὶ ἀναλώμασι... Ἰωάννου Σφοῖνη καὶ συντροφίας. Ἐν Σύρα. 1832 □ (8ο, σ. η' + 125 + 3 λ.) □ σ. 123-125: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ ἐν Σύρα*: 54-84· *Ἐκ Τήνου*: 7-9· *Οἱ ἐκ Κέας*: 17-19· *Οἱ ἐξ Ὑδρας*: 3-7· *Οἱ ἐν Ναυπλίῳ*: 36-47.⁴ Σύνολο: **117 - 117 - 163**.

1832.6 Περὶ τοῦ Ἑγκληματικοῦ Δικαστηρίου Λόγος Ἰωσήφ Μιχαὴλ Ἀντωνίου Σερβάν... Μεταφρασθεῖς... ὑπὸ Γ. Ἀποστόλου Σκαλιστήρα... Ἐν Βουκουρεστίῳ ἐν τῷ Τυπογραφείῳ Ι. Ἡλιάδου 1832 □ (8ο, σ. 1 + σ. 2 χ.ἄ. + 93+1 λ. + 7 χ.ἄ. + 1 λ.) □ σ. 1-4 χ.ἄ., στὸ τέλος τοῦ τόμου: *Κατάλογος τῶν φιλογενῶν καὶ φιλανθρωπῶν συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ ἐν Βουκουρεστίῳ*: 47-48-67· *Οἱ ἐν Φωξανίῳ*: 22-67· *Οἱ ἐν Μπουζαίῳ*: 19-33. Σύνολο: **88 - 89 - 177**.

1. Ὑπάρχει φωτομηχανικὴ ἐπανάκδοση τοῦ βιβλίου, Ἀθήνα, Κουλτούρα, 1977.

2. Στὴν πραγματικότητά: 24-29. Στὸν κατάλογο «Σερρών» περιέχονται συνδρομὲς *Δοβίστας* (1-1)· *Λοκοβιτίων* (1-1) καὶ ἀπὸ τίς μονῆς *Εἰκοσιφοινίσης* (2-2) καὶ *Τυμῖον Προδρόμου* [Σερρών] (8-8).

3. Ὁ κατάλογος ἔχει ἀναδημοσιευθεῖ ἀπὸ τὸν Ε. Horvath, *Ὀύγγροελληνικὴ Βιβλιογραφία*, Βουδαπέστη 1940, σ. 51-52.

4. Στὴν πραγματικότητά: 32-43. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Ναυπλίῳ» περιέχονται καὶ συνδρομὲς Ἀθηνῶν (2-2).

1832.7 Ἐγχειρίδιον περιέχον τὰ Ἑπτὰ Μυστήρια τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ... Συντεθὲν ... παρὰ τοῦ ... ἀρχιθύτου Ταλαντίου Νεοφύτου Μεταξᾶ ... Ἐν Ἀθήναις ἀωλβ' □ (8ο, σ. 127 + 1 λ.) □ σ. 121-127: *Κατάλογος τῶν Συνδρομητῶν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Βίβλου.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ ἐν Ἀθήναις*: 101-152.¹ *ΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΧΩΡΙΟΙΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ*. *Χαλάνδρι*: 2-2· *Λιόπησι*: 3-3· *Κούρσαλα*: 3-3· *Κεραταία*: 2-2· *Μαρκόπουλον*: 3-3· *Σπάτα*: 1-1· *Μαρθών*: 3-3· *Σούλι*: 1-1· *Γραμματικός*: 1-1· *Βαρνάβα*: 1-1· *Καπανδρόιτης*: 1-1· *Κυβισιά*: 1-1· *Μαρούσι*: 3-3· *Κουκουβάουρες*: 1-1· *Μενίδι*: 9-9.² *Χάσια*: 8-8. *Οἱ ἐκ Ταλαντίου*: 4-6.³ *Οἱ ἐκ Λεβαδίας*: 16-19.⁴ *Οἱ ἐν Θήβαις*: 26-30.⁵ *Οἱ ἐν Αἰγίνῃ*: 31-42. Σύνολο: **221 - 221 - 291.**

1832.8 Ἐγκόλιον Ἱερὸν ... παρὰ ... Προκοπίου Δενδρινοῦ ... Ἐν Ναυπλίῳ Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Τόμπρα ... Κ. Ἰωαννίδου ... Γ. Ἀθανασιάδου Μελισταγοῦς. 1832 □ (8ο, σ. 54) □ σ. 47-54: *Κατάλογος τῶν φιλευσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Συνδρομητῶν.*

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: [Κωνσταντινούπολη]:⁶

1. Στὴν πραγματικότητα: 98-146. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Ἀθήναις» περιέχονται συνδρομὲς ἐν *Πειραιᾷ* (1-2)· ἐν *Σαλαμῖνῃ* (1-3) καὶ στὴ μονὴ *Παναγίας Κλειστών* (1-1).

2. Στὴν πραγματικότητα: 8-8. Στὸν κατάλογο «Μενίδι» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ τὴ Μονὴ *ἁγίας Τριάδος* [Ἀττικῆς] (1-1).

3. Στὴν πραγματικότητα: 1-1. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐκ Ταλαντίου» περιέχονται συνδρομὲς ἀπὸ τὶς *Λειβανάτες* (1-1) καὶ ἀπὸ τὶς μονὲς *Ἁγίας Τριάδος* [Βοιωτίας] (1-2) καὶ *Βιλιώβου* (1-2).

4. Στὴν πραγματικότητα: 9-11. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐκ Λεβαδίας» περιέχονται συνδρομὲς ἐκ *Διστόμου* (1-1)· ἐκ *Πετρομαγούλας* (1-1) καὶ στὶς Μονὲς *Σκριποῦς* (1-1)· *ἁγίου Γεωργίου Γρανίτζης* (1-2)· τοῦ *ὁσίου Δουκᾶ* (1-1) καὶ τοῦ *ὁσίου Σεραφείμ* (2-2). Εἶναι ἐνδεχόμενον καὶ ὁ «προηγούμενος» μαζί μὲ τοὺς 6 ἱερομονάχους ποὺ καταγράφονται τελευταῖοι στὸν κατάλογο τῆς Λεβαδιάς νὰ ἀνήκουν σὲ κάποια ἀπὸ τὶς μονὲς, ἴσως στὴ μονὴ τοῦ Ὀσίου Σεραφείμ.

5. Στὴν πραγματικότητα: 10-14. Στὸν κατάλογο τῶν «ἐν Θήβαις» περιέχονται συνδρομὲς ἀπὸ *Βάγια* (1-1)· ἀπὸ *Καζνέζι* (1-1)· ἀπὸ *Λιάτανι* (1-1)· ἀπὸ *Πηρὶ* (2-2)· ἀπὸ *Ρημόκαστρον* (1-1) καὶ στὶς μονὲς τῆς *ἁγίας Πηγῆς* (1-1)· τῆς *Ἁγίας Τριάδος* (1-1)· τῆς *Μακαριοτίσσης* (1-1)· τῆς *Μαλισσιωῆς* (1-1)· τῆς *Πελαγιάς* (1-1)· τοῦ *ἁγίου Νικολάου* (1-1)· τοῦ *Ζαγαρᾶ* (1-1)· τοῦ *Καλολιβαδίου* (1-1)· τοῦ *προφήτου Ἡλιοῦ* (1-1) καὶ τοῦ *Σαγματᾶ* (1-1).

6. Συνδρομητῆς: Ὁ Παναγιώτατος καὶ Σοφώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντίας, διὰ τοὺς ὑποκειμένους αὐτῶ Ἀρχιερεῖς, καὶ Χριστιανοὺς.

1-1000· *Συνδρομηταὶ Σύρας*: 81-82-84· *Συνδρομηταὶ Χίοι*: 92-138¹· *Συνδρομηταὶ Τήρου*: 37-42· *Συνδρομηταὶ Ἀργολίδος*: 49-66²· *Συνδρομηταὶ Κορώνης*: 43-50· *Συνδρομηταὶ Μοδώνης*: 39-51· *Συνδρομηταὶ Νεοκάστρου*: 11-14· *χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς*: 2-100³· *Μονήδριον τοῦ Κάβο-Γέρακος*: 1-100· *Συνδρομηταὶ Κρεμαστῆς*: 7-51· *Συνδρομηταὶ Ναυπλίου*: 21-66. Σύνολο: **385 - 386 - 1807**.

1832.9 Ἡ Σφιγξ ἢ Συλλογὴ Ἑλληνικῶν Παροιμιῶν Συλλεχθεῖσα ὑπὸ Ἰωάννου Ζαφείρη Μανιάρη ... Ἐν Τεργέστη ΑΩΛΒ ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Μιχαὴλ Βάης □ (80, σ. 45 + 3 λ.) □ σ. 45-48: *Ἐλεγχος τῶν Ὀνομάτων τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ ἀλφαβητικὴν τάξιν, χωρὶς ἔνδειξη τόπου διαμονῆς. Σύνολο: **86 - 86 - 124**.⁴

1832.10 Στοιχεῖα Παιδαγωγίας ... Ὑπὸ Δημητρίου Γκανῆ ... Τμῆμα Πρῶτον ... Ἐν Βουκουρεστίῳ, Παρὰ τῷ Τυπογραφίῳ τοῦ Ἰω. Ἡλιάδη. 1832 □ (40, σ. 5 χ.ἀ.+1 λ.+129+1 χ.ἀ.) □ σ. 118-129: *Κατάλογος τῶν μέτρων τῆς σήμερον φιλοκάλων Συνδρομητῶν*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ Ἐν Βουκουρεστίῳ*: 68-69-89· *Οἱ ἐν Μπουζαίῳ*: 6-8· *Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει*: 30-43· *Οἱ ἐν Σμύρῃ*: 11-19· *Οἱ ἐν Μυτιλήνῃ*: 55-55· *Οἱ ἐκ Μανδαμάδου τῆς Μυτιλήνης*: 20-20· *Οἱ ἐν Σιστοβίῳ*: 17-27· *Οἱ ἐν Φιλιππουπόλει*: 30-30⁵· *Οἱ ἐν Τουρνόβῳ*: 16-20· *Οἱ ἐν Ραχοβίτζα*: 13-17. Σύνολο: **266 - 267 - 328**.

1832.11 Ἀναστασιματάριον Νέον ... Μεταφρασθέντα εἰς τὸ νέον τῆς Μουσικῆς Σύστημα παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ... ἐκδοθέντα εἰς τύπον παρ' αὐτοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Θεοδώρου Φωκέως, ἀναλώμασι τῶν ἰδίων, καὶ τῶν Φιλοκάλων Συνδρομητῶν. Ἐν τῇ Βρετανικῇ Τυπογραφίᾳ Ἰσὰκ δὲ Κάστρο Εἰς Γαλατῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. αὐλβ' 1832 □ (80, σ. 382) □ σ. 365-382: *Οἱ Φιλόμουσοι Συνδρομηταί*.

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: *Οἱ Ἐν Κωνσταντινου-*

1. Ὅλοι στὴ Σύρον (Ἐρμούπολη).

2. Ἀπὸ αὐτοῦς: Ἄργος: 9-18· Βοστίτζα: 1-1· Κουτσοπόδι: 1-2· Μονὴ Ἀγίου Δημητρίου: 1-1· Σοφικό: 1-1.

3. Ἀπὸ αὐτοῦς: Καλαμάτα: 1-50· Πραστός: 1-50.

4. Ἀπὸ αὐτοῦς: Μόναχο: 1-6· Τεργέστη: 85-118.

5. Ἀπὸ αὐτοῦς: *Οἱ Μαθηταὶ τῆς Σχολῆς αὐτοῦ* (τοῦ Παναϊδεσιμολογ. καὶ Διδασκάλου Κ. Γεωργίου Κωνσταντίνου Ρεφενδαρίου): 18-18· *Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Διδασκάλου Πρωτοπατᾶ*: 6-6.

πόλει: 101-120.¹ Βίζα: 9-10· Σαράντα Ἐκκλησίαις: 21-21· Φιλιππούπολις: 15-15.² Παζαρτζίκι: 12-13.³ Χάσιουμι τῆς Οὐζουντζόβας: 26-31.⁴ Στενήμαχον: 13-14-13· Βράτζα: 4-5· Συστόβι: 2-2· Μοναστήριον τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τῆς Ρίλλης: 8-8· Τοῦρνοβον: 5-5· Ἀνδριανούπολις: 26-26· Διδυμότειχον: 7-7· Βέρροια: 1-1· Κοζάνη: 2-2· Κελιδρό: 6-7-6· Μαρόνια: 8-8· Σαμακόβι: 3-4-3· Λάρισσα: 19-21.⁵ Τρίτκη τῆς Θετταλίας: 14-15.⁶ Μυριόφντον: 6-7· Περίστασις: 5-5.⁷ Ἅγιον Ὄρος: 29-59.⁸ Μεθίμνη: 3-4· Μανδαμάδο: 8-8· Ἁγία Παρασκευή [Λέσβου]: 2-2· Μόλυβο: 8-8· Σάμιος: 3-3· Μαρθόκαμπος: 7-8· Καρλόβασον: 3-3· Τίνος: 8-8· Κύπρος: 14-24.⁹ Ἅγιος Τάφος:¹⁰ 12-16· Σπάρτη τῆς Πησιδείας: 6-6· Μαγνησία [Μικρᾶς Ἀσίας]: 12-12· Κασαπᾶς: 3-3· Κιοκαράτζι: 3-3· Φερτέκι: 8-8· Ἰντζέ Σουλού: 5-5· Προῦσα: 21-22· Καριάπασι: 6-6· Δεμοδέσι: 5-5· Μιχαλίτζι: 4-6· Ἀρετζού: 8-8.¹¹ Σύνολο: 491 - 494 - 571.

1. Στὴν πραγματικότητα: 99-99-118. Στὸν κατάλογο τῶν «Ἐν Κωνσταντινούπολει» περιέχονται συνδρομὲς ἀπὸ Νεοχώρι Βοσπόρου (1-1)· ἀπὸ Τζιγγέλιου (2-2) καὶ ἀπὸ Χρυσόπολη [= Σκούταρι] (1-1). Δύο συνδρομητὲς στὴν Κωνσταντινούπολη περιέχονται στὸν κατάλογο «Ἀρετζού».

2. Στὴν πραγματικότητα: 14-14. Στὸν κατάλογο «Φιλιππούπολις» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ τὴ Μονὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου (1-1).

3. Στὴν πραγματικότητα: 11-12. Στὸν κατάλογο «Παζαρτζίκι» περιέχεται καὶ συνδρομὴ εἰς Παναγιούριταν (1-1).

4. Στὴν πραγματικότητα: 25-27. Στὸν κατάλογο «Χάσιουμι τῆς Οὐζουντζόβας» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ Μοναστήριον τῶν ἁγ. Ἀναργύρων Κονζλένης (1-4).

5. Στὴν πραγματικότητα: 18-20. Στὸν κατάλογο «Λάρισσα» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἀπὸ Φάρσαλα (1-1). Εἶναι ἐνδεχόμενον ὁρισμένοι τόποι ποὺ σημειώνονται στὸν κατάλογο ὡς τόποι καταγωγῆς νὰ εἶναι (καὶ) τόποι διαμονῆς ὅπως: ἐξ Ὀμβριακῆς (2-2)· ἀπὸ Παλαμᾶν (1-1)· ἐκ Σουλτζάνης (1-1)· ἐκ Φερσάλων (1-1).

6. Στὴν πραγματικότητα: 10-10. Στὸν κατάλογο «Τρίτκη τῆς Θετταλίας» περιέχονται καὶ συνδρομὲς ἀπὸ τὶς μονὰς ἁγίας Τριάδος τῶν Μετεώρων (1-1)· ἁγίου Στεφάνου τῶν Μετεώρων (1-1)· Λουσίκου (1-1)· καὶ Κορμπόβου (1-2).

7. Στὴν πραγματικότητα: 4-4. Στὸν κατάλογο «Περίστασις» περιέχεται καὶ συνδρομὴ ἐν τῇ Ἡρακλίτζα (1-1).

8. Ἀπὸ αὐτοὺς (μὲ τὴ σειρὰ ἀναγραφῆς στὸν κατάλογο): Ἐκ τοῦ Μοναστηρίου τῆς Μεγίστ. Λαύρας: 1-1· Ἐκ τοῦ Βατοπαιδίου: 12-12· ἀπὸ κελὶ ἁγίου Νικόλαου Βατοπεδίου: 1-1· ἐκ τῆς σκήτης [τοῦ Βατοπεδίου]: 1-1· Ἐκ τῶν Ἰβήρων: 2-3· Ἐκ τοῦ Χαλανδάρου: 6-6· Μοναστήριον τοῦ Λιονισίου: 1-1· Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Παύλου: 1-21· Μοναστήριον τοῦ Ζωγράφου: 2-5· Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου: 1-6· τοῦ Ρωσσικοῦ Κοινοβίου τοῦ ἁγ. Παντελήμονος: 1-1.

9. Ἀπὸ αὐτοὺς: Κυριεΐα: 2-11· ἀπὸ Λάπιθον: 1-1· Λευκωσία: 7-7· Μονὴ Κίρκου: 3-4· Μονὴ Μαχαιράδος: 1-1.

10. = Ἱεροσόλυμα.

11. Στὴν πραγματικότητα: 6-6. Στὸν κατάλογο «Ἀρετζού» περιέχονται καὶ συνδρομὲς στὴν Κωνσταντινούπολη (2-2).

1832.12 Ἡ Γραμματικὴ τῆς Ὀμιλουμένης Ἑλληνικῆς Γλώσσης ... τοῦ ἀοιδίμου Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου. Μετατυπωθεῖσα ... διὰ Συνδρομῆς τῶν Φιλοκάλων Ομογενῶν. Εἰς τὴν Τυπογραφίαν Νικολάου Βαρότση ... Σύρα. 1832 □ (8ο, φ. 1 + σ. 83 + 1 λ.) □ σ. 79-83: *Κατάλογος τῶν Φιλοκάλων Συνδρομητῶν*.¹

Καταγραφή τῶν συνδρομητῶν μετὰ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἐρμουπόλεως: 46-220· Συνδρομηταὶ Σαντορῆνης διὰ Ν. Γ. Ἰγγλέση: 15-15· Συνδρομηταὶ Μυκῶνων, διὰ Γ. Α. Κριεζῆ: 40-41-70. Σύνολο: **101 - 102 - 305**.²

Αὐτοὶ εἶναι οἱ γνωστοί μου κατάλογοι συνδρομητῶν στὰ χρόνια τῆς Ἐπανάστασης καὶ ἕως τὸ 1832.³ Συνολικὰ ἐντοπίστηκαν 71 βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν μετὰ τὴ μέθοδο τῆς προεγγραφῆς συνδρομητῶν. Γιὰ τὰ βιβλία αὐτὰ εἶχαν προεγγραφεῖ 15.300, περίπου, συνδρομητὲς καὶ οἱ συνδρομῆς τοὺς ἀπορρόφησαν λίγο περισσότερα ἀπὸ 27.650 ἀντίτυπα τῶν ἀντιστοιχῶν ἐκδόσεων (λίγο περισσότερα ἀπὸ 37.800 ἀντίτυπα ἂν συνυπολογίσουμε τὰ ἔργα ποὺ κυκλοφόρησαν σὲ δύο ἢ περισσότερους τόμους). Στὴν ἀμέσως προηγούμενη δεκαετία οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ ἀνέρχονται σὲ 15.434 συνδρομητὲς καὶ σὲ 31.698 ἀντίτυπα.

1. *Προκήρυξις*, χρονολογημένη 29 Ὀκτωβρίου 1832, κυκλοφόρησε σὲ ἔντυπο μονόφυλλο ποὺ λανθάνει.

2. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου (σ. 82-83) δημοσιεύεται ὁ κατάλογος τῶν σχολείων στὰ ὁποῖα ὁ τυπογράφος (καὶ ἐκδότης) τοῦ βιβλίου χάρισε ἀντίτυπα:

Ἐ Ν. Β. διὰ τὸ Δημ. Ἀλληλοδ. Σχολεῖον τῆς Ἐρμουπόλεως πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν αὐτῷ διδασκόμενων πτοχῶν μαθητῶν [ἀντίτυπα] 10. Δι' ἐκεῖνο τῶν Σαλῶνων, ὁμοίως 5. Διὰ τὸ τῆς Σαντορῆνης, ὁμοίως 5. Διὰ τὸ ἐν Καρπενήσιῳ, ὁμοίως 10.

3. Δὲν περιλαμβάνω, σὲ αὐτὴ τὴν ἀνακοίνωση, βιβλία ἐλλήνων συγγραφέων ποὺ κυκλοφόρησαν σὲ ξένες γλῶσσες καὶ δημοσιεύουν κατάλογους συνδρομητῶν: εἶναι, σὲ ὅλες τίς γνωστές μου περιπτώσεις, ἄλλοδαποί, κυρίως ἄγγλοι καὶ γάλλοι ποὺ διαμένουν στὶς χῶρες τοὺς. Στὴν ὁμάδα αὐτὴ ἀνήκουν οἱ ἀκόλουθοι ἐκδόσεις: τοῦ Γοβδελά, *L'histoire d'Alexandre le Grand*, Βαρσοβία 1822· *The Modern Greek Interpreter* τῶν ἀδελφῶν Μακρῆ, Λονδίνο 1825 (οἱ συνδρομητὲς: ὅλοι ἄγγλοι, κατοικοῦν στὴν Ἀγγλία) καὶ οἱ *Poésies Lyriques*, τοῦ Ἀθανάσιου Χριστόπουλου σὲ γαλλικὴ μετάφραση τοῦ Γ. Θεοχαρόπουλου, Στρασβούργο 1831 (οἱ συνδρομητὲς: ὅλοι γάλλοι, κατοικοῦν στὴ Γαλλία). Ἀποφεύγω ἐπίσης νὰ περιλάβω, σὲ αὐτὴ τὴν ἀνακοίνωση, κατάλογους συνδρομητῶν ἐλληνικῶν ἐφημερίδων: πρόκειται γιὰ διάσπαρτους χειρόγραφους κατάλογους ποὺ ἀπὸκλίνειν σὲ διάφορες ἀρχαϊκὲς συλλογές. Τῶν καταλόγων αὐτῶν ἐλπίζω νὰ μπορέσω νὰ δημοσιεύσω μιὰ συστηματικὴ παρουσίαση. Γιὰ μία περίπτωση, τοὺς συνδρομητὲς τῆς ἐφημερίδας Ἑλληνικὸς Καθρέπτης, βλ. Ἀλέκα Μπουτζουβῆ-Μπανιᾶ, «Τὸ Νεὺπλιο στὰ χρόνια 1828-1833», π. Ὁ Ἐραμιστής, τ. 18, Ἀθήνα 1986, σ. 132-134.

Κατάλογος τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν κατ' Ἀλφάβητον.

Οἱ ἐν Ναυπλίῳ.

Σύμματα.	Σύμ.
Αλέξανδρος Μαυροκερδάτες.....	5
Αναστάσιος Ἀόντες.....	5
Ἀγαθόνικος Μιλτιάδης.....	2
Ἄντωνος Τσούνης.....	2
Ἄν. Πελοζαΐδης.....	1
Αλέξανδρος Αἰεΐδης.....	1
Ἀνδρέας Σοφριανίτης.....	1
Ἀθανάσιος ἱερ. Οἰκονόμ. Ναυπλίου.....	1
Ἀθριανός ἱερ. Καρναντοπούλες.....	1
—————	
Βασίλειος Καλιζῆς ἐξ Ἁγίου Πέτρου.....	1
Βασίλειος Δραχυνίτης.....	1
—————	
Γεώργιος Μπότσαρης.....	2
Γεώργιος Γλαράκης.....	1
Γεωργίου Ν. Τριμπάζης Ἰδρῆ.....	2
Γεώργιος Ηραΐδης.....	1
Γεώργιος Σκαλίδης.....	1
Γεώργιος Διαμαντίδης.....	1
Γεώργιος Μαυρομακάτης.....	1
Γεώργιος Κασογιώμης.....	1
Γεώργιος Παύτας.....	1
Γεώργιος Τζόρκης Ἀργείος.....	1
—————	
Δημήτριος Χρηστίδης.....	2
Δημήτριος Βλαστός Κρής.....	2
Δημήτριος Κωνσταντινίδης Βυζάντῃ.....	1
Δημήτριος Ν. Ἀράσης Τήνης.....	1
Δαΐδ Ἀνδριάδης Κύπριος.....	1
Δανιὴλ ἠγεμόνιος τοῦ Βράχου.....	1
Δανιὴλ ἀρχιεπίσκοπος ἐπιστάτης τῆς Ἐπαρχίας Ἀθηνῶν.....	1
Δ. Δισύλας.....	1
Δ. Ορσανός.....	1
Δημήτριος Τριμπάζης.....	1
Δημήτριος Χρυσασπούλες Κρής.....	1
Δημήτριος Αἰνιάν.....	1
Δημήτριος Γουζέλης.....	1
Δ. Παπαθανασίου.....	1
—————	
Ἐμμανουὴλ Ξένος.....	4
Ἐμμανουὴλ Ἀντοναΐδης Κρής.....	2
Ἐμμανουὴλ Καλιζῆς Κρής.....	2
Ἐδουάρδης Γρασίτης.....	1
—————	
Ἡγεμονάκης Νάξιος.....	1
—————	
Θεόδωρος Κρήτης ἐξ Ἄνδρου.....	1
Θεοφάνης Δ. Σιατιστιεύς.....	1
Θεόδωρος Βυλασκιάκης.....	1
—————	
Ἰωάννης Κολίτσης.....	4
Ἰωάν. Δαμαλιῶν.....	4
Ἰωάννης Θεοτόκος.....	4
Ἰωάννης Σκινδελίδης.....	2
Ἰωάννης Πάγκαλος.....	2
Ἰωάννης Ἀμβροσιάδης.....	2
Ἰωάννης Ζαχαριζῆς ἐξ Ἀθηνῶν.....	1
Ἰωάννης Φύωνος ἐκ Αἰεΐδης.....	1
Ἰωάννης Ἰαννιπούλες.....	1
Ἰωάννης Κοντουμάς.....	1
Ἰωσήφ ἱεροδ. τοῦ Ἁγ. Δαμαλιῶν.....	1
Ἰωάννης Γ. Ρηνιέρης.....	1
Ἰωάννης Κοκκίνης.....	1
Ἰωάννης Καράνης.....	1
Ἰωάννης Σταματιάδης Σάμιος.....	1
—————	
Κωνσταντῖνος Μαυρομακάλης.....	3
Κυριακὸς Μωραλής.....	1
Κοκκαλιέρης.....	1
Κ. Κριτεβουλίδης Κρής.....	1
Κωνσταντῖνος Ζωγράφος.....	1
Κ. Κυριαζίδης Τριμπάζης.....	1
Κωνσταντῖνος Ἀχτζελίου.....	1
—————	
Λεόντιος Καμπάνης Ἀρχιμανδρ.....	1
Λύσανδρος Βυλαίτης.....	1

Κατάλογος συνδρομητῶν σὲ ἐκδόσει τοῦ 1825

Στὸν ἐπόμενον συγκεντρωτικὸν πίνακα ἀνακεφαλαιώνονται τὰ στοιχεῖα τῶν καταλόγων καὶ παρουσιάζονται οἱ συνολικοὶ ἀριθμοί.¹

1. Ὑπενθυμίζω ὅτι γιὰ τὴν εὐκολίαν τῶν ὑπολογισμῶν, θεωρῶ, ὅταν λείπει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων γιὰ τὰ ὁποῖα ἐγγράφηκε ἓνας συνδρομητής, ὅτι ἡ ἐγγραφὴ ἔγινε γιὰ ἓνα ἀντίτυπο. Σὲ ἀγύβλη μπαίνουν οἱ ἀριθμοὶ ποὺ προκαλοῦν ἀμφιβολίες.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Κωδικός	Συγγραφέας και τίτλος	Τόπος έκδοσης	Τυπογραφείο	Τόμοι	Συν-δρομές	Συνόδοι-μητές	Αντί-έργον	Αντί-τόμων
1822.1	Δ. Παναγιώτου, Συνοπτική Πραγματεία περί αίτιων άσθενείας προξενούντων	Πέστη	Ι. Θ. Τράππνερ	1	61	64	79	79
1822.2	Δ. Παναγιώτου, Συνοπτική Φυσιολογία	Πέστη	Ι. Θ. Τράππνερ	1	62	65	86	86
	ΣΥΝΟΛΟ 1822	2		2	123	129	165	165
1823.1	Mme Wyttenbach, Ό "Αλεξίς [μψ. Φ. Φουρναράκη]	Παρίσι	F. Didot	1	53	53	348	348
1823.2	Γεωρ. Πούλου, Πραγματείας Φυσω-λογικής τ. Α'	Πέστη	Θ. Τράππνερ	1	131	132	188	188
	ΣΥΝΟΛΟ 1823	2		2	184	185	536	536
1824.1	Καρτεσίον, Λόγος περί Μεθόδου, μψ. Ν. Πακκόλου	Κέρκυρα	Διουκήσεως	1	314	316	424	424
1824.2	Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, Τριμείον 'Αθολογίας	Κ-πολη	Κάστρο	2	395	395	436	872
1824.3	Π. Νικολαΐδου, Σύνοψις τών έν Κρήτη διατρεξάντων	Μεσολόγγι	Μεσθενέως	1	75	75	315	315
	ΣΥΝΟΛΟ 1824	3		3	784	786	1175	1611
1825.1	Βεζούτ, Γεωγραφία 'Αστρονομική, μψ. Π. Ίωαννίδη	Παρίσι	F. Didot	1	16	16	78	78
1825.2	Πέτρου Πετοπούλου, Είρηολόγιον τών Καταβαστιών	Κ/πολη	Κάστρο	1	127	127	140	140
1825.3	Βαττέλου, Περί Διατίου τών Έθνών	Ναύπλιο	Διουκήσεως	1	188	188	254	254
1825.4	'Αλφιέρι, Όφέστης, β' έκδοση	Κέρκυρα	Διουκήσεως	1	197	197	251	251
	ΣΥΝΟΛΟ 1825	4		4	528	528	723	723

Κωδικός	Συγγραφέας καὶ τίτλος	Τόπος ἐκδόσεως	Τυπογραφεῖο	Τόμοι	Συν-δρομίες	Συνδρομητές	Ἀντί-ἔργου	Ἀντί-τόμων
1826.1	Κ. Κοῦμα, Λεξικόν... κατὰ τὸ Ἑλληνο-γερμανικόν τοῦ Ρεϊμέρου	Βιέννη		2	581	595	705	1410
1826.2	Μπινιόν, Πά Μυστικισμομβούλια καὶ οἱ Λαοί, μφρ. Ν. Σπηλιτιάδη	[Ναύπλιο]		1	269	271	708	708
1826.3	Γ.Δ. Κλήδους, Ἐπιτομὴ Φυσικῆς Ἱστορίας	Πέστη	M. Τράττινερ	1	368	382	627	627
1826.4	Ἀλφάβητάρειον Μεθοδικόν	Ἰῶδα		1	7	7	230	230
1826.5	A. Πάλλα, Κατήχησις Πολιτικῆ, μφρ. Ν. Γ. Παγκαλάκη	Ἰῶδα		1	49	49	70	70
	ΣΥΝΟΛΟ 1826	5		6	1274	1304	2340	3045
1827.1	Χρ. Φιλιππῆ, Γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς Γλώσσης	Κέρκυρα	Κυβερνήσεως	1	248	248	287	287
1827.2	Βουλάνδου, Ἀθόρητων Ἱστορίαι, μφρ. Κ. Κοῦμα	Βιέννη	Haykul	2	249	253	403	806
1827.3	I. Βηλαρά, Πονήματα καὶ Πεζὰ τινὰ	Κέρκυρα	Διοικήσεως	1	496	497	596	596
1827.4	Ἁγ. Ρήγα, Στοιχεῖα Ἀριθμητικῆς	Βενετία	Γλωκῆς	1	69	71	97	97
1827.5	Πλάτωνος Μόσχας, Ὁρθόδοξος Διδασκαλία, μφρ. A. Κοραΐ, ἐκδ. Κ. Τυπάλδου	Κέρκυρα	Κυβερνήσεως	1	475	477	563	563
1827.6	Διον. Πύρρου, Διονυσιαὶς Γραμματικὴ	Ναύπλιο		1	67	67	585	585
1827.7	Ἁδ. Κοραΐ, Διάλογος Δεύτερος περὶ Ἑλληνικῶν Συμπερόντων	Ἰῶδα		1	95	95	452	452
	ΣΥΝΟΛΟ 1827	7		8	1699	1708	2983	3386

Κωδικός	Συγγραφέας και τίτλος	Τόπος έκδοσης	Τυπογραφείο	Τόμοι	Συν-δοορές	Συνόδο-μητές	Ἀντί-έξογο	Ἀντί-τόμοι
1828.1	Λομόνδου, Στοιμῆα Λατινικῆς Γραμματικής, μφρ. Χαλκισοπούλου	Κέρκυρα	Διοικήσεως	1	132	133	189	189
1828.2	Γ. Βρεσόβ, Συνοπτικὴ Γενικὴ Ἱστορία, μφρ. Γ. Σκαφλάτου	Βουκουρέστι-Παρίσι	Νεοσύστατον Eberhart	1	333	348	419	419
1828.3	Α. Κοραΐ, Ἄτακτα, τ. Α'	Αἴγυνα	Ἐθνικὴ	1	4	4	210	210
1828.4	Εὐγ. Βούλγαρη, Ὁρθόδοξος Ὁμολογία, ἐκδ. Νεοφ. Μεταξῶ	Αἴγυνα	Ἐθνικὴ	1	159	160	444	444
1828.5	Ἰ. Αθ. Σταγειρίτη, Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς	Βιέννη	Ἄδελφου	2	35	35	61	122
1828.6	Βολνέου, Φυσικοὶ Νόμοι, μφρ. Κ. Πεντεδέκα	Αἴγυνα	Ἐθνικὴ	1	257	258	355	355
1828.7	Ε. Ζιουή, Ἡ Ἐθνικὴ ἐφαρμοσθεῖσα εἰς τὴν Πολιτικὴν, μφρ. Ν. Σπηλιόδη	[Ναύπλιο]		2	500	503	601	1202
1828.8	Οἱ Διαβόητοι Πλάνοι, μφρ. Ν. Φλογαίτου	Αἴγυνα	Ἐθνικὴ	1	187	187	240	240
1828.9	Π. Βέρου - Γ. Μ. Ἰαννούλη, Ὀνομασιζὸν Ἑλληνικόν	Μόναχο	Βολφίου	1	236	242	281	281
1828.10	Δ. Σουρμελή, Τοῖς ὑπὲρ πατρίδος ἀποβανόντας	Αἴγυνα	Π. Πικτελῆ	1	17	17	249	249
1828.11	Διον. Πύρρου, Διονυσιᾶς Ἀριθμητικὴ	Ναύπλιο	Δημίδου-Τόμπρα	1	183	184	483	483
1828.12	Ραχίνα, Φαῖδρα, [μφρ. Κ. Μουρούζη]	Ἐρμούπολη		1	200	201	226	226
1828.13	Κατήγησις Γεωγραφίας, μφρ. ὑπὸ Νέου Φιλοπράττιδος	Κέρκυρα	Διοικήσεως	1	182	182	219	219
1828.14	Ἡ Μαγειρικὴ, μφρ. ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ΣΥΝΟΛΟ 1828	Ἐρμούπολη		1	170	172	191	191
				16	2595	2626	4168	4830

Κωδικός	Συγγραφίας και τίτλος	Τόπος έκδοσης	Τυπογραφείο	Τόμοι	Συν-δρομίες	Συνδρομητές	Ήλ. έργο	Ήλ. τόμων
1829.1	A. Κοραΐ, "Ατακτα, τ. Β'	Παρίσι	Eberhart	1	4	4	196	196
1829.2	K. Βαρδαλάχου, Γραμματική τής 'Ελληνικής Γλώσσης	'Οδησός	Σχολείου	1	387	395	677	677
1829.3	I. Κοζιώνη, Περί Πολιτειών	Παρίσι	Eberhart	2	29	29	56	112
1829.4	Συλλογή Διαφόρων Μεθρημάτων	Ναύπλιο	Τόμπερα και Σία	1	174	175	823	823
1829.5	M. E. Παπαΐ, 'Αρχαί Γραμματικῆς 'Ελληνικῆς	Βιέννη	Haykul	2	93	94	219	438
1829.6	Δημ. Δάφβαρη, Ήγευλοποιδεία 'Απλοελληνική	Βιέννη	Zweck	1	65	66	192	192
1829.7	Διον. Πύρρου, Χρηστοθήβεια Παιδική	Ναύπλιο	Τόμπερα και Σία	1	23	24	941	941
1829.8	Π. X. Βέρρου - I. M. Ιωνούλη, Λεξικόν 'Ελληνικόν, τ. A'	Μόναχο	Βολφίου	1	236	242	281	281
	ΣΥΝΟΛΟ 1829			10	1011	1029	3385	3660
1830.1	A. Κοραΐ, "Ατακτα, τ. Γ'	Παρίσι	Eberhart	1	3	3	100	100
1830.2	K. Βαρδαλάχου, Μιθρήματα διά τούς παίδας	'Οδησός	Σχολείου	3	292	294	406	1218
1830.3	Π. Βελιάρῃ, Ήγευρίδιον περί Γραμμικῆς Πολιτείας	Βιέννη	'Αδόλφου	2	355	361	452	904
1830.4	Γ. Πραυνόνα, 'Αθήναι Ήγευθερωμέναι	Ναύπλιο	Τόμπερα και Σία	1	285	287	410	410
1830.5	N. Φλογαίτου, Στοιχειώδεις άρχαί Μουσικῆς	Αΐγνα	'Εθνική	1	71	71	135	135
1830.6	Θ. Φωκώος - Στ. Βυζοντίου, Εύ-τέρηη	K-πολη	Κάστορος	1	360	369	395	395
1830.7	Χρήη τών 'Οδηγών, μφρ. K. 'Αξελού	Ναύπλιο	K. Ήγευονιάδου	1	259	259	614	614
	ΣΥΝΟΛΟ 1830			10	1625	1644	2512	3776

Κωδικός	Συγγραφέας και τίτλος	Τόπος έκδοσης	Τυπογραφείο	Τόμοι	Συν-δρομές	Συνδρομητές	Ἀπτί. έργου	Ἀπτί. τόμων
1831.1	Π. Σ. Ὀμηρίδη, Συνοπτική Ἱστορία τῶν ναυτικῶν νήσων	Ναύπλιο	Ἀντωνιάδη	1	14	14	[14]	[14]
1831.2	Α. Κοραΐ, Συνέκδημος Ἱερατικῶς	Παρίσι.	Eberhart	1	81	82	360	360
1831.3	Βαπτέλ, Τὸ Δίκαιον τῶν Ἑθνῶν, μ.φρ. Γ. Α. Ράλλη	Ναύπλιο	Τόμπρα καὶ Σία	2	615	618	716	1432
1831.4	Γ. Σπουροσεΐμ, Δοκίμιον Ἀνατροφῆς, μ.φρ. Χ.Μ.Σ.	Αἴγινα	Ἑθνική	1	223	224	296	296
1831.5	Δ. Πύρρον, Ἐγκόλπιον τῶν Ἱατρῶν	Ναύπλιο	Τόμπρα καὶ Σία	2	180	180	497	994
1831.6	Ἐννεπίδου, Ἐκείβη, μ.φρ. Α.Γ.Κωνσταντᾶ	Ὁδησός	Σχολεῖον	1	93	95	186	186
1831.7	Ν. Βρυώνη, Ἐξέτασις τῶν μαθητῶν περὶ Ναυτιλίας	Σύρα	Γραβινού...	1	330	330	480	480
1831.8	Ν. Κυριακίδη, Χῖος Τραγωδῶς	Ναύπλιο	Ἀντωνιάδη	1	159	159	495	495
1831.9	Μανουὴλ Πρωτοψάλτου, Συλλογὴ Ἱδιο-μέλων, ἐκδ. Π. Χορίση - Θ. Παράσχου, μετάφραση Χουριμούζου Χαρτοφύλακος	Κ-πολι	Κάστρο	1	438	439	475	475
1831.10	Τὰ κατ' Ἀρσάκην καὶ Ἰσμηνίαν [μ.φρ. Α. Καλαμογιάννη]	Ναύπλιο	Ἀντωνιάδη	1	157	159	222	222
1831.11	Κατήχησις τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, μ.φρ. ὑπὸ Νέου Φιλοπάτρουδος	Μάλτα	Ἀμερικανική	1	238	238	292	292
1831.12	Ἑλλησιδίων καλῆς συναναστροφῆς, μ.φρ. Κ. Βερβιάτη	Ὁδησός	Σχολεῖον	1	126	129	202	202
1831.13	Γ. Παπασταματίου Χαρτολάφης, Ἀπάνθισμα Ἀριθμητικῆς	Σύρα	Γραβινού...	1	106;	106;	351	351
	ΣΥΝΟΛΟ 1831			15	2760	2773	4586	5799

Κωδικός	Συγγραφέας καὶ τίτλος	Τόπος ἐκδόσεως	Τυπογραφείο	Τόμοι	Συν-δοομὲς	Συνόδοι-μητὲς	Ἀπὸτ. ἔργου	Ἀπὸτ. τόμων
1832.1	Α. Κοραΐ, ἜΑνακτα, τ. Δ'	Παρίσι	Eberhart	2	121	122	311	622
1832.2	Κ. Μ. Κούμα, Ἱστορία τῶν Ἀνθρωπίνων Παύσεων	Βιέννη	Haykul	12	361	367	410	4920
1832.3	Χρυσάνθου ἐκ Μαδύτων, Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς	Τεργέστη	Weiss	1	236	237	393	393
1832.4	Ἰωσήφ Παπᾶ Ράλλη, Καθρέπτρις τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης	Πέστη	Βαυιῆλ	1	77	78	162	162
1832.5	Α. Δαυίδ, Γραμματικὴ τῆς Γαλιικῆς Γλώσσης	Σόφρα	Σφοίνη	1	117	117	163	163
1832.6	Σερβάν, Περὶ τοῦ Ἑγγληματικοῦ Δικαστηρίου, μφρ. Γ. Ἀποστόλου Σκαλιστήρα	Βουκουρέστι	*Ηλιόδη	1	88	89	177	177
1832.7	Νεοφ. Μεταξῆ, Ἑγγειρίδιον περιέχον τὰ Ἑπτὰ Μυστήρια	*Αθήνα		1	221	221	291	291
1832.8	Προκοπίου Δοδερνοῦ, Ἑγγόλιπον Ἱερὸν	Ναύπλιο	Τόμπρα...	1	385	386	1807	1807
1832.9	Ι. Ζ. Μανιάρη, ἼΠ Σφριζῆ ἢ Συλλογὴ Ἑλληνικῶν Παραμυθῶν	Τεργέστη	Weiss	1	86	86	124	124
1832.10	Δημ. Γκανῆ, Στοιχεῖα Παιδαγωγίας, Τμήμα Πρώτον	Βουκουρέστι	*Ηλιόδη	1	266	267	328	328
1832.11	Ἀναστασιματάρου Νέον Χουμουζίου χαρτοφύλακος, ἐκδ. Θ. Φωκέως	Κ-πόλη	Κάστρο	1	491	494	571	571
1832.12	Κ. Βαρδάλου, Ἡ Γραμματικὴ τῆς Ὀμιλουμένης	Σόφρα	Βαρότση	1	101	102	305	305
	ΣΥΝΟΛΟ 1832	12		24	2550	2566	5042	9863
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 77			100	15133	15278	27615	37394

Στὸν ἐπόμενο πίνακα παρουσιάζονται, σὲ ἀλφαβητικὴ τάξη, τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀφοροῦν τῇ γεωγραφικῇ κατανομῇ τῶν συνδρομητῶν. Στὸν πίνακα ἔχουν ἐνσωματωθεῖ καὶ οἱ τροποποιήσεις ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασία τῶν στοιχείων ποὺ παρέχουν οἱ κατάλογοι.

Τὰ στοιχεῖα ποὺ συγκεντρώνονται εἶναι τὰ ἀκόλουθα: α) ὁ τόπος διαμονῆς τῶν συνδρομητῶν· β) ἡ συχνότητα τῆς παρουσίας τοῦ κάθε τόπου στοὺς καταλόγους· γ) οἱ συνδρομές· δ) οἱ συνδρομητές· καὶ ε) ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων. Οἱ οἰκισμοὶ ποὺ βρίσκονται σὲ νησιὰ συγκεντρώνονται, μὲ μικρότερα τυπογραφικὰ στοιχεῖα, κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ νησιοῦ· στὴν ἀναγραφή τοῦ ὀνόματος τοῦ κάθε νησιοῦ δημοσιεύεται τὸ ἄθροισμα τῶν στοιχείων ποὺ ἀφοροῦν τὸ σύνολο τῶν συνδρομητῶν ποὺ κατοικοῦν σὲ αὐτό. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ γιὰ τὰ μοναστήρια τοῦ Ἄθω: συγκεντρώνονται, ὅλα, κάτω ἀπὸ τὸ λῆμμα Ἄθως. Ὑπεθυμίζω, τέλος, ὅτι γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἀναφέρθηκαν σὲ προηγούμενες σελίδες, στὸ λῆμμα Ἑλλάδα (ἐλευθερωμένες περιοχές) ἔχει συγκεντρωθεῖ τὸ σύνολο τῶν στοιχείων ποὺ ἀφοροῦν συνδρομητές οἱ ὁποῖοι διαμένουν σὲ περιοχές τοῦ ὑπὸ διαμόρφωση ἀνεξάρτητου ἐλληνικοῦ κράτους καὶ τῶν ὁποίων δὲν στάθηκε δυνατὸ, ἢ δὲν εἶναι δυνατὸ, νὰ ἐντοπισθεῖ ἀκριβέστερα ὁ τόπος διαμονῆς τους.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐπειδὴ διὰ τῶν ἀγώνων των καὶ τῆς εὐεργετικῆς προσασίας τῶν τριῶν συμμαχῶν Δυνάμεων, οἱ Ἕλληες συνιστοῦσι τέλος πάντων εὐνοῖα καὶ εὐνοῖα ἐλευθέρων, ἐνόμισα ὅτι θέλω προλάβω τὰς εὐχὰς τῶν περισσοτέρων συμπολιτῶν με εἰσάγων καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας πρὸ πολλῆς ἡδὴ μεταφρασθῆν περιφημον σύγγραμμα τῷ Βάττωλ περὶ τῆς δικαίης τῶν ἔθνων. Τολμῶ δὲ καὶ ἄπιστο γιγμίσσοντος πρόσφορος εἰς τὴν νέαν καὶ λαμπρὰν ταύτην θέτην μας μεταφραστὴς θέλω εὖσε καὶ πλέον γενναίως βοηθεῖαι.

Τὸ περὶ ὃ λόγος σύγγραμμα ἐκδοθῆναι εἰς δύο τόμους εἰς ὄγκον, τιμημένους δέκα μὲν Φοινικῶν διαὶ τὰς συνδρομητὰς, ἑκάστη δὲ διὰ τὰς μὴ τοῖστας.

Περιμένεται ἡ καταγραφή τῶν ἀναγκῶν συνδρομητῶν διὰ τὸ ἐκδοθῆν ὁ πρῶτος τόμος, μετὰ τὴν παράστασιν τῶν ποσῶν θέλει πληρωθῆν ἕκαστος τὸ ἡμισυ τῆς ὅλης τιμῆς τῶ βιβλίου.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν θέλω ἐκδοθῆν εἰς τὸ τέλος τῆ πρώτης τόμου.

Ἐν Ἀργεῖ τῇ 15 Φεβρουαρίῳ 1831

Ὁ Μεταφραστής,

Γ. Α. Ράλλης

Συνδρομηταί.

Σώματα.

Γ. Α. Ράλλη, *Εἰδοποίησις*

με πρόσκληση γιὰ προεγγραφή συνδρομητῶν (1831)

ΤΟΠΟΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Τόπος Διαμονῆς	Συχνό- τητα	Συν- δρομές	Συνδρο- μητές	Ἀντί- τυπα
Ἁγία Μαύρα· βλ. <i>Λευκάδα</i>				
Ἁγία Παρασκευή· βλ. <i>Λέσβος</i>				
Ἁγιος Ἰωάννης Κυνουρίας	3	3	3	30
Ἁγιος Πέτρος Κυνουρίας	2	2	2	11
Ἀδριανούπολη	2	49	49	49
Ἀθήνα	6	136	136	239
Μονὴ τῆς Πεντέλης	1	1	1	3
Μονὴ τῶν Κουντούρων	1	2	2	2
Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν-Πετράκη	1	1	1	1
Ἄθως	1	29	29	59
Μονὴ Ἁγίου Παντελεήμονος	1	1	1	1
Μονὴ Ἁγίου Παύλου	1	1	1	21
Μονὴ Βατοπεδίου	1	13	13	14
Μονὴ Γρηγορίου	1	1	1	6
Μονὴ Διονυσίου	1	1	1	1
Μονὴ Ζωγράφου	1	2	2	5
Μονὴ Ἰβήρων	1	2	2	3
Μονὴ Μεγίστης Λαύρας	1	1	1	1
Μονὴ Χιλανδαρίου	1	6	6	6
Σκήτη Ἁγίου Δημητρίου	1	1	1	1
Ἀἴγινα	24	517	518	4512
Ἀϊδίνι· βλ. <i>Ἡλιοῦπολη</i>				
Ἀἴνος	1	10	10	10
Ἄκκερμαν	3	26	26	29
Ἄμοργός (καί: Ἄμουργός)	4	9	9	18
Ἄμπελάκια	2	2	2	2
Ἄμστερνταμ (: Ἄμστελόδαμον)	5	16	16	47
Ἄνδρος	4	38	40	39
Ἀντιόχεια	1	10	10	11
Ἀργολίδα· βλ. <i>Πελοπόννησος</i>				
Ἄργος (βλ. καί: <i>Ναύπλιο ἢ Ἄργος</i>)	13	158	158	521
Ἄρετζού	1	6	6	6
Ἄρκαδια· βλ. <i>Κοπαρισσία</i>				
Ἄρτάκη	2	19	21	22
Ἄστρος	3	11	11	11
Ἄταλάντη	1	1	1	1

Τύπος Διαμονής	Συχνότητα	Συνδρομές	Συνδρομητές	Αντίτυπα
Αυστρία και Ούγγαρία	2	5	5	5
Βάγια Βοιωτίας	1	1	1	1
Βαθύ· βλ. Σάμος				
Βαλτέτσι	1	1	1	10
Βαρνάβας Ἀττικῆς	1	1	1	1
Βαρσοβία	1	4	4	5
Βελιγράδι	2	74	77	106
Βενετία	6	37	38	66
Βέροια	1	1	1	1
Βεσσαραβία· βλ. Ἰάσι και Βεσσαραβία				
Βιέννη	13	390	400	879
Βιζύη (: Βίζα)	1	9	9	10
Βιτώλια	1	1	1	1
Βοστίτζα	5	35	35	37
Βουκουρέστι	7	374	388	525
Βρασ(σ)ιβόν-Βρασσοβός· βλ. Μπρασόβ				
Βράτζα	1	4	4	5
Βρέσθена	1	1	1	1
Βρόδι· βλ. Μπρόδι				
Γανόχωρα	1	1	1	1
Γαστούνη	1	17	17	17
Γενίκαλε (και: Γενή-Καλέ)· βλ. και Κέρτς και Γενίκαλε	4	9	9	9
Γιάλτα (: Ἰάλτα)	1	2	2	2
Γραμματικός Ἀττικῆς	1	1	1	1
Γραμπούσα	1	1	1	50
Δεμιρδέσι (βλ. και: Προύσα και Δεμιρδέσι)	4	23	24	25
Δερέκιοι	1	1	1	1
Δημητσάνα (και: Δημιστιάνα)	6	7	7	42
Διδυμότειχο	2	15	15	15
Δίστομο	1	1	1	1
Δοβίστα	1	1	1	1
Δομοκός	1	10	10	12
Δρακοσπηλιά	1	21	21	25
Δρέσδη	4	10	14	15

Τόπος Διαμονῆς	Συχνό- τητα	Συν- δρομές	Συνδρο- μητές	Ἀντί- τυπα
Δροβολοβὸ	1	1	1	3
Ἑλένη	1	3	3	3
Ἑλλάδα (ἐλευθερωμένες περιοχές)	15	865	865	1571
Ἑπτάνησα	1	19	19	19
Ἐρζερούμ· βλ. Θεοδοσία				
Ἐρημόκαστρο Βοιωτίας	1	1	1	1
Ἐρμανούπολις· βλ. Σιμπίνι				
Ἐρμιόνη	1	1	1	1
Ἐρμούπολη· βλ. Σύρα				
Ζαγοροχώρια (βλ. καί: Καλωτὰ - Κουκούλι - Λιασκοβέτζι)	1	1	1	1
Ζάκυνθος	12	681	691	831
Ζάρκος	1	2	2	2
Ἡλιούπολη (: Ἡϊδίνι)	2	4	4	4
Ἡρακλείτζα	1	1	1	1
Θεοδοσία	1	2	2	2
Θέρμια· βλ. Κίθνος				
Θεσσαλονίκη	3	5	5	52
Θήβα	1	10	10	14
Ἰάσι	3	17	19	50
Ἰάσι καὶ Βεσσαραβία	1	13	13	16
Ἰεροσόλυμα	1	12	12	16
Ἰθάκη	4	158	158	192
Ἰντζέσου (: Ἰντζέ Σουλὸ)	1	5	5	5
Ἰσμαήλι	1	29	33	32
Ἰταλία	1	4	4	4
Ἰωάννινα	1	9	9	10
Καγιάμπασι	3	8	8	8
Καζνέσι	1	1	1	1
Καισάρεια	1	8	8	8
Καλαμάτα	3	48	49	102
Καλλιπόλη (καί: Καλλιούπολις)	2	39	39	41
Καλωτὰ	1	10	10	13
Καντήλα	2	2	2	11
Καπανδρίτι Ἀττικῆς	1	1	1	1
Καρλόβασι· βλ. Σάμος				

Τόπος Διαμονής	Συχνό- τητα	Συν- δρομές	Συνδρο- μητές	Αντί- τυπα
Καρπενήσι	1	1	1	10
Καρούταινα	1	2	2	4
Κασαμπάς (: Κασαπάς)· βλ. και: Κιρχκαγάτζ και Κασαμπάς	3	15	15	16
Κέα	6	49	49	71
Κερατέα Ἀττικῆς	1	2	2	2
Κέρκυρα	14	793	796	1005
Κερμύρ	1	4	4	4
Κέρτς (και: Κέροτzion)	3	5	5	5
Κέρτς και Γενίκαλε	1	4	4	4
Κεσάνη (: Κεσάνι)	1	16	16	16
Κεφαλονιά	12	1057	1059	1220
Κηφισιά Ἀττικῆς (: Κυβισιά)	1	1	1	1
Κίεβο (: Κιόβιον)	2	3	3	3
Κιονόβι· βλ. Κισνόβι				
Κίος	1	10	10	10
Κιουπλιά (: Κουπλιά)	1	1	1	1
Κιουτζούκιοϊ	1	1	1	1
Κιρχκαγάτζ (και: Κιρχκαγάτζι - Κῶρκ ἀγάτζι)	2	6	6	6
Κιρχκαγάτζ ἢ Κασαμπάς	1	6	6	6
Κισνόβι (και: Κιονόβι)	4	34	35	39
Κοζάνη	1	2	2	2
Κολινδρός (: Κυλινδρο)	1	6	7	6
Κόρινθος	6	29	29	35
Κορώνη	3	59	59	86
Κουζγουντζούκι	1	2	2	2
Κουκουβάουνες Ἀττικῆς	1	1	1	1
Κουκούλι	1	1	1	1
Κουπλιά· βλ. Κιουπλιά				
Κούρσαλα Ἀττικῆς	1	3	3	3
Κουτσοπόδι Ἀργολίδας	1	1	1	2
Κραγιόβα (: Κραϊώβα)	1	5	6	12
Κρανίδι	2	5	5	6
Κρεμαστή	1	7	7	51

Τόπος Διαμονῆς	Συχνό- τητα	Συν- δρομέες	Συνδρο- μητές	Ἀντί- τυπα
Κριμαία	1	4	4	5
Κρόνστατ· βλ. <i>Μπρασόβ</i>				
Κυβισιά· βλ. <i>Κηφισιά</i>				
Κύθηρα	4	81	81	110
Κύθνος (: <i>Θέρομια</i>)	1	4	4	4
Κυλινδρό· βλ. <i>Κολινδρός</i>				
Κυπαρισσία (: Ἄρκαδία)	1	12	12	12
Κύπρος	1	14	14	24
Κυρήνεια	1	2	2	11
Λάπιθος	1	1	1	1
Λευκωσία	1	6	6	6
Μονή Μαχαιράδος	1	1	1	1
Μονή τοῦ Κύκκου	1	3	3	4
Κῦρκ ἀγάτζι· βλ. <i>Κισκαγάτζ</i>				
Κυρήνεια· βλ. <i>Κύπρος</i>				
Κωνσταντινούπολη	13	856	858	2084
Λαγκάδια	1	1	1	1
Λακκοβήκια (: <i>Λουκοβίκια</i>)	1	1	1	1
Λάπιθος· βλ. <i>Κύπρος</i>				
Λάρισα	2	57	57	65
Λεβέτσοβα	1	1	1	1
Λειβαδιά (καί: <i>Λεβαδία</i>)	2	17	17	19
Λειβανάτες	1	1	1	1
Λειψία	2	2	2	22
Λενίδι· βλ. <i>Λεωνίδιο</i>				
Λέσβος	6	96	96	97
Ἅγια Παρασκευή	1	2	2	2
Μανταμάδος (: <i>Μαδαμάδο</i>)	2	28	28	28
Μήθυμνα	1	3	3	4
Μόλυβος	1	8	8	8
Μυτιλήνη	1	55	55	55
Λευκάδα (καί: Ἅγια Μαύρα)	5	209	209	251
Λεωνίδιο (καί: <i>Λενίδιον</i>)	6	17	17	87
Ληγουριό	2	3	3	3
Λιασκοβέτζι	1	2	2	4
Λιατάνι	1	1	1	1
Λιβίσι (: <i>Λυβίσιον</i>)	1	13	13	14
Λιβόρνο	10	157	158	254

<i>Τόπος Διαμονής</i>	<i>Συχνό- τητα</i>	<i>Συν- δρομές</i>	<i>Συνδρο- μητές</i>	<i>Ἀντί- τυπα</i>
Λιόπεσι Ἀττικῆς	1	3	3	3
Λονδίνο	6	23	23	352
Λουκοβίγια· βλ. <i>Λακκοβήγια</i>				
Λυβίσιον· βλ. <i>Λιβίσι</i>				
Μαγνησία Μικρᾶς Ἀσίας	3	25	25	25
Μακρινίτσα (: <i>Μακρονίτζα</i>)	1	6	6	6
Μανταμάδος· βλ. <i>Λέσβος-Μανταμάδος</i>				
Μαραθόκαμπος· βλ. <i>Σάμος-Μαραθόκαμπος</i>				
Μαραθῶνας Ἀττικῆς	1	3	3	3
Μαριούπολη	4	6	8	7
Μαρκόπουλο Ἀττικῆς	1	3	3	3
Μαρούσι Ἀττικῆς	1	3	3	3
Μαρώνεια (: <i>Μαζώνια</i>)	1	8	8	8
Μασσαλία	8	71	71	206
Μεθώνη	3	42	42	55
Μελένικο	4	81	81	127
Μενίδι Ἀττικῆς	1	8	8	8
Μεσολόγγι	3	99	99	344
Μετέωρα· βλ. Μονές: τῆς Ἁγίας Τριάδος· τοῦ Ἁγίου Στεφάνου· τοῦ Μετεώρου				
Μέτρες	1	9	9	9
Μέτσοβο	3	4	4	6
Μήθυμα· βλ. <i>Λέσβος-Μήθυμα</i>				
Μησθράς· βλ. <i>Μυστράς</i>				
Μητροβίτζα	1	10	10	10
Μικρομάνη	1	4	4	4
Μιχαλίτζι	2	20	20	23
Μόλυβος· βλ. <i>Λέσβος</i>				
Μομπελλιέ	1	1	1	3
Μόναχο	6	47	51	80
Μονεμβασία	1	20	20	21
Μονήδριο τοῦ Κάβο-Γέρακος	1	1	1	100
Μονή τῆς Ἁγίας Ζώνης· βλ. <i>Σάμος</i>				
Μονή τῆς Ἁγίας Πηγῆς (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος (Ἀττική)	1	1	1	1
Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος (Μετεώρων)	2	2	2	2

Τόπος Διαμονῆς	Συχνό- τητα	Συν- δρομές	Συνδρο- μητές	Ἀντί- τυπα
Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος (Ταλαντίου)	1	1	1	2
Μονὴ τῆς Ἀλληχώρας (Θεσσαλία)	1	2	2	2
Μονὴ τῆς Βαρσοβᾶς	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Εἰκοσιφοινίσσης	2	4	4	5
Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς· βλ. Σάμος				
Μονὴ τῆς Μακαριοτίσσης (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Μαλεσινῆς (: Μαλισσηνῆς) (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Μαχαιράδος· βλ. Κύπρος				
Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας· βλ. Ἄθως				
Μονὴ τῆς Μολδάβας (Θράκη)	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Ὁσίας Πελαγίας (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Πεντέλης· βλ. Ἀθήνα				
Μονὴ τῆς Ρίλας (Βουλγαρία)	4	13	13	16
Μονὴ τῆς Σελίτζανης (Θεσσαλία)	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Σκριπούς (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Τροιζῆνος	1	1	1	1
Μονὴ τῆς Φανερωμένης (Κορινθία)	1	3	3	3
Μονὴ τῆς Φανερωμένης (Σαλαμίνα)	1	1	1	3
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Θράκη)	2	2	2	2
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου-Γρανιτζης	1	1	1	2
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου (Ἀργολίδα)	1	1	1	1
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (Δημητριάδα)	1	1	1	1
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου (Ἀργολίδα)	1	1	1	1
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Καμπιά (Μακεδονία)	1	1	1	1
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος· βλ. Ἄθως				
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου· βλ. Ἄθως				
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου (Μετέωρα)	1	1	1	1
Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου· βλ. Ἄθως				
Μονὴ τοῦ Βιλιώβου	1	1	1	2
Μονὴ τοῦ Βράχου (Ἀργολίδα)	2	3	3	3
Μονὴ τοῦ Βροντᾶ· βλ. Σάμος				
Μονὴ τοῦ Γρηγορίου· βλ. Ἄθως				
Μονὴ τοῦ Δαφνίου (Ἀττική)	1	1	1	1

<i>Τόπος Διαμονής</i>	<i>Συχνό- τητα</i>	<i>Συν- δρομές</i>	<i>Συνδρο- μητές</i>	<i>Ἀντί- τυπα</i>
Μονή τοῦ Διονυσίου· βλ. ᾠθως				
Μονή τοῦ Δούσικου	2	2	2	2
Μονή τοῦ Ζαγαρά (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Ζωγράφου· βλ. ᾠθως				
Μονή τοῦ Καλολιβαδίου (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τῆς Καρπόβου (Θεσσαλία)	2	3	3	5
Μονή τοῦ Καστρίου (Κυνουρία)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Μεγάλου Μετεώρου (Μετέωρα)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Μεγάλου Σπηλαιίου	1	13	13	13
Μονή τοῦ Μπατσκόβου (Βουλγαρία)	1	4	4	4
Μονή τοῦ Ὀρθοκωστά (Κυνουρία)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Ὀσίου Λουκά (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Ὀσίου Σεραφείμ	1	2	2	2
Μονή τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Σαγματά (Βοιωτία)	1	1	1	1
Μονή τοῦ Τιμίου Προδρόμου (Καισαρείας)	2	3	3	8
Μονή τοῦ Τιμίου Προδρόμου (Σερρών)	5	13	13	17
Μονή τοῦ Τιμίου Προδρόμου· βλ. Σάμος				
Μονή τοῦ Χιλανδαρίου· βλ. ᾠθως				
Μονή τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων - Κουκλένης (Θράκη)	2	2	2	5
Μονή τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων (Λακωνία)	1	1	1	4
Μονή τῶν Βαρσῶν	1	1	1	2
Μονή τῶν Ἰβήρων· βλ. ᾠθως				
Μονή τῶν Κλειστῶν (Ἀττική)	1	1	1	1
Μονή τῶν Κουντούρων· βλ. Ἀθήνα				
Μονή τῶν Ταξιαρχῶν (Ἐπιδαύρου)	1	1	1	1
Μονή τῶν Ταξιαρχῶν (Καισαρείας)	1	2	2	3
Μονή τῶν Ταξιαρχῶν-Πετράκη· βλ. Ἀθήνα				
Μόσχα	4	57	57	95
Μουδανιά	2	11	11	11
Μπαλόνι Παζάρ (Θράκη)	1	1	1	1
Μπαλόνι Παζάρ (Προύσας)	1	1	1	1
Μπαπιά Ἐσκισί	1	16	16	18
Μπουζαῖο	3	29	29	50
Μπουλδούρ	1	6	6	8

<i>Τόπος Διαμονῆς</i>	<i>Συχνό- τητα</i>	<i>Συν- δρομές</i>	<i>Συνδρο- μητές</i>	<i>Ἀντί- τυπα</i>
Μπρασόβ (καί: Βρασ(σ)ιοβόν - Βρασσοβός - Στεφανούπολις ἢ Κρονστάτ)	10	183	188	216
Μπρόδι (καί: Βρόδι)	1	7	9	13
Μπρούσα· βλ. Προύσα				
Μύκονος	5	70	71	135
Μυριόφυτο	2	8	8	9
Μυτιληνοί· βλ. Σάμος				
Μυστράς (καί: Μησθράς)	2	38	38	73
Νάξος	7	115	115	147
Ναύπακτος	1	4	4	4
Ναύπλιο	27	1027	1031	3317
Ναύπλιο ἢ Ἄργος	1	43	43	194
Ναύπλιο ἢ Ἰδρα	1	1	1	5
Νεόκαστρο	2	16	16	19
Νεοχώρι Βοσπόρου	3	3	3	3
Νίζνα	7	35	37	246
Νικολάγιοφ (: Νικολαούπολις)	1	3	3	3
ἸΟδησσός	12	694	701	1144
ἸΟλλανδία: Leyden	1	1	1	200
ἸΟρτάκιοι (: ἸΟρτάκιον)	1	1	1	1
Παγόνδας· βλ. Σάμος				
Πάδοβα	1	1	1	1
Παζαρτζίκ (: Παζαοτζίκιον)	2	14	14	15
Παλαιά Κάστρα	1	7	7	7
Παναγιούριστα	1	1	1	1
Πάνορμος [Κυζίκου]	1	13	13	13
Παξοί	1	36	36	40
Παρίσι	2	20	20	88
Παταΐον· βλ. Πάδοβα				
Πάτρα	7	57	57	99
Πειραιάς	2	2	2	7
Πελοπόννησος	11	142	142	290
ἸΑργολίδα	1	35	35	42
Περίσταση	1	4	4	4
Πέστη	9	296	303	437

<i>Τόπος Διαμονής</i>	<i>Συχνό- τητα</i>	<i>Συν- δρομές</i>	<i>Συνδρο- μητές</i>	<i>Αντί- τυπα</i>
Πετρομαγούλα	1	1	1	1
Πετρούπολη	4	11	11	22
Πόρος	10	107	107	163
Πορταριά	1	12	13	13
Πραστός	1	1	1	50
Προύσα (καί: <i>Μπρούσα</i>)	7	65	65	69
Προύσα ἢ Δεμιφδέσι	1	2	3	3
Πύργος	5	86	86	95
Πυρί [Βοιωτίας]	1	2	2	2
Ραιδεστός (καί: <i>Ρεδαιστός</i>)	4	32	32	32
Ραχοβίτζα	1	13	13	17
Ρέσι	1	25	25	25
Ρημόκαστρο· βλ. Ἐρημόκαστρο				
Ρομάν	1	1	1	4
Ρωσία	3	34	35	51
Σαλαμίνα	2	16	16	26
Σαλαμίνα Μονή· βλ. <i>Μονή τῆς Φανερωμένης</i>				
Σάλωνα	3	3	3	10
Σάμακοβ (: <i>Σαμακόβι - Σαμακόβιον</i>)	2	4	5	4
Σάμος	11	130	130	193
Βαθύ	4	8	8	17
Καρλόβασσι (: <i>Καρλοβάσσον</i>)	4	7	7	26
Μαραθόκαμπος	2	8	8	11
Μονή τῆς Ἁγίας Ζώνης	1	2	2	2
Μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς	2	2	2	11
Μονή τοῦ Βροντᾶ	1	1	1	4
Μονή τοῦ Τιμίου Προδρόμου	1	1	1	1
Μυτιληνοί	1	4	4	4
Παγόνδας	2	11	11	12
Χώρα	2	6	6	6
Σαντορίνη (: <i>Θήρα</i>)	4	35	35	40
Σαράντα Ἐκκλησιές	2	32	32	33
Σεμλίνο (καί: <i>Ζέμον</i>)	2	47	47	87
Σέρρες	6	283	290	408
Σήλυμος	2	7	7	16
Σιμπίνι (καί: Ἐρμανούπολις)	3	46	46	62
Σιστόβι (καί: <i>Συστόβι</i>)	3	25	25	36

<i>Τόπος Διαμονῆς</i>	<i>Συχνό- τητα</i>	<i>Συν- δρομέες</i>	<i>Συνδρο- μητές</i>	<i>Ἀντί- τυπα</i>
Σίφνος	1	1	1	1
Σκήτη τοῦ Ἁγίου Δημητρίου· βλ. Ἔθως				
Σκόπελος	2	6	6	20
Σκουλλάρι	1	4	4	4
Σκούταρι· βλ. Χρυσο(ύ)πολη				
Σμύρνη	9	101	101	120
Σούλι Ἀττικῆς	1	1	1	1
Σοφικό	1	1	1	1
Σπάρτα (καί: Σπάρτη τῆς Πησιδεΐας)	2	11	11	13
Σπάτα Ἀττικῆς	1	1	1	1
Σπέτσες (: Σπέτσαις)	12	86	86	121
Σταυρούπολις [= Σταβροπόλ]	1	1	1	1
Στενήμαχος (: Στενήμαχον - Στενίμαχον)	3	32	34	32
Στεφανο(ύ)πολις· βλ. Μπρασόβ				
Σύρα (καί: Ἐρμούπολις)	19	890	895	1585
Σωποτό	1	1	1	1
Ταβλοσοῦν (: Ταβλουσουνοῦς)	1	3	3	3
Ταγκανρόγκ (: Ταγανρόκον - Ταγαρόκον - Ταγαρόβ - Ταγαρό- γον - Ταγαρόβον)	8	230	232	239
Ταλάντιον· βλ. Ἀταλάντη				
Τεμεσβάρ (: Τιμισφάριον)	3	13	13	23
Τεργέστη	16	630	636	890
Τζεκέλκιοϊ	2	3	3	3
Τζεργηγόβιον	1	1	1	1
Τζερνοβίτζιον· βλ. Τσέροβοιτς				
Τζιλτίκι	1	1	1	1
Τζόρλος-Τζορλού· βλ. Τσορλού				
Τῆνος	8	92	92	116
Τιμισφάριον· βλ. Τεμεσβάρα				
Τιργοβίστι (: Τυργόβιστον)	1	15	15	15
Τίραβον· βλ. Τύραβος				
Τίρυνθα	2	2	2	2
Τόρνοβο (: Τοῦρνοβον)	4	64	64	70
Τρίγλια	1	11	11	11
Τρίκαλα (: Τρίκκη)	2	49	49	49

Τόπος Διαμονής	Συχνό- τητα	Συν- δρομές	Συνδρο- μητές	Ἀντί- τυπα
Τρίκαλα Κορινθίας	5	23	25	26
Τρίπολη (καί: Τριπολιτζά)	10	52	52	140
Τροιζήνα	1	1	1	1
Τσακάλογλου	1	1	1	5
Τσέρνοβιτς (: Τζερονοβίτζιον)	1	3	3	3
Τσορλού (: Τζόρολος - Τζορλού)	4	32	32	33
Τύρναβος (: Τίρναβον)	1	6	6	6
Ἰδρα	14	194	197	585
Φάρσαλα	1	1	1	1
Φερτέκι	1	8	8	8
Φιλαδέλφεια	1	1	1	1
Φιλιππούπολη	5	73	73	73
Φῶκες Νέες	2	9	10	10
Φῶκες Παλαιές	2	8	9	10
Φωξάνι	1	22	22	67
Χαλάνδρι Ἀττικῆς	1	2	2	2
Χάσια Ἀττικῆς	1	8	8	8
Χάσκοι τῆς Οὐζουντζόβας	1	25	25	27
Χρυσο(ύ)πολη	3	5	5	5
χωρίς τόπο διαμονῆς	—	22	22	43

Ἀνασυγκροτημένη ἀνά γεωγραφικὲς περιοχὲς καὶ κρατικὲς ὑποστάσεις, ἡ πληθώρα αὐτῆ τῶν 326, τουλάχιστον, τόπων ὅπου διαμένουν οἱ συνδρομητὲς τῶν ἐλληνικῶν βιβλίων ὁδηγεῖ στὰ ἀκόλουθα σύνολα:

	Συνδρομητὲς
— Περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας	5580
— Ἑπτάνησα	3049
— Περιοχὲς τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικράτειας	2634
— Χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης	1754
— Ρωσία - Πολωνία	1117
— Μολδοβλαχία - Βεσσαραβία - Τρανσυλβανία	859
— Σερβία	134

Στις τέσσερις πρώτες ἐνότητες οἱ γεωγραφικὲς κατανομὲς εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

ΕΛΛΑΔΑ (ἐλευθερωμένες περιοχὲς)	
Νησιὰ	2262
Πελοπόννησος	2071
Στερεὰ Ἑλλάδα	378
ἄγνωστος τόπος	865
ΕΠΤΑΝΗΣΑ	
Ζάκυνθος	691
Ἰθάκη	158
Κέρκυρα	796
Κεφαλονιά	1059
Κύθηρα	81
Λευκάδα	209
Παξοὶ	36
ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	
Αἰγαῖο [= Λέσβος]	96
Ἡπειρος	27
Θεσσαλία	147
Θράκη καὶ Βουλγαρία	623
Κύπρος	14
Κωνσταντινούπολη καὶ περιοχὴ	874
Μακεδονία	368
Μικρὰ Ἀσία καὶ ἀσιατικὲς περιοχὲς	482
ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	
Ἀγγλία	23
Αὐστρουγαρία	1354
Γαλλία	92
Γερμανία	67
Ἰταλία	201
Ὁλλανδία	17

Μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν 326, τουλάχιστον, τόπων, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐμφανίζονται μὲ ἓναν ἕως πέντε συνδρομητὲς γιὰ τὸ σύνολο

τῆς περιόδου (101 τόποι με ἓνα συνδρομητὴ —καὶ στὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀνήκουν τὰ περισσότερα μοναστήρια—, 29 με δύο, 22 με τρεῖς, 18 με τέσσερις καὶ 6 με πέντε), ξεχωρίζουν κάποια «μεγάλα» κέντρα ποῦ συγκεντρώνουν τὸν κύριον ὄγκο τοῦ ἀγοραστικοῦ κοινοῦ. Τὸ Ναύπλιο, με περισσότερους ἀπὸ 1000 συνδρομητές, ἢ Σύρα με περίπου 900, ἢ Κωνσταντινούπολι με τὴν περιοχὴ τῆς (858), ἢ Ὀδησσὸς με 700, ἢ Τεργέστη με 636, ἢ Αἴγινα με 518, ἢ Βιέννη με 400, τὸ Βουκουρέστι με 388. Καί, σὲ πολὺ ὑψηλὴ θέσι, στὰ Ἑπτάνησα, ἢ Κεφαλονιά, ἢ ὅποια με 1059 συνδρομητές βρίσκεται στὴν κορυφὴ τοῦ καταλόγου, ἢ Κέρκυρα με 796 καὶ ἢ Ζάκυνθος με 691. Συνολικὰ 23 τόποι ἐμφανίζονται νὰ ὑπερβαίνουν τοὺς 100 συνδρομητές: ἀπὸ αὐτοὺς οἱ δικτὼ βρίσκονται σὲ περιοχὲς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδας (τὸ Ναύπλιο, ἢ Σύρα, με τοὺς ἀριθμοὺς ποῦ σημειώθηκαν πιὸ πάνω, ἢ Αἴγινα με 518, ἢ Ἰδρα με 197, τὸ Ἄργος με 158, ἢ Ἀθῆνα με 136, ἢ Σάμος με 130 καὶ ὁ Πόρος με 107)· οἱ πέντε στὰ Ἑπτάνησα (ἢ Κεφαλονιά, ἢ Κέρκυρα καὶ ἢ Ζάκυνθος, με τοὺς ἀριθμοὺς ποῦ σημειώθηκαν πιὸ πάνω, ἀλλὰ καὶ ἢ Λευκάδα με 209 καὶ ἢ Ἰθάκη με 158)· τρεῖς σὲ περιοχὲς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας (ἢ Κωνσταντινούπολι, οἱ Σέρρες με 290 καὶ ἢ Σμύρνη με 101)· καὶ ἀνὰ δύο σὲ πόλεις τῆς αὐστροουγγρικῆς αὐτοκρατορίας (Τεργέστη με 636, Βιέννη με 400) καὶ τῆς Ρωσίας (Ὀδησσὸς με 701 καὶ Ταγκανρόγκ με 232). Καί, ἀκόμη, τὸ Βουκουρέστι με 388, τὸ Μπρασόβ με 188 καὶ τὸ Λιβόρνο με 158.

Ὅρισμένες ἀπὸ τίς πόλεις αὐτὲς ὀφείλουν τὴν ὑψηλὴ θέσι στὴν ὅποια βρίσκονται στοὺς καταλόγους τῶν συνδρομητῶν σὲ φαινόμενα τῆς συγκυρίας: ἢ Αἴγινα ἢ ὁ Πόρος π.χ., ἀκόμη καὶ τὸ Ναύπλιο, κυβερνητικὰ ἢ διοικητικὰ κέντρα στὰ χρόνια τῆς ἐπανάστασις καὶ τοῦ Καποδίστρια, συγκεντρώνουν, σ' αὐτὴ μόνον τὴν περίοδο, ἀριθμοὺς συνδρομητῶν τῶν ὁποίων οἱ ποσοστιαῖες ἀναλογίαι δὲν ἐπαναλαμβάνονται στίς ἐπόμενες δεκαετίαι· στὴν ἴδια κατηγορία, ἀν καὶ με μικρότερους ἀριθμοὺς, θὰ πρέπει νὰ καταταχθοῦν καὶ οἱ πόλεις τῆς Τρανσυλβανίας ὅπου εἶχαν καταφύγει, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπανάστασι, Ἕλληνας καὶ ρουμάνοι γιὰ νὰ ἀποφύγουν τίς συνέπειαι τῶν διωγμῶν ποῦ εἶχαν ἐξαπολυθεῖ στίς περιοχὲς τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας. Ἄλλαι, οἱ περισσότεραι, ἐκφράζουν τίς συνέχειαι οἱ ὅποιαι παρατηροῦνται καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς ἐκδοτικῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ.

Ὡστόσο, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸ τῆς περιόδου, μιὰ νέα γεωγραφία τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ καί, κατὰ προέκτασι, τοῦ κοινοῦ τῶν συνδρομητῶν, ἀρχίζει νὰ διαμορφώνεται χάρι στίς νέαι πραγματικότητες ποῦ δημιουργεῖ ἢ συγκρότησι τοῦ ἀνεξάρτητου ἑλληνικοῦ κράτους.

Ὅπως εἶναι φυσικό, οἱ περιοχές τοῦ νεότευκτου κράτους γίνονται τὸ μεγάλο κέντρο ζήτησης καὶ κατανάλωσης τοῦ ἑλληνικοῦ βιβλίου (θυμίζω πὼς οἱ ἴδιες αὐτὲς περιοχές ἀντιπροσώπευαν, στὴν περίοδο ἕως τὴν ἐπανάσταση, μόλις τὸ 5,6% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν συνδρομητῶν). Παράλληλα, ἂν καὶ σὲ χαμηλό, ἀκόμη, ἐπίπεδο, ἀρχίζουν, στὴν περίοδο πού μᾶς ἀπασχολεῖ ἐδῶ, νὰ διαμορφώνονται οἱ ὅροι καὶ τὸ πλαίσιο τῶν νέων πραγματικοτήτων πού θὰ ἐδραιωθοῦν στὶς ἐπόμενες δεκαετίες: ἡ ἀναδιάρθρωση τοῦ δικτύου τῶν παροικιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, μὲ ὑποχώρηση τῶν πόλεων τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ ἀνάδειξη νέων, μεγάλων κέντρων, ἰδίως στὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ καὶ στὴ νότια Ρωσία, ὅπου ὑπῆρχαν ἤδη, πρὶν καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπανάστασης, σημαντικὲς ἀγορὲς τοῦ βιβλίου, ὅπως στὴν Ὀδησσὸ καὶ τὸ Ταγκανρόγκ· καί, κυρίως, ἡ πληθωρικὴ παρουσία συνδρομητῶν στὶς βαλκανικὲς περιοχὲς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ στὴ Μικρὰ Ἀσία. Τὰ σπέρματα τῶν νέων αὐτῶν τάσεων, πού θὰ μορφοποιηθοῦν στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα, διαφαίνονται ἤδη στὴ νέα γεωγραφία τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ ὅπως αὐτὴ ἐμφανίζεται στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς περιόδου πού μᾶς ἀπασχόλησε σ' αὐτὸ τὸ δημοσίευμα.

Περίοδος μεταβατικῆ, ἡ περίοδος πού καλύπτει τὰ ἔτη 1822-1832 εἶναι, ὡς πρὸς τὸ θέμα πού μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, καὶ περίοδος νέων διαμορφώσεων. Ὁ πόλεμος, οἱ ἐμφύλιες συγκρούσεις, οἱ συνεχεῖς μετακινήσεις καὶ οἱ ἐδαφικὲς ἀβεβαιότητες δὲν συγκροτοῦν πλαισιώσεις οἱ ὁποῖες θὰ μπορούσε νὰ εὐνοήσουν τὴ σταθερότητα ἢ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Ὅμως, καὶ παρὰ τὴν κάθετη πτώση τῶν ἀριθμῶν στὴν πρώτη πενταετία τῆς ἐπανάστασης, οἱ ἰσορροπίες ἐπανερχοῦντα σταδιακὰ καὶ οἱ ἀνοδικὲς τάσεις εἶναι ἐμφανεῖς στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς περιόδου: ἰδίως ἀπὸ τὸ 1828, ὅταν ἀρχίζει, παρὰ τὶς ὕστερες ἐμφύλιες διενέξεις, μιὰ ἐποχὴ σχετικῆς σταθεροποίησης. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ τάση ἐπιτρέπει, τελικῶς, νὰ πλησιάσει ἡ ἀγορὰ τοῦ βιβλίου τοὺς ρυθμοὺς τῆς ὕστερης προεπαναστατικῆς περιόδου, πράγμα πού ἐμφανίζεται καὶ μὲ τὰ μεγάλῃ τῶν συνδρομητῶν. 12.360 συνδρομητὲς στὴν τελευταία πενταετία πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση, 10.638 στὰ χρόνια 1828-1832.

Πρόκειται ὁμως γιὰ ἓνα κοινὸ τὸ ὅποιο, παρὰ τὶς πρόδηλες συνέχειες, τόσο στὸ ἐπίπεδο τῶν φυσικῶν προσώπων, ὅσο καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς κοινωνικῆς του σύνθεσης, ἐμφανίζει σαφῆ δείγματα πολλαπλῶν διευρύνσεων καὶ ἀνανεώσεων: νέες ἐπαγγελματικὲς κατηγορίες ἐμφανίζονται πού ἐκφράζουν καὶ τὶς νέες κοινωνικὲς ἀνακατατάξεις καί, ὅχι χωρὶς συνάρτηση

μέ τις τελευταίες αυτές, διαμορφώνεται μια νέα γεωγραφία του αναγνωστικού κοινού.

Στά τελευταία χρόνια της περιόδου 1822-1832 οι νέοι αυτοί όροι, που θα αποτελέσουν τη βάση για τις νέες πραγματικότητες του αναγνωστικού κοινού, και του κοινού των συνδρομητών, αποκτούν μια υπόσταση ή όποια θα αναπτυχθεί στα επόμενα χρόνια και θα προσδώσει στα φαινόμενα αυτά μια νέα δυναμική, που θα εκφραστεί και με έντυπωσησικες αύξήσεις. 'Απέναντι στις 15.500 συνδρομητές της δεκαετίας που προηγείται από την επανάσταση και τους 15.300 συνδρομητές της περιόδου 1822-1832, οι συνδρομητές της επόμενης δεκαετίας 1833-1842, πλησιάζουν, αν δεν υπερβαίνουν, τις 80.000. 'Η συγκρότηση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και οι νέες κινητικότητες που αυτή προκάλεσε στους ελληνικούς πληθυσμούς που κατοικούσαν έξω από τα όριά του, αλλά και, γενικότερα, στους χριστιανούς της οθωμανικής επικράτειας, σε συνδυασμό με τις κοινωνικές ανακατατάξεις που σηματοδοτούν τον 19ο αιώνα, έδωσε, και στο φαινόμενο των συνδρομητών, έντελως νέες διαστάσεις.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΗΛΙΟΥ